

ผลของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 6

นางณัฐริกา รอดสถิตย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECTS OF ORGANIZING STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITIES BASED
ON PEACEFUL MEANS APPROACH TO REDUCE THE DEGREE OF VIOLENCE
AMONG SIXTH GRADE STUDENTS

Mrs. Nattharika Rodsatid

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี
เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

โดย

นางณัฐริกา รอดสถิตย์

สาขาวิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. บัญชา ชลาภิรมย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ดร. ยศวีร์ สายฟ้า)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร. จุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์)

ณัฐริกา รอดสถิตย์ : ผลของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 (THE EFFECTS OF ORGANIZING STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITIES BASED ON PEACEFUL MEANS APPROACH TO REDUCE THE DEGREE OF VIOLENCE AMONG SIXTH GRADE STUDENTS) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ. ดร. สมพงษ์ จิตระดับ, 159 หน้า.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) เพื่อเปรียบเทียบการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลอง 2.) เพื่อเปรียบเทียบการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมวิธีดำเนินงานวิจัยเป็นการวิจัยกึ่งทดลอง(Quasi-Experimental Research) โดยมีกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แบ่งเป็นนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลอง 23 คน และกลุ่มควบคุม 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ แผนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีและแบบสอบถามเรื่องการรังแกกันของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย(แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ)และสถิติเชิงอ้างอิงโดยใช้สถิติเพียร์สันไคล์-สแควร์ (Pearson chi - Square)

ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ .05 2. นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางทฤษฎีสันติวิธีมีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่ำกว่ากลุ่มที่ไม่ได้สอนที่ระดับนัยสำคัญ .05

สาขาวิชา ประถมศึกษา

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5583459027 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEYWORDS: PEACEFUL SOLUTION / DEVELOPMENT ACTIVITY / VIOLENCE

NATTHARIKA RODSATID: THE EFFECTS OF ORGANIZING STUDENT DEVELOPMENT ACTIVITIES BASED ON PEACEFUL MEANS APPROACH TO REDUCE THE DEGREE OF VIOLENCE AMONG SIXTH GRADE STUDENTS. ADVISOR: PROF. SOMPHONG CHITRADUB, 159 pp.

The purposes of this research were 1) to compare the difference of violence in sixth grade students before and after the course. 2) to compare the violence of sixth grade students between groups being taught using based on peaceful means approach and by traditional methods. The quasi-experimental design was conducted in this study. The populations of this research were sixth grade students in second semester, academic year 2015. There were 47 students divided into two groups, one experimental group with 23 students being taught by using based on peacefulmeans approach , and another control group with 24 students being taught by traditional method. The research instruments were classroom lesson plans for development activities by using based on peaceful means approach. The data were collected by the questionnaire and analyzed by using descriptive statistics, Chi-Square.

The results of the study revealed that: 1. the development activities achievement on students being taught by using based on peaceful were not different between before and after the course at a significant level of .05. 2. The students who were taught by using based on the peaceful means approach have a lower degree of violence than who were taught by traditional methods at a significant level of .05.

Field of Study: Elementary Education Student's Signature

Academic Year: 2015 Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายท่านซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ดร.สมพงษ์ จิตระดับ ดร.ยศวีร์ สายฟ้าและดร.จุฬากกรณ์ มาเสถียรวงศ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิด คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ ความห่วงใยแก่ผู้วิจัย และให้กำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาประถมศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยและให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตา ความกรุณาของทุกท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ดร.ชาญชัย ชัยสุขโกศล อาจารย์สุภรณ์ แซ่ตระกูล อาจารย์วาทิพร ต้นวิไลย ที่ให้ความอนุเคราะห์สละเวลาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยฉบับนี้

ขอบคุณ ดร.ศุภฤกษ์ รักชาติ ที่ให้ความกรุณาแก่ครอบครัวรอดสถิตย์

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่ ที่ได้ให้กำลังใจและสนับสนุนด้วยดีเสมอมาขอขอบคุณ สันติภาพ ญัฐภาพ รอดสถิตย์ ที่เป็นกำลังใจที่ดีที่สุดตลอดมา

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ครูและนักเรียนโรงเรียนอนุบาลวัดปรีนาถก ที่ช่วยกรุณาช่วยเหลือในทุกเรื่อง

ขอบพระคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ในสาขาวิชาประถมศึกษาที่ได้อุปถัมภ์ แบ่งปัน ความสุขด้วยกันตลอดมา เป็นกำลังใจและช่วยเหลือมาโดยตลอด และขอบพระคุณทุกท่านที่มี ความเกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย	8
ขอบเขตในการวิจัย	8
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
ตอนที่ 1 ความสำคัญของแนวทางสันติวิธี.....	12
ตอนที่ 2 ความรุนแรงในเด็ก	30
ตอนที่ 3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551..	44
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
กรอบแนวคิดในการวิจัย	55
บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย.....	56
ขั้นที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือ.....	56

1.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้.....	56
1.2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	57
1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	64
ขั้นที่ 2 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล	65
2.1 กำหนดรูปแบบการวิจัย	65
2.2 ติดต่อประสานงานก่อนการทดลอง	66
2.3 การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล	66
ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	67
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรุนแรง เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการทดลองของ กลุ่มทดลอง	75
ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความรุนแรง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการ ทดลอง	98
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	120
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	128
สรุปผลการวิจัย.....	128
อภิปรายผลการวิจัย.....	129
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	135
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	136
รายการอ้างอิง	137
ภาคผนวก.....	138
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	139
ภาคผนวก ข. เครื่องมือในการวิจัย แบบสอบถามปัจจัย	141

ณ

หน้า

ภาคผนวก ค. จดหมายตอบรับการใช้แบบสอบถาม.....	156
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	159

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับของสันติภาพ	13
ตารางที่ 2 แบบแผนการทดลอง	65
ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปในการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6	69
ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง	75
ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการถูกรังแก ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง	76
ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการถูกล้อเลียน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง.....	77
ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกละเลย เพิกเฉย ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง	78
ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเพื่อนทำร้ายร่างกาย ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง	79
ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเพื่อนปล่อยข่าวลือ ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง.....	80
ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกขโมยเงิน สิ่งของ ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง	81

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าปล่อยข่าวลือเพื่อให้เพื่อนเสียหาย ก่อนและหลังการสอน
ของกุ่มทดลอง..... 90

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทาง
สันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรม
ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าไม่เงินเพื่อน ก่อนและหลังการสอนของกุ่มทดลอง 91

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทาง
สันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรม
ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าบังคับขู่เชิญเพื่อน ก่อนและหลังการสอนของกุ่มทดลอง 92

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทาง
สันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรม
ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าถูกเชื้อชาติของเพื่อน ก่อนและหลังการสอนของกุ่ม
ทดลอง 93

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทาง
สันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรม
ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าแสดงออกทางเพศ ก่อนและหลังการสอนของกุ่มทดลอง 94

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทาง
สันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรม
ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่ารังแกโดยใช้วิธีอื่นๆ ก่อนและหลังการสอนของกุ่มทดลอง... 95

ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์
การรังแกกันในโรงเรียน เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการสอนของกุ่มทดลอง 96

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทาง
สันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรม
ความรุนแรงที่เกิดขึ้นของกุ่มทดลองและกุ่มควบคุมหลังการทดลอง 98

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทาง
สันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรม
ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกรังแกของกุ่มทดลองและกุ่มควบคุมหลังการทดลอง 99

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าบังคับขู่เข็ญเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง	115
ตารางที่ 44 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าถูกเชื่อชาติของเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง	116
ตารางที่ 45 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าแสดงออกทางเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง	117
ตารางที่ 46 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่ารังแกด้วยวิธีอื่นๆของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง	118
ตารางที่ 47 ผลการเปรียบเทียบความรุนแรง เปรียบเทียบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	119

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1 แสดงตัวอย่างการทำกิจกรรมของนักเรียนจากกิจกรรมนี้แหละคือฉัน.....	125
ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างการทำกิจกรรมของนักเรียนจากกิจกรรมคุณค่าในตนเอง.....	126
ภาพที่ 3 แสดงตัวอย่างการทำกิจกรรมของนักเรียนจากกิจกรรมหุมาป่าหุยีราฟ.....	127
ภาพที่ 4 แสดงตัวอย่างการทำกิจกรรมของนักเรียนจากกิจกรรมนิทานคุณธรรม	127

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในโลกปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการไปอย่างก้าวไกลเกินกว่าจินตนาการ มีการสร้างสิ่งปลูกสร้างหรือสิ่งประดิษฐ์ที่ผู้คนไม่สามารถที่จะคาดได้เลยว่าการพัฒนานี้จะหยุดลงเมื่อไหร่ โลกที่ผู้คนทั่วทั้งโลกนั้นสามารถรู้จักหรือสื่อสารกันข้ามโลกกันได้เพียงแค่ปลายนิ้วสัมผัส รับรู้สิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในโลกนี้ภายในเพียงชั่วเวลาข้ามคืน สามารถทำสิ่งต่างๆได้มากมาย เพียงแค่การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงแล้วเทคโนโลยีที่ล้ำหน้านั้น ไม่ได้มีหน้าที่เพียงส่งข่าวสาร หรือข้อมูลเพียงเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่ส่งผ่านวัฒนธรรม ค่านิยม ความคิด หรือพฤติกรรมต่างๆมากมายที่อยู่บนโลกใบนี้ ทำให้มีการไหลเวียนทางวัฒนธรรมจากมุมโลกหนึ่งไปยังอีกมุมโลกหนึ่งอย่างกว้างขวาง ดังเห็นได้จากการที่ประเทศมหาอำนาจทางซีกโลกตะวันตกได้รับและยอมรับในวัฒนธรรมเอเชียอยู่ภายในประเทศไม่เว้นแม้แต่ผู้นำประเทศที่แสดงออกถึงวัฒนธรรมเหล่านั้น ซึ่งมีผลให้การรับวัฒนธรรมที่ลึกลับไหลเข้ามาอย่างขาดสติของผู้คน ขาดการแยกแยะ วิเคราะห์ หรือพิจารณาอย่างรอบคอบนั้นส่งผลให้เกิดผลเสียต่างๆมากมายโดยบางครั้ง ผู้คนเหล่านั้นอาจไม่รู้ตัวเลยว่าตนเองได้ถูกครอบงำและกำลังมัวเมากับสิ่งต่างๆเหล่านี้ โดยเฉพาะในสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากสังคมที่เป็นชนบทมีวิถีชีวิตแบบเกษตรกรรมเป็นสังคมเมืองที่ให้ความสำคัญทางด้านวัตถุมากกว่าจิตใจมีวิถีชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ เข้าตรู้ออกจากบ้านเย็นค่ำ กลับเข้านอน เสาร์อาทิตย์สัญจรอยู่ตามห้างสรรพสินค้า หาเวลาเจอหน้าเพื่อนบ้านยาก ขณะที่สังคมชนบทที่เคยถือกันว่ารากฐานมั่นคงก็สั่นคลอนลง พ่อแม่ทำงาน ลูกๆถูกส่งไปเรียนโรงเรียนในตัวจังหวัดถ้าไกลมากก็อยู่หอพัก ถ้าไม่ไกลมากก็เที่ยวไปกลับกับรถนักเรียนตั้งแต่เช้ามืดและกลับค่ำมืด เด็กวัยเดียวกันที่อยู่บ้านข้างๆแทนที่จะรู้จักกันเป็นเพื่อนกันพอเรียนต่างโรงเรียนกันก็ห่างกัน เกิดภาวะไม่คุ้นเคยกันตั้งแต่เล็กจนโต แต่เมื่อถึงเวลาปิดภาคการศึกษาเด็กเหล่านี้ก็กลับมาอยู่บ้านก็เกิดความเหงาเพราะไม่รู้จักใครในละแวกบ้าน ขาดเพื่อน ทำให้เด็กเหล่านี้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตแทนความอบอุ่นจากพ่อแม่ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นในสังคมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านอาชญากรรม ความรุนแรง เศรษฐกิจ ความเสื่อมโทรมทางด้านวัฒนธรรม และที่สำคัญพบว่า

การแก้ไขปัญหาดังนั้น มองปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นตัวตั้ง เมื่อเกิดปัญหาแล้วจึงค่อยแก้ไข ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ตรงกันข้ามการเสริมสร้างให้เกิดการป้องกันน่าจะเป็นวิธีการที่มีประโยชน์และสามารถที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้มากกว่า แม้ว่าทุกวันนี้มีหน่วยงานต่างๆ ให้ความสนใจในการสร้างกิจกรรมเพื่อให้เยาวชนมีทางเลือกเพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่สามารถหยุดยั้งปัญหาความเสี่ยงต่างๆ ที่กำลังทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นได้อาจเป็นเพราะกิจกรรมที่มีปริมาณไม่มากพอกับจำนวนเยาวชน และชุมชนขาดการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดังกล่าว(เนชั่นออนไลน์, 2550)

ปัญหาความรุนแรงในกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายจะต้องเร่งแก้ไขร่วมกัน โดยเฉพาะจากสื่อต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุได้มีการถ่ายทอดความรุนแรงของเด็กและเยาวชนในทางลบ ซึ่งปัญหาดังกล่าวสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) แผนงานสุขภาพเด็กและเยาวชนร่วมกับสถาบันรามจิตติจัดเสวนาปัญหาความรุนแรงในเด็กและเยาวชน โดย ดร.อมรรวิชัย นาครทรรพ หัวหน้าโครงการเฝ้าระวังเด็ก กล่าวว่า สถานการณ์เด็กนั้นเลยจุดที่จะสามารถรับได้ไปแล้ว มีตัวบ่งชี้หลายเรื่อง โดยเฉพาะเด็กได้รับโทษในเรือนจำหรือสถานพินิจเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 10 % ต่อปี ซึ่งเร็วกว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยปัจจุบันเด็กก่อคดีอาชญากรรมปีละ 40,000 คดี หรือวันละกว่า 100 คดี โดยคดีทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายมีจำนวนสูงเป็นอันดับ 2 และจากการสำรวจทั่วประเทศร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) พบว่ามีเด็กอยู่ในวังวนการตกตบตี เฉลี่ย 700,000 – 800,000 คน (หนังสือพิมพ์บ้านเมือง, 2550)

สวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต สำรวจความคิดเห็นของประชาชนทุกสาขาอาชีพทั่วประเทศ จำนวน 1,819 คน เรื่อง “ความรุนแรงในสังคมไทย” ผลการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่ มองปัญหาการทะเลาะวิวาท ทำร้ายร่างกาย ฆ่าอย่างโหดเหี้ยม รวมทั้ง คดีอาชญากรรมต่าง ๆ ณ วันนี้ เป็นปัญหาสังคมที่ควรแก้ไขอย่างเร่งด่วน ทุก ๆ ฝ่ายต้องช่วยกันแก้ปัญหาอย่างจริงจัง อยู่ในระดับวิกฤติ ต้องเร่งแก้ไขด่วน ถึง 74.80% เพราะ สังคมไทยมีความรุนแรงมากขึ้นตลอดเวลา การใช้กำลังในการแก้ปัญหา ขาดสติ ขาดแบบอย่างที่ดีในสังคมโดยที่ความรุนแรงในเด็กและเยาวชนนับเป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจมากขึ้นในระยะไม่กี่ปี มาบัดนี้จึงจะเห็นได้จากจำนวนงานวิจัยในเรื่องนี้ซึ่งมีมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น ผลการวิจัยของโครงการ ติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนรายจังหวัด (Child Watch) จากสถาบันรามจิตติ ที่ทำการสำรวจในกลุ่มเด็กประมาณ 150,000 คนทั่วประเทศ จังหวัด

ละประมาณ 2,000 คน พบว่ามีนักเรียน นักศึกษา ถึงกว่า 600,000 คน ที่เคยถูกทำร้ายร่างกายในสถานศึกษา(ผู้จัดการออนไลน์, 2550)

ความรุนแรงระหว่างนักเรียนด้วยกันโดยเฉพาะพฤติกรรมรังแกข่มขู่ในโรงเรียนพบว่ามีอุบัติการณ์ แตกต่างในแต่ละประเทศ เช่น ในสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 2001 พบว่านักเรียนเกรด 6-9 (เทียบเท่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 4) มีพฤติกรรมรังแก ข่มขู่ร้อยละ 29.9 โดยเป็นผู้กระทำ ร้อยละ 13 และ ผู้ถูกกระทำร้อยละ 10.66 ส่วนประเทศอื่นๆ เช่น นอร์เวย์ อังกฤษ ออสเตรเลีย ญี่ปุ่นพบว่าอุบัติการณ์ดังกล่าว อยู่ระหว่างร้อยละ 4 ถึง 70.79 ความถี่ของพฤติกรรมรังแกข่มขู่มีตั้งแต่ 2-3 ครั้งต่อเดือน สัปดาห์ละครั้ง มากกว่าสัปดาห์ละครั้ง ซึ่งแตกต่างกันตามชั้นเรียน โดยการศึกษาส่วนใหญ่พบว่าพฤติกรรมรังแกข่มขู่ ในโรงเรียนมักจะได้บ่อยในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและลดลงในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(กอร์ปบุญ ภาวะกุลและปราโมทย์ สุคนิษฐ์, 2554)

นักเรียนชายมักมีพฤติกรรมรังแกข่มขู่มากกว่า นักเรียนหญิง 6 รูปแบบของพฤติกรรมรังแกข่มขู่ที่พบ บ่อยที่สุดคือ การล้อเลียนชื่อ การตี การข่มขู่และ การปล่อยข่าวลือ ตามลำดับ นักเรียนชายมักจะถูก รังแกข่มขู่ทางร่างกาย เช่น ถูกตี ตบ ผลัก มากกว่า นักเรียนหญิง ส่วนนักเรียนหญิงมักจะถูกรังแกข่มขู่ทาง วาจา เช่น ถูกล้อเลียนใช้คำพูดหยาบคายทำให้เจ็บใจ ถูกปล่อยข่าวลือหรือคำวิจารณ์ที่สื่อไปในเรื่องเพศ Olweus D (2003)กล่าวว่าเด็กนักเรียนชั้นประถมมักจะพบ การรังแกข่มขู่ทางร่างกาย ส่วนเด็กนักเรียนชั้นมัธยม มักจะถูกรังแกข่มขู่ทางวาจาหรือทางสังคมมากกว่า พฤติกรรมรังแกข่มขู่ส่วนใหญ่มักจะเกิดขึ้นใน สถานที่ที่ไม่ค่อยมีใครสังเกตเห็นหรือได้ยินเสียง เช่น ตามระเบียบทางเดิน โรงอาหาร นอกห้องเรียนในระหว่างพักหรือแม้แต่ในห้องเรียนบริเวณที่พบพฤติกรรมข่มขู่ บ่อยที่สุด ได้แก่ สนามเด็กเล่น โดยพบว่าทุกๆ 7 นาที จะมีเด็กนักเรียนถูกข่มขู่อย่างน้อย 1 คน ในแต่ละครั้งจะใช้เวลาน้อยที่สุดเพียง 37 วินาทีเท่านั้น และผู้ถูกกระทำได้รับการช่วยเหลือจากผู้ใหญ่เพียง ร้อยละ 4 จากเพื่อนร้อยละ 11 แต่ร้อยละ 85 ไม่ได้รับ การช่วยเหลือเลย

Johnson D (1999)ได้รวบรวมงานวิจัยที่ศึกษา เกี่ยวกับผลกระทบจากพฤติกรรมรังแกข่มขู่พบว่า นักเรียนที่เป็นผู้ถูกกระทำมักได้รับบาดเจ็บทั้งทางร่างกาย และจิตใจ เกิดความทุกข์ ทรมาน เครียด จนกลายเป็น ผู้ที่มองเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ขาดความมั่นใจในตนเอง วิตกกังวล เหม่อลอย ขาดสมาธิ ไม่อยากไปโรงเรียน ในส่วนของผลกระทบต่อความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง มีการศึกษาหลายแห่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมรังแกข่มขู่กับระดับความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง เริ่มจาก

Olweus พบว่าผู้ที่ถูกรังแกข่มขู่มักจะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองต่ำกว่าผู้ที่ไม่เคยถูกรังแกข่มขู่ Johnson และ Lewis พบว่าผู้รังแกผู้อื่นจะมีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตัวเองสูง

เด็กที่ถูกรังแกมีผลกระทบเชิงลึก เสี่ยงต่อโรคซึมเศร้า มีความกังวล ลดความภาคภูมิใจในตนเอง อัตราการใช้สารเสพติดสูงขึ้น การทำร้ายตนเองและการฆ่าตัวตาย ขณะที่เด็กที่เป็นผู้รังแกจะเคยชินกับการละเมิดกฎหมายมากขึ้น ซึ่งจะเสี่ยงต่อการเป็นอันธพาลนำความรุนแรงไปใช้ในครอบครัว ทำให้กลายเป็นวัฏจักรเคยชินกับความรุนแรงด้วย จากผลสำรวจพฤติกรรมกรรโชกกันนักเรียนของประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับต้นๆของโลก มีสัดส่วนนักเรียนถูกรังแกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นผลสำรวจที่น่ากังวลอย่างยิ่งในระดับประเทศจนถึงระดับโลก การรังแกกันเป็นการแสดงออกอย่างหนึ่งด้วยความก้าวร้าวรุนแรงในกลุ่มเยาวชน ซึ่งผลสำรวจพบว่า พฤติกรรมรังแกกันในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการทำร้ายจิตใจด้วยการล้อเลียน ถูกเหยียดหยามเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ และการลงโทษด้วยความรุนแรงโดยครู พบอยู่ในระดับสูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเด็กในระยะสั้น คือเป็นผลเสียต่อการเรียนและสุขภาพจิต โดยในระยะยาวอาจมีผลต่อการปรับตัวในสังคมอันนำไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวและต่อต้านสังคมในเด็กซึ่งจะกระทำต่อผู้อื่นต่อไปอีก

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าความรุนแรงส่วนใหญ่เกิดจากปัจจัยที่ใกล้ชิดตัวของเด็กนักเรียน ทั้งสิ้น และหากมองย้อนถึงต้นตอปัญหาความรุนแรงของวัยรุ่นตามหน้าหนังสือพิมพ์จะพบว่า หลายกรณีผู้ก่อเหตุเคยตกเป็นผู้ถูกรังแกด้วยความรุนแรงมาก่อน การตอกย้ำด้วยความรุนแรงไม่ว่ารูปแบบใดก็ตามได้ส่งผลกระทบต่อทัศนคติของผู้นั้น และเมื่อถูกรังแกจนเกิดความกดดันมากๆ ก็จะตอบสนองออกมาด้วยวิธีการที่รุนแรง

จะเห็นได้ว่าปัญหาความรุนแรงนั้นเป็นปัญหาลำดับต้นๆที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยที่จุดเริ่มต้นของการใช้ความรุนแรงนั้นเกิดมาจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และลุกลามมาถึงการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนโดยที่ ผลการสำรวจในปี 2551(อมริวิชช์ นาครทรรพ และจุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์, 2550)พบว่าเด็กที่รู้สึกปลอดภัยมากเวลามาโรงเรียนในระดับมาก มีเพียงร้อยละ 26 รวมทั้งอัตราเด็กที่เคยถูกทำร้ายร่างกายในโรงเรียนโดยเพื่อนนักเรียน ก็ยังมีอัตราสูงถึงร้อยละ 13-18 รวมทั้งเด็กที่เคยพบเห็นการพกพาอาวุธเข้ามาในโรงเรียน ก็ยังสูงถึงร้อยละ 21-29 ซึ่งอาจเป็นสาเหตุสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กรู้สึกชอบการมาโรงเรียนน้อยลง ซึ่งข้อมูลผลสำรวจพฤติกรรมนักเรียนรังแกกันในโรงเรียนของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆโดย สมบัติ ตาปัญญา (2550)ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อปี 2550 ก็พบว่า ประเทศไทยอยู่ในอันดับ 2 ที่

มีสัดส่วนนักเรียนถูกรังแกถึงร้อยละ 40 รองจากญี่ปุ่น โดยญี่ปุ่นมีนักเรียนร้อยละ 60 ถูกรังแก ถัดมาเป็น อังกฤษและอเมริกา ประมาณร้อยละ 20-25 โดยที่สถานศึกษาควรร่วมมือกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ นักปรับพฤติกรรมและนักจิตวิทยา เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่กลุ่มผู้บริหาร ครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูฝ่ายปกครอง รวมถึงกลุ่มพ่อแม่ผู้ปกครองในการแก้ปัญหาการใช้ความรุนแรงของผู้เรียน รวมถึงการแนะนำวิธีสอน การเลี้ยงดู และการลงโทษผู้เรียนที่เหมาะสมจำเป็นที่สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรกำหนดมาตรการพัฒนาผู้เรียนให้มีความฉลาดทางอารมณ์ มีทักษะการคิด และตัดสินใจอย่างเหมาะสม สามารถลดความเครียด สร้างความสุขให้ตนเองได้ และมีระบบจัดการสถานศึกษาที่จะไม่เป็นปัจจัยบ่มเพาะการใช้ความรุนแรงในผู้เรียน รวมถึงกำหนดมาตรการแก้ไขและป้องกันพฤติกรรมใช้ความรุนแรงตั้งแต่ปฐมวัยต่อเนื่องสู่ระดับอุดมศึกษา(เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2552)

การใช้สันติวิธีเป็นแนวทางหนึ่งในการลดระดับความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมการใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาต่างๆหรือความขัดแย้งต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นเป็นส่วนช่วยให้ลดระดับความรุนแรงลงได้อย่างดีเยี่ยมโดยไม่มีการเสียเลือดเสียเนื้อหรือจะต้องเจ็บปวดแต่อย่างใด กล่าวคือภาวะที่ปลอดภัยจากการรบ ราชอาณาจักร นั้นยังไม่ครบถ้วนบริบูรณ์ ต้องมองให้ลึกถึงความหมายนัยบวกดด้วย นั่นคือสภาวะที่สงบ ราบรื่น ผู้คนดำรงชีวิตอย่างปกติสุข และมีสมานฉันท์ต่อกัน โดยสรุปสันติที่แท้จริงจะต้องครอบคลุมความหมายทั้ง 2 นัย กล่าวคือ ไม่เพียงแต่ปราศจากการรบราชอาณาจักร หากยังต้องมีความยุติธรรมเป็นพื้นฐาน(พระไพศาล วิสาโล, 2530)การใช้แนวทางแนวทางสันติวิธีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อช่วยลดระดับความรุนแรงจึงเป็นทางออกหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติตนต่อผู้เรียนหรือแม้กระทั่งผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน โดยได้มีการนำไปใช้และได้กล่าวถึงในแนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ที่กล่าวถึงใน องค์ประกอบทักษะชีวิต พฤติกรรม ทักษะชีวิตที่คาดหวัง และตัวชี้วัดระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ในการจัดการกับอารมณ์และความเครียดโดยกล่าวถึงการยุติความรุนแรงในสถานการณ์ต่าง ๆ โดยสันติวิธีและยุติข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยสันติวิธี เสนอทางออกของข้อขัดแย้งในกลุ่มเพื่อนด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง และใช้วิธีเชิงบวก อีกทั้งก่อให้เกิดหลักสูตรต่างๆที่วาดด้วยเรื่องแนวทางสันติวิธีเข้ามาเกี่ยวข้องดังเช่นนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการได้แสดงเจตนารมในการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงอย่างจริงจังโดยจะร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้าง เสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันพระปกเกล้า และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อ นำร่อง 4 โรงเรียน โดยมีกรอบในการดำเนินงาน คือ การสร้างสันติวิธีในโรงเรียน โดยจะมี การทำเป็นหลักสูตรสันติศึกษา เพิ่มความ

เข้มแข็งให้กับเครือข่ายในสถานศึกษา ดำเนินงานตาม แนวทางเพื่อนช่วยเพื่อน และติดตาม ฝ้าระวัง สถานการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา(หนังสือพิมพ์เดลินิวส์, 2550)รวมทั้งสถาบันพระปกเกล้าได้ ให้ความสำคัญกับสันติศึกษาในโรงเรียนเพื่อลดความขัดแย้งและความรุนแรงจึงได้จัดทำและพัฒนา หลักสูตรสันติศึกษาเพื่อเข้ามาใช้ในโรงเรียนและเผยแพร่ใช้อย่างกว้างขวางในโรงเรียนทั่วประเทศ

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระไพศาล วิสาโล (2538) ที่ได้กล่าวเอาไว้ว่า ระบบการศึกษาที่ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และฝึกฝนตนในทุกมิติ ไม่หลงติดอยู่กับระบบบริโภคนิยมหรือถูกครอบงำ ด้วยลัทธินิยมใด ๆ อย่งไรวิจารณ์ญาณ ผู้คนสามารถพัฒนาและใช้ศักยภาพทั้ง ๔ มิติ (คือ กาย ความสัมพันธ์ จิต และปัญญา)ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น นอกจากสามารถแก้ปัญหา ของตนได้แล้ว ยังสามารถช่วยเหลือส่วนรวมด้วยวิถีทางที่สันติ เป็นระบบที่เปิดกว้างและมีความ หลากหลาย ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่าย อีกทั้งยังมีเสรีภาพในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต หรือสภาพแวดล้อมของตน ความเห็นแก่ตัว เอาตนเองเป็นใหญ่ ไม่อาจแยกออกจากกระบวนทัศน์ ได้แก่ทัศนหรือความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงของชีวิตและโลก กระบวนทัศน์ที่เอื้อเพื่อต่อ ศีลธรรม คือ การตระหนักถึงความเป็นจริงที่เราทุกคนอยู่ในเครือข่ายแห่งความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกัน เป็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงชีวิต สังคม และธรรมชาติเข้าด้วยกัน กล่าวอีกนัยหนึ่งเราทั้งหลายต่าง พึ่งพาอาศัยกันและมีผลกระทบต่อกันและกัน สุขภาวะของเราไม่อาจแยกจากสุขภาวะของผู้อื่น หรือ สุขภาวะในสังคมและธรรมชาติได้ การเอารัดเอาเปรียบเพื่อประโยชน์ส่วนตนย่อมก่อให้เกิดผล เสียหายต่อส่วนรวมและย้อนกลับมายังตนเองในที่สุด ดังนั้นการร่วมมือกันจึงดีกว่าการแข่งขันกัน การใช้ความรุนแรงต่อกันย่อมส่งผลเสียต่อเนื่องเป็นลูกโซ่ อีกทั้งยังย้อนกลับมาที่ตัวเราด้วย ดังนั้นจึง ควรที่จะใช้สันติวิธีในการแก้ไขความขัดแย้ง ดังเช่นในประเทศอเมริกาที่พบว่า ชุมชนของชายผิวดำมี สถิติการฆาตกรรมสูงเป็นอันดับหนึ่งของช่วยอายุ 15-34 ปี ซึ่งการศึกษาวิจัยพบว่าการฆ่ากันตาย เหล่านี้ขาดทักษะเรื่องการสื่อสารและแก้ไขปัญหอย่างสันติวิธี จึงทำให้เยาวชนเหล่านี้มีความหุนหัน พลันแค้นและจบการขัดแย้งด้วยการใช้ความรุนแรงเข้าทำร้ายกัน ขาดการพูดจาให้เข้าใจกันและมึ ความคิดแบบใฝ่สันติ(อมรรวิชช์ นาคกรทรรพและ จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร, 2551)

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 การสอนโดยผ่านการใช้กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนมีส่วนสำคัญในการสอนให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่ง ที่จะทำให้ผู้เรียนนั้นพัฒนาตนเองและบรรลุตัวชีวิต หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตั้งเอาไว้ว่าคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3รู้

ความต้องการ จุดเด่นจุดด้อยของตนเองตลอดจนตัดสินใจแก้ไขปัญหาง่ายๆ ของตนเองได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย สามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งใกล้ตัวและเลือกใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 รู้ความต้องการและความสนใจของตนเอง พัฒนาจุดเด่นและปรับปรุงจุดด้อย รู้และเข้าใจปัญหาที่ซับซ้อน มีการควบคุมอารมณ์และมีการแสดงออกได้เหมาะสมกับวัยและสถานการณ์ ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ตัดสินใจแก้ปัญหาตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สามารถค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลายและเลือกใช้ข้อมูลให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการสอดแทรกในเรื่องของแนวทางสันติวิธีสามารถลดระดับความรุนแรงได้อย่างดีเยี่ยม เนื่องจากสามารถใช้กิจกรรมต่างๆ โดยใช้แนวทางสันติวิธีเป็นแนวทางในการสอนให้นักเรียนมีความสามารถในการจัดการความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นทั้งกาย วาจา ใจ โดยไม่ใช้ความรุนแรงเพื่อลดพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในกลุ่มนักเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการลดการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียน

ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญในการลดการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนระหว่างนักเรียนด้วยกัน โดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งจะสามารถจัดการกับการใช้ความรุนแรงหรือถูกใช้ความรุนแรงและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตนเองได้ โดยผู้วิจัยเลือกที่จะใช้แนวทางสันติวิธีร่วมกับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาหรือจัดการกับความขัดแย้งระหว่างนักเรียนด้วยกันโดยใช้แนวทางสันติวิธีหลีกเลี่ยงการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ซึ่งเกิดขึ้นได้ด้วยตัวนักเรียนเองโดยวัดได้จากระดับความรุนแรงในตัวเองที่ลดลงของนักเรียนอันจะส่งผลถึงการลดลงของระดับความรุนแรงในโรงเรียนด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

สมมติฐานในการวิจัย

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีส่งผลต่อการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีมีการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนลดลง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีส่งผลต่อการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกลุ่มนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีมีการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนลดลงต่ำกว่ากลุ่มนักเรียนที่ไม่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่นักเรียนที่กำลังศึกษาในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาผลการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6

ระยะเวลาในการทดลอง 15 สัปดาห์โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีรวมทั้งสิ้น 16 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และ 2 ใช้ในการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่ 1 ร่วมกัน โดยจัดการเรียนการสอนในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ข้อจำกัดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจาก Olweus bully/victim questionnaire ฉบับภาษาไทย แปลโดยสมบัติ ตาปัญญา โดยข้อค้นพบที่ได้จากแบบสอบถามนั้นมาจากข้อมูลที่เกิดจากการตอบคำถามโดยการรับรู้ของนักเรียน มิได้เกิดจากการประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรม และผู้ตอบแบบสอบถามนั้นอาจจะตอบข้อความโดยมีพื้นฐานของความรุนแรงเดิมซึ่งไม่ได้อยู่ในช่วงของการวิจัย และ ผู้ตอบ

แบบสอบถามอาจเกรงใจหรือกลัวครูและผู้วิจัยในการตอบความเป็นจริงในด้านของการใช้ความรุนแรง

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

แนวทางสันติวิธี หมายถึง การไม่ใช้ความรุนแรงในการดำเนินชีวิตหรือแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งเกิดจากการมีสันติภายในตนและสันติภายนอก

สันติภาพภายในตน หมายถึง สภาพที่บุคคลไม่ใฝ่หาความรุนแรง มีจิตใจสงบสุข หรือเป็นคนดีมีคุณธรรม อาทิ รู้จักและเข้าใจตนเอง อดทนอดกลั้นตระหนักและยอมรับความแตกต่าง รู้และเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น รักความเท่าเทียมและความยุติธรรม

สันติภาพภายนอก หมายถึง สภาพที่บุคคลสามารถจัดการความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม อาทิ มีทักษะในการสื่อสารและจัดการความขัดแย้งด้วย

พฤติกรรมความรุนแรงระหว่างนักเรียน หมายถึง การแสดงออกหรือการกระทำใดๆที่มีลักษณะของการรังแกหรือการข่มเหงในลักษณะต่างๆแบ่งเป็น 3 ลักษณะได้แก่

ลักษณะของพฤติกรรมความรุนแรงที่แสดงออกทางวาจา ได้แก่ การใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจกัน เหยียดหยาม หรือล้อเลียน หรือตั้งชื่อให้ที่ฟังแล้วทำให้ไม่สบายใจ เพื่อให้คนอื่น ๆ เรียกรหรือร่วมล้อเลียนด้วย

ลักษณะของพฤติกรรมความรุนแรงที่แสดงออกทางร่างกาย ได้แก่ ชก เตะ ตบ ตี ทูป ข่วน ผลักแรง ๆ ทำร้ายร่างกายเพื่อนด้วยวิธีอื่น ๆ

ลักษณะของพฤติกรรมความรุนแรงที่แสดงออกโดยมีเป้าหมายทำร้ายจิตใจผู้ถูกกระทำเช่น หาทางปล่อยข่าวลือที่ทำให้ผู้อื่นเสียหาย หรือสร้างเรื่องโกหกที่ทำให้คนอื่นไม่ชอบไม่ยกคบเพื่อนอีกคน เพิกเฉย ละเลย ไม่สนใจโดยสิ้นเชิง หรือกีดกันไม่ให้เข้ากลุ่มเพื่อน หรือแกล้งลืม โดยมีเจตนาไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ หรือทำอะไรอย่างอื่นๆ ต่อผู้อื่นในทำนองเดียวกันนี้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้กิจกรรมแนะแนวในการจัดการเรียนการสอน

กิจกรรมแนะแนว

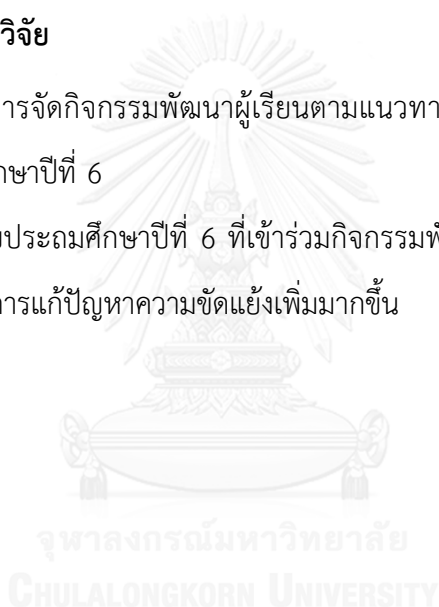
เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัว ได้อย่างเหมาะสม

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี

กิจกรรมแนะแนวที่ออกแบบการสอนตามตัวชี้วัดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โดย สอดแทรกแนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมแนวคิดสันติวิธี เพื่อก่อให้เกิดสันติทั้งภายในและภายนอก ตนเอง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถจัดการกับความรุนแรงหรือความขัดแย้งในกลุ่มนักเรียนได้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรง ระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6
2. นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี มีการใช้แนวทางสันติวิธีในการแก้ปัญหาคความขัดแย้งเพิ่มมากขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องผลของการสอนกิจกรรมกรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเสนอประเด็นสำคัญ เพื่อนำไปสู่การตอบปัญหาการวิจัยรายละเอียดสาระทั้ง 4 ประเด็นมีดังนี้

1. ความสำคัญของทฤษฎีสันติวิธี
 - 1.1 แนวคิดและแนวทางเกี่ยวกับสันติภาพ
 - 1.2 แนวคิดและแนวทางเกี่ยวกับทฤษฎีสันติวิธี
 - 1.3 ลักษณะสำคัญและรูปแบบสันติวิธี
 - 1.4 ประเภทของสันติวิธี
 - 1.5 กระบวนการและกลไกการส่งเสริมสันติวิธี
 - 1.6 การใช้สันติวิธีในการจัดการความขัดแย้ง
 - 1.7 แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสันติวิธีในโรงเรียน
2. ความรุนแรงในเด็ก
 - 2.1 ความหมายของความรุนแรง
 - 2.2 ประเภทความรุนแรง
 - 2.3 ลักษณะของความรุนแรง
 - 2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรง
 - 2.5 การประเมินการใช้ความรุนแรง
3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
 - 3.1 ประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 3.2 หลักการของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 3.3 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 3.4 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
 - 3.5 บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 ความสำคัญของแนวทางสันติวิธี

1.1 แนวคิดและแนวทางเกี่ยวกับสันติภาพ

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2539)นิยามสันติภาพแบ่งออกเป็นสองกลุ่มเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับ พระไพศาล วิสาโล (2538)ซึ่งแบ่งสันติภาพออกเป็นสองกลุ่มในแนวเดียวกันโดยแบ่งเป็นนิยามเชิงนิเสธ หรือสันติภาพเชิงลบ (Negative) และนิยามเชิงภาคเสธ หรือสันติภาพเชิงบวก (Positive) อธิบายไว้ดังนี้

1. สันติภาพเชิงลบกับภาวะที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม อาทิความขัดแย้ง ความรุนแรง สงคราม การก่อการร้าย ความเกลียดชัง อคติ ฯลฯ ช่วยให้คนมีรู้เรื่องสันติภาพในสภาวะที่เป็นไปได้มากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปสู่ความสนใจเรื่องการจัดรูปแบบของสังคมและปัญหาความเป็นธรรมอื่นๆ เป็นการให้ความหมายที่หยาบ เน้นแต่มาตรการทางการทหารเป็นหลัก ในการผดุงสันติภาพ มาตรการอื่นเป็นส่วนประกอบ เช่น มาตรการทางกฎหมาย การทำสนธิสัญญาต่างๆ ซึ่งไม่สามารถวางพื้นฐานให้แก่สันติภาพอย่างแท้จริง และไม่เป็นหลักประกันถึงสันติภาพระยะยาวได้

2. สันติภาพเชิงบวก คือ การทำความเข้าใจสภาวะสันติโดยตรง โดยไม่จำเป็นต้องนำสันติภาพไปจับคู่เป็นสิ่งตรงข้ามกับภาวะไม่พึงประสงค์ทางสังคม ให้ความสำคัญกับมาตรการทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้สังคมเกิดความผาสุก ตรงตามความหมายของสันติภาพได้มากกว่าและเด่นชัดมากกว่ามาตรการทางทหาร ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมที่ปรากฏในรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม แต่การทำความเข้าใจสันติภาพโดยไม่เห็นความขัดแย้งเป็นปัญหา ย่อมเป็นสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงในสังคม และอาจเป็นอุปสรรคมากกว่าจะเป็นคุณ

นิตี เอียวศรีวงศ์ (2547)กล่าวว่า การให้ความหมายสันติภาพ โดยจำกัดเฉพาะเรื่องของความขัดแย้ง ความรุนแรง หรือการปะทะกันระหว่างชาติ ทำให้มีความหมายแคบและเข้าใจคำว่าสันติภาพแคบตามไปด้วย โดยเสนอว่าสันติภาพควรจะหมายถึง การไม่ใช้ความรุนแรงต่อ 3 สิ่ง ด้วยกัน คือ

1. การไม่ใช้ความรุนแรงต่อผู้อื่น ในที่นี้หมายถึงชาติอื่นลัทธิอื่น หรืออะไรก็แล้วแต่ที่เป็นอื่น
2. การไม่ใช้ความรุนแรงต่อตัวเอง โดยเริ่มต้นจากเรื่องเล็กๆ น้อยๆ เช่น คนชอบสูบบุหรี่ ถือเป็นการใช้ความรุนแรงต่อตัวเอง (รวมถึงการฆ่าตัวตาย ซึ่งถือเป็นความรุนแรงกับตัวเองเช่นกัน)
3. การไม่ใช้ความรุนแรงกับสิ่งแวดล้อม เพราะในสิ่งแวดล้อมมีเครื่องดำรงชีวิตของคนอื่นๆ รวมทั้งของตัวเราเองด้วย ถ้าเราใช้ความรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อมจะก่อให้เกิดความไม่สงบและทำให้เกิดความไม่มีสันติภาพเกิดขึ้นได้

ประมวล วรรษี (2545)นิยามว่า สันติภาพมีความหมายอย่างเดียวกับอิสรภาพ คือ สภาวะที่เป็นอิสระจากการถูกบีบคั้นทั้งทางร่างกายหรือวัตถุ ทางสังคม ทางจิตใจ และทางปัญญา การเป็นอิสระจากสภาวะดังกล่าวทำให้เกิดความสงบสุข หรือศานติ อีกทั้งยังมีความหมายไปไกล สูดถึงพระนิพพาน คือความหลุดพ้นเป็นอิสระโดยสิ้นเชิงอีกด้วย

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550)ให้ความหมายไว้ว่า สันติภาพ/ สันติสุข / สันติ / ศานติ (Peace) หมายถึง สภาวะที่ปราศจากความรุนแรงทั้งทางกายภาพ ทางวาจา ทางโครงสร้าง และทางวัฒนธรรม รวมทั้งสภาวะที่ผู้คนในสังคมปลอดพ้นจากความหวาดกลัว มีความเอื้ออาทรต่อกัน ร่วมมือกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีความเชื่อมโยงกันทางจิตใจ ซึ่งทั้งหมดนี้ได้ประกอบเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ในสังคม

โคทม อาริยา (2530)ได้สรุปเรื่องของสันติภาพใน ระดับต่างๆ ตามมิติของการเป็นเป้าหมาย ตัวป่งชี้ และกระบวนการได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับของสันติภาพ

ระดับ	ตัวบ่งสภาพ	กระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง	เป้าหมาย
ตัวเราเอง	โลก โกรธ หลง	ศีล	การดับทุกข์
ครอบครัว	ความรุนแรงทางกาย วาจา ใจ	ขันติธรรม	ความรัก
ชุมชน	การประทุษร้ายต่อกัน	การไกล่เกลี่ย สันติวิธี	ความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ในประเทศ	การละเมิดสิทธิมนุษยชน ความ เหลื่อมล้ำ	ระบบกฎหมาย เป็นธรรม การ ประกันสังคม สันติวิธี	ความยุติธรรม สวัสดิภาพ
ระหว่าง ประเทศ	การสะสมอาวุธ ความ ตึงเครียด	กฎหมายระหว่างประเทศ ระบบการ ป้องกัน	บูรณภาพ อิสรภาพ
โลก	การสะสมอาวุธนิวเคลียร์	ศาลโลก องค์การสหประชาชาติ	ความเป็นหนึ่ง เดียว ของมวล มนุษย

ที่มา: โคทม อาริยา (2530 อ้างถึงในทัศนีย์ จันอินทร์, 2550)

จากนิยามความหมายและแนวทางการขับเคลื่อนสันติภาพข้างต้นพอจะสะท้อนกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพได้ว่า

1. สันติภาพมีหลายความหมาย แต่ความหมายที่เข้าใจคล้ายคลึงกันคือ การปราศจากซึ่งสภาวะความรุนแรงทุกชนิด และการแปลงเปลี่ยนความขัดแย้ง (Conflict Transformation) โดยไม่ใช้ความรุนแรงและอย่างสร้างสรรค์ สันติภาพจึงเป็นได้ทั้งเป้าหมาย (Goal) และวิธีการ (Means)

2. ประเด็นที่ถูกกล่าวถึงไปพร้อมกับสันติภาพและการขับเคลื่อนสันติภาพ แบ่งเป็น 2 ด้านคือ ด้านที่เป็นเชิงบวกและเชิงลบ ดังนี้

ด้านที่เป็นเชิงบวก เป็นการกล่าวถึงประเด็นที่ควรสนใจในการปลูกฝังให้เกิดสันติภาพ เช่น อิสรภาพ สงบสุข ความเอื้ออาทรต่อกัน ความร่วมมือ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความเชื่อมโยงกัน ทางจิตใจ ดุลยของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคมและธรรมชาติ สันติสุข การพัฒนาที่ยั่งยืน การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติภาพ คุณภาพมนุษย์ สมานฉันท์เคารพคุณค่าของชีวิต ซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความจริง ไม่ เบียดเบียนกันศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ การรู้หน้าที่ของตนที่ต้องปฏิบัติต่อผู้อื่น เคารพและเมตตากรุณาซึ่งกันและกัน ความรัก เสรีภาพ การฟังซึ่งกันและกัน การแบ่งปัน และการถวายนาร่วมกัน เป็นต้น

ด้านที่เป็นเชิงลบ เป็นภาวะที่ไม่พึงประสงค์ที่ต้องกำจัดไปเพื่อให้เกิดสันติภาพ ได้แก่ ความขัดแย้ง ความรุนแรง สงคราม การก่อการร้าย ความเกลียดชัง อคติ การถูกบีบคั้น ความอยุติธรรม ความหวาดกลัว เป็นต้น

3. ควรมีการให้คำนิยามสันติภาพที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดแนวคิดที่หลากหลายใน การไปสู่เป้าหมายสันติภาพที่หลากหลายนั้นๆ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพในหลายมิติ

4. ควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างสันติภาพในตัวคน (Trapersonal Peace หรือ Inner Peace) มากที่สุด เพราะจะส่งผลถึงการมีสันติภาพภายนอกหรือระหว่างบุคคล (Interpersonal Peace) นั่นคือ รู้จักมีการดำเนินชีวิตที่ปฏิเสธความรุนแรง ไม่เดินไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรง มีทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ฯลฯ

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) หรือพระพรหมคุณาภรณ์ซึ่งเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนารูปแรกในโลกและคนไทยคนแรกที่ได้รับรางวัลการศึกษาเพื่อสันติภาพจากองค์กร UNESCO ในปี พ.ศ.2537 และนำเงินรางวัลทั้งหมดมอบให้กระทรวงศึกษาธิการ ใช้จัดตั้งเป็นกองทุนการศึกษาเพื่อสันติภาพและมูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ ป.อ.ป ยุตโต ตามลำดับ (มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ ป.อ.ปยุตโต

, 2551) ได้ให้คำจำกัดความสันติภาพเพื่อคัดเลือกบุคคล ต้นแบบด้านการส่งเสริมการศึกษาเพื่อสันติภาพ ดังนี้

สันติภาพ บ่งบอกถึงคุณภาพของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ สังคมและ ธรรมชาติ และเป็นภาวะที่จำต้องได้รับการฟื้นฟู และการพัฒนาเพื่อเป็นฐานการรองรับสันติสุข และการพัฒนาที่ยั่งยืน การศึกษาเพื่อสันติภาพ หมายถึง การจัดการศึกษาให้เป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพสูงสุด ในการส่งเสริมและพัฒนาคนให้มีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติภาพขึ้นภายในตัวมนุษย์และแผ่ขยายเปิดกว้างไปสู่สังคมและธรรมชาติ

สภาหลักสูตรและการสอนโลก (World Council of Curriculum and Instruction) ในการประชุมวิชาการโลก (World Conference) ปี ค.ศ. 1975 (อ้างถึงใน (ประชุมสุข อาชวอรุณ, 2530)) ได้ วิเคราะห์หมโนทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพ และจำแนกประเภทของสันติภาพไว้ 9 ระดับคือ สันติภาพภายในบุคคล (Intrapersonal Peace) สันติภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Peace) สันติภาพภายในหมู่คณะ (Intragroup Peace) สันติภาพระหว่างหมู่คณะต่างๆ (Intergroup Peace) สันติภาพภายในเผ่าพันธุ์ (Intraracial Peace) สันติภาพระหว่างเผ่าพันธุ์ (Interracial Peace) สันติภาพภายในชาติ (Intranational Peace) สันติภาพระหว่างชาติ (International Peace) และ สันติภาพโลก (World Peace)

เมื่อพิจารณาระดับของสันติภาพทั้งหมด สันติภาพภายในตัวบุคคลจะเป็นพื้นฐาน สำคัญที่ส่งผลถึงสันติภาพในระดับที่สูงขึ้น การแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในตนจึงเป็น การแก้ปัญหาที่ต้นเหตุของปัญหาที่อาจขยายไปสู่ความขัดแย้งในระดับที่สูงขึ้น และสันติภาพระหว่าง บุคคล (Interpersonal Peace) จะเป็นขั้นต้นในลำดับต่อมาที่บุคคลจะแสดงพฤติกรรมและสื่อสารกับ ผู้อื่น ดังนั้นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพมนุษย์โดยการสร้างสันติภาพภายใน (Intrapersonal Peace หรือ Inner Peace) และสันติภาพระหว่างบุคคล (Interpersonal Peace) จึงเป็นพื้นฐาน สำคัญในการป้องกัน และลดปัญหาความขัดแย้งในตนเองและระหว่างบุคคลให้หมดไปและเป็นการ ควบคุมไม่ให้ความขัดแย้งลุกลามกว้างออกไปอีกด้วย

Johan Galtung บิดาแห่งการวิจัยสันติภาพสมัยใหม่ได้ให้นิยามความหมายของสันติภาพโดย อ้างอิงจากงาน Peace by Peaceful Means (Galtung,1996 อ้างถึงใน(ชาญชัย ชัยสุขโกศล, 2551)) ซึ่งจุดประเด็นให้วงการการศึกษาสันติภาพหันมาให้ความสำคัญกับ "สันติวิธี" (Peaceful Means) เพิ่มมากขึ้น โดยนิยาม "สันติภาพ" ใน 2 ความหมาย ความหมายแรก ได้แก่การปราศจากซึ่ง

สภาวะความรุนแรงทุกชนิด ทั้งความรุนแรงทางตรง เชิงโครงสร้าง และเชิงวัฒนธรรม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สันติภาพ = สันติภาพทางตรง + สันติภาพเชิงโครงสร้าง + สันติภาพเชิงวัฒนธรรม ส่วนความหมายที่สองคือ การแปลงเปลี่ยนความขัดแย้ง (Conflict Transformation) โดยไม่ใช้ความรุนแรงและอย่างสร้างสรรค์ สันติภาพตามความหมายทั้งสองประการน่าสนใจและมีประโยชน์ต่อการกำหนดขอบเขตความคิดและท่าทีในการทำความเข้าใจ สันติศึกษาอย่างน้อย 3 ประการได้แก่

ประการแรก ความหมายที่สองของ "สันติภาพ" ให้ความสำคัญทั้งวิธีการ (Means) และเป้าหมาย (Ends) ว่าต้องสอดคล้องไปพร้อมกัน ไม่อนุญาตให้ใช้วิธีการใดๆ ก็ได้ เพื่อให้ได้มาซึ่งเป้าหมาย

ประการที่สอง ความหมายทั้งสองนี้ยังนำไปพบกับอีก 2 คำ คือความหมายแรก เน้นที่ "ความรุนแรง" ในฐานะสิ่งที่จะต้องขจัดออกไป ดังนั้นการศึกษาเรื่องสันติภาพจึงจำเป็นต้องศึกษาเรื่องความรุนแรงด้วยเช่นกัน ในขณะที่ความหมายที่สองเน้นไปที่ "ความขัดแย้ง" ในแง่ที่ สันติภาพคือบริบทจะให้ความขัดแย้งสามารถคลี่คลายตัวไปได้อย่างสร้างสรรค์และโดยไม่มี ความรุนแรงเกิดขึ้น ดังนั้นสันติศึกษาจึงควรต้องยึดเรื่อง "ความรุนแรง" และ "ความขัดแย้ง" เป็นประเด็นแก่นในการศึกษาด้วย

ประการที่สาม ความหมายแรกของ "สันติภาพ" ไม่ได้กำหนดเป้าหมายไว้เพียง แค่สภาวะที่ไม่ มีสงครามที่มักเป็นจุดสนใจของการศึกษาในระยะแรกของวงการนี้ ในขณะเดียวกัน "สันติภาพ" ก็ไม่ใช่ภาวะอันสันติโดยตัดขาดหรือปลีกวิเวกจากสังคมการเมือง ดังที่มักจะเป็นในสังคมที่ศาสนาเข้มแข็ง ตรงกันข้ามสันติภาพตามความหมายแรกครอบคลุม ทั้ง 3 ระดับ (ทางตรง, เชิงโครงสร้าง และเชิงวัฒนธรรม) ทำให้การศึกษาเรื่องนี้จำเป็นต้องเปิดกว้างอย่างที่สุดสำหรับประเด็นหัวข้อ แนวคิด ทฤษฎี แนวการศึกษา (Approach) ตลอดจนขอบเขตและ ระดับการวิเคราะห์อันหลากหลาย และเปิดกว้างต่อความหลากหลาย ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญสำหรับ สันติศึกษา

Johan Galtung เพิ่มเติมว่า เราควรมีนโยบายของสันติภาพที่ชัดเจนและกระชับเพียงพอ ร่วมกัน ขณะเดียวกันก็ควรมีนโยบายสันติภาพในลักษณะพหุพจน์ที่เปิดพื้นที่ให้มีความหมายหลากหลาย และให้ความหมายเหล่านี้ได้ปฏิสัมพันธ์และสนทนาต่อกันในลักษณะเป็นการทะนุบำรุงซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นการแปลงเปลี่ยนขับเคลื่อนสันติภาพ(Peace Transformation) ที่ก่อให้เกิดสภาพแวดล้อมอันเป็นสันติ โดยต้องอาศัยปัจจัยอย่างน้อยสองประการ คือ การศึกษาเพื่อสันติ (Peace Education) และสื่อสันติภาพ (Peace Journalism)

สรุปได้ว่าสันติภาพ หมายถึง ความสุขสงบที่เกิดขึ้นทั้งในระดับภายในตน ระดับสังคม และระหว่าง มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของความประสานร่วมมือ ความเห็นอกเห็นใจ พึ่งพา อาศัยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเคารพในสิทธิ การไม่ใช้ความรุนแรง การแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล โดยเริ่มต้นจากการสร้างสันติในตัวเองก่อนแล้วจึงแผ่ขยายไปสู่คนรอบข้างและเป็นวงกว้างขึ้นไปสู่สิ่งแวดล้อมต่างๆ

1.2 แนวคิดและแนวทางเกี่ยวกับสันติวิธี

ไพศาล วงศ์วรวิสุทธิ (2533)ให้ความหมายสันติวิธีว่าวิธีการแก้ไขความขัดแย้ง หรือ ตอบโต้ ในสถานการณ์หนึ่งๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรงต่อกรณีโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นการประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิต มีเป้าหมายคือ การมุ่งแก้ปัญหาและทำงานร่วมกับคู่กรณีหรือ เปลี่ยนแปลงทัศนคติให้มีความเข้าใจ อันนำไปสู่การหาข้อยุติที่ทั้งสองฝ่ายพอใจ โดยแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ การไม่ใช้ความรุนแรงที่เน้นพื้นฐานทางศาสนาธรรม ได้แก่ สันตินิยมทางยุโรปและ อหิงสาของคานธี และการไม่ใช้ความรุนแรงแบบเน้นพื้นฐานทางทฤษฎีแห่งอำนาจ คือการปฏิบัติการใช้ความรุนแรง

ในสารานุกรมแห่งสันตินิยม (An Encyclopedia of Pacifism อังในชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2539)) กล่าวถึงการไม่ใช้ความรุนแรงหรือสันติวิธี (Non-violence) ไว้ว่า การไม่ใช้ความรุนแรงไม่ได้หมายถึงการไม่ทำสิ่งใด แต่หมายถึงการใช้ความพยายามมหาศาลที่จะเอาชนะความชั่วด้วยความดี สันติวิธีมิได้อาศัยกล้ำเนื้อที่แข็งแกร่งและอาวุธอันชั่วช้า หากแต่อาศัยความกล้าทางศีลธรรม การควบคุมตนเองและความรู้ที่จะนำไปใช้กระทำการโดยไม่บิดพลิ้วว่า ในมนุษยทุกคนไม่ว่าจะโหดร้ายหรือมีท่าทีเป็นศัตรูขนาดไหนก็ยังคงมีความกรุณา มีความรักในความ ยุติธรรม เคารพความดีและมีสิ่งที่จะเข้าถึงกันได้ถ้าใช้วิธีการถูกต้อง ซึ่งเป็นเรื่องยาก แต่ประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และเป็นไปได้กับทุกคน ทั้งสามัญชน บุรุษและสุตร รวมทั้งรัฐบาล เป้าหมายของสันติวิธี คือ การมุ่งแก้ปัญหาและทำงานร่วมกับคู่กรณีหรือ เปลี่ยนแปลงทัศนคติของเขาให้มีความเข้าใจอันนำไปสู่การหาข้อยุติที่ทั้งสองฝ่ายพอใจ ดังนั้นสันติวิธีจึงหมายถึง วิธีการแก้ไขความขัดแย้ง หรือตอบโต้ในสถานการณ์หนึ่งๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรง

ประเวศ วะสี (2548)ได้นำเสนอหน้าที่ของศูนย์สันติวิธีในการใช้สันติวิธีแก้ปัญหา ความขัดแย้งต่างๆ 4 ประเภทได้แก่ 1) การแก้ตามสาเหตุ 2) การป้องกัน ร่วมกันทำกรอบกติกา และกลไกให้ความรุนแรงเบาลง อาจกล่าวถึงการได้รับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ 3) การจัดการคลี่คลายความขัดแย้ง 4) การเสวนาหรือสรรคเสวนา ซึ่งไม่ใช่การทะเลาะกัน แต่เป็นการฟังอย่างลึกซึ้งเพื่อให้เกิด

ความเห็นใจ เข้าใจความทุกข์ของกันและกัน เป็นเทคนิคที่ทำให้คนเปลี่ยนพฤติกรรม การไกล่เกลี่ย ต้องอาศัยคนกลางเป็นผู้ประนีประนอม โดยเครื่องมือที่ช่วยสร้างสันติได้นั้น หนึ่งต้องมีศูนย์หรือสถาบันสันติวิธีเกิดขึ้นทุกมหาวิทยาลัย รวมทั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อทำการศึกษาวิจัย สร้างทักษะ สร้างคนกลางไกล่เกลี่ย สอง ตั้งคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตาม กฎหมายในการเชิญคู่ขัดแย้ง และเป็นเจ้าภาพทำเรื่องต่างๆ ต่อไป ซึ่งต้องมีวิธีการเลือกคณะกรรมการเลือกประธานคณะกรรมการสันติวิธีแห่งชาติ และอาจจะต้องกำหนดให้มีอยู่ในทุกจังหวัด

แนวคิดและแนวทางเกี่ยวกับสันติวิธีถูกกล่าวถึงอย่างมากในเรื่องของการจัดการความขัดแย้งและความรุนแรงด้วยสันติวิธี แต่ในความเป็นจริงมันทัศนของสันติวิธีควรจะเป็นวิธี (Mean) ที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการเกิดสันติภาพ (Goal) ที่มองได้ใน 2 ลักษณะคือการใช้สันติวิธีในการดำเนินชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ยังไม่เกิดปัญหาความขัดแย้งหรือความรุนแรงใดๆ หรือการมีสันติภาพภายใน (Intrapersonal Peace หรือ Inner Peace) เพื่อที่จะไม่เดินหรือเข้าไปสู่ภาวะที่มีความขัดแย้ง และความรุนแรง และอีกนัยหนึ่งคือเมื่อเกิดปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงต่างๆ บุคคลจะต้องสามารถใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหาได้หรือมีสันติภาพภายนอก (Interpersonal Peace) ในขณะเดียวกันการใช้สันติวิธีเป็นทักษะที่ต้องมีการเรียนรู้และฝึกฝน รวมทั้งบูรณาการ การใช้จริงในการดำเนินชีวิตประจำวันโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง หากผู้แก้ปัญหาไม่มีทักษะในการใช้สันติวิธีที่มากพอ อาจไม่สามารถจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้และยังอาจทำให้ความขัดแย้งทวีความรุนแรงมากขึ้นอีกด้วย

มทิตล (2557)ให้ความหมายว่าสันติวิธี คือการลงมือกระทำโดยไม่ใช้ความรุนแรง มิใช่เพราะเหตุผลทางศีลธรรมเท่านั้น หากยังเป็นเพราะข้อเท็จจริงที่ว่า การใช้ความรุนแรงตอบโต้มีแต่จะเพิ่มความรุนแรงให้มากขึ้น

โคทม อาริยา (2551)ได้นำเสนอความหมายของสันติวิธีผ่านแนวทางสันติวิธี ดังนี้ สันติวิธีหมายถึง การใช้วิธีการอันสันติ (Peaceful Means) ซึ่งบางครั้งคานธีใช้คำว่า อหิงสา หมายถึง การเว้นจากการทำร้าย และบ่อยครั้งคานธีจะใช้คำว่า สัตยาเคราะห์ เพื่ออธิบายวิธีการของตน ซึ่งสอดคล้องกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2545ที่ให้ความหมายของสันติวิธีว่า การยึดความจริงเป็นหลักการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมในสังคม ด้วยวิธีที่อ้อมไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือคำสั่งที่ไม่ยุติธรรมแต่ไม่ใช้วิธีรุนแรง ภาษาอังกฤษที่ใช้บ่อยคือ Nonviolence ซึ่งแปลเป็นไทยว่าสันติวิธี หรือการไม่ใช้ความรุนแรง หรือไร้ความรุนแรง ถ้าเป็นการกระทำจะใช้คำว่า Nonviolent Action

ซึ่งแปลว่า ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง สันติวิธีมีความหมายต่างจากคำว่าสันตินิยม (Pacifism) หรือการต่อต้านอย่างสงบ (Passive Resistance) สันติวิธีมิใช่การยอมจำนนต่อปัญหา แต่เป็นการต่อสู้วิธีหนึ่ง สันติวิธีมิใช่การรู้จักตัวรอดเพราะมีความเสี่ยงที่สูงไม่น้อยกว่าการต่อสู้ด้วยอาวุธ สันติวิธีเป็นวิธีการที่ยังมีคนเข้าร่วมมากยิ่งได้ผลดี เหตุผลของการใช้สันติวิธี คือความเชื่อว่าความรุนแรงไม่ใช่คำตอบโดยเฉพาะในระยะยาวและเชื่อว่าสันติวิธีได้ผล แต่ไม่จำเป็นว่าต้องได้ผลเสมอไปขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของเหตุปัจจัย

สันติวิธี คือ การต่อสู้ที่หวังให้เกิดผล โดยต่างจากสงครามที่การไม่ใช้อาวุธ มีข้อสังเกตว่า สันติวิธีคือวิธีไปสู่สันติภาพโดยไม่ใช้ความรุนแรง แต่ผู้ใช้อาจถูกกระทำด้วยความรุนแรง สันติภาพมีความหมายมากกว่าการไม่มีสงคราม แต่มีได้หมายถึงการปลดความขัดแย้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่ย่อมมีความขัดแย้งอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม มักนิยมใช้คำว่า "การแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี"(Peaceful Conflict Resolution) หรือ"การจัดการความขัดแย้ง" (Conflict Management) หรือ "การแปลงสภาพความขัดแย้ง" (Conflict Transformation) หรือ "การก้าวพ้นความขัดแย้ง" (Transcending Conflict) ซึ่งคำทั้งหมดนี้มนิยว่าความขัดแย้งมิได้ถูกแก้ไขให้สิ้นไปทั้งหมด

สรุปสันติวิธีเป็นการแก้ไขความขัดแย้งเมื่อต้องเผชิญหน้าต่อความขัดแย้ง โดยเลือกที่จะไม่ใช้ความรุนแรง และเลือกที่จะไม่หลีกเลี่ยงหรือยอมจำนนต่อความขัดแย้ง ใช้วิธีประนีประนอมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ใช้ทักษะที่มีอยู่ในการสร้างสรรค์วิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเพื่อคลี่คลายปัญหาและลดความรุนแรงที่จะเกิดขึ้นไม่ใช่วิธีการเดิมๆในการแก้ไขความขัดแย้ง โดยการแก้ไขปัญหานั้นแบบทั่วไปที่มักจะจบลงด้วยการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้ง

1.3 ลักษณะสำคัญและรูปแบบสันติวิธี

นักวิชาการได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญและรูปแบบของสันติวิธีไว้ดังนี้

โคทม อาริยา (2546) ได้กล่าวถึง ลักษณะสำคัญของสันติวิธี คือ ไม่ใช่วิธีที่เฉื่อยชาหรือยอมจำนน หากเป็นวิธีที่เข้มแข็งและต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ไม่ใช่ยุทธวิธีที่เลือกใช้ในบางโอกาส หากเป็นยุทธศาสตร์ที่ปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอเป็นสัจธรรมที่น่าเชื่อถือไม่ใช่วิธีที่ดีในเชิง กระบวนการเท่านั้น หากเป็นวิธีที่หวังผลที่กลมกลืนกับวิธีการด้วย นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึง รูปแบบ ของสันติวิธีซึ่งมี 2 แบบ คือ แบบขั้นเดียว คือ การเคลื่อนไหวโดยไม่ใช้"ความรุนแรง" แต่มุ่งให้ได้ "ชัยชนะ"ของฝ่ายตน และแบบสองขั้นได้แก่การใช้วิธีการอันเป็นสันติรวมถึงการพูดจาต่อรอง (Negotiation) เพื่อให้ได้

ข้อตกลงร่วมกันซึ่งเป็นที่พอใจหรือยอมรับได้ร่วมกันทุกฝ่าย แบบนี้อาจเรียก อีกอย่างหนึ่งว่า "การสร้างสันติ" (Peace Building)

สันติวิธีมิใช่เทคนิคที่เกิดขึ้น ซึ่งแต่ละสถานการณ์แวดล้อมจะพาไป แท้จริงแล้ว สันติวิธีเป็นแบบแผนหรือระบบของการกระทำที่สอดคล้องกันในตัว เกิดขึ้นจากแนวคิด หรือทัศนคติการมองโลก และชีวิตแบบหนึ่งๆ เป็นพื้นฐานแนวคิดดังกล่าวเรียกอีกอย่างว่า สมมติฐานของสันติวิธี

สันติวิธีของบุคคลหรือกลุ่มต่างๆ จะมีพื้นฐานมาจากแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งหรือหลายแนวคิดประกอบกัน ซึ่งพระไพศาล วิสาโล (2550)ได้จำแนกดังต่อไปนี้

1. ความขัดแย้งเป็นธรรมชาติของชีวิตและสังคม เราไม่อาจจะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธมันได้ ทำที่ที่พึงกระทำคือยอมรับว่ามันมีอยู่จริง และแก้ไขจัดการมันอย่างถูกสภาพ สันติวิธีมิได้หมายถึงการหลีกเลี่ยงหรือจำนนต่อความขัดแย้ง แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ใช่เป็นการสร้างความขัดแย้งให้เกิดขึ้น หากเป็นเพียงการทำให้ความขัดแย้งที่แฝงเร้นหรือพยายามปกปิดนั้น ปรากฏออกมาตามที่มันเป็น โดยไม่ทำให้มันขยายลุกลาม การใช้ความรุนแรงมีแต่จะทำให้ความขัดแย้งลุกลามเพราะวัฏจักรแห่งการตอบโต้ขยายตัวต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามพึงเข้าใจว่าความขัดแย้งที่พูดถึงนี้หมายถึง ความขัดแย้งทางสังคมหรือในทางความสัมพันธ์ต่อกัน มิได้รวมถึงความขัดแย้งในจิตใจความขัดแย้งอย่างหลังนี้ สันติวิธีอาจก่อให้เกิดขึ้นได้ในจิตใจของคู่กรณีทำให้เกิดการต่อสู้ภายในระหว่างมโนธรรมสำนึกกับอกุศลจิต เกิดความสับสนวุ่นวายใจ ลังเลสงสัยในสิ่งที่ตนทำ ภาวะขัดแย้งเช่นนี้เป็นส่วนสำคัญให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งดีงามและไม่พึงเข้าใจสับสนว่าเป็นความรุนแรงทางจิตใจ

2. ในความขัดแย้งนั้น ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายถูกหรือผิดโดยสมบูรณ์ แต่ละฝ่ายย่อมมีส่วนถูกไม่มากก็น้อย ไม่มีใครที่จะผูกขาดสังขรณ์โดยอ้างว่าตนเป็นฝ่ายเดียว และอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ผิด ทั้งนี้ก็เพราะว่าความเป็นจริงนั้นมีความซับซ้อน มีหลายรูปลักษณะ หลายด้าน และหลายแง่ความขัดแย้งมักเกิดเพราะมองความเป็นจริงจากคนละด้าน และแม้จะมองด้านเดียวกันหรือแม้แต่รูปเดียวกัน ในชีวิตจริงเราก็พบเสมอว่าสิ่งที่แต่ละคนเห็นนั้นแตกต่างกันไป กล่าวคือเป็นการเห็นจำเพาะบางแง่บางความหมายของสิ่งที่เห็นเท่านั้น ในสถานการณ์ความขัดแย้งข้อเท็จจริงที่แต่ละฝ่ายรับรู้หรือนึกว่ารู้นั้น จะแตกต่างกันไปเช่นกันความคิดที่ว่า ไม่มีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ถูกต้องสมบูรณ์ หรือผิดอย่างสิ้นเชิง ทำให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทั้งไม่มีสิทธิและไม่สามารถอ้างความชอบธรรมที่จะกำจัดอีกฝ่ายหนึ่งได้ แนวคิดเช่นนี้ไม่เพียงแต่จะทำให้การใช้การใช้ความรุนแรงไม่มีความชอบธรรมแล้ว ยังเป็น

ปัจจัยที่สนับสนุนให้แก้ไขข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี เพราะสันติวิธีเป็นวิธีการที่เปิดช่องให้คู่กรณีสามารถแสดงข้อเท็จจริงของฝ่ายตนออกมาอย่างเต็มที่ โดยไม่ถูกตัดโอกาสด้วยการถูกทำร้ายถึงชีวิต หรือถูกจับกุมคุมขังเสียก่อน พร้อมกันนั้นสันติวิธีก็เอื้ออำนวยให้การสื่อสารข้อเท็จจริงของผู้กระทำการนั้นเป็นไปอย่างตรงไปชัดเจน ตรงกันข้ามกับการใช้ความรุนแรงและการกระทำด้วยอารมณ์ขุ่นมัวแบบอื่นๆ วิธีการดังกล่าวนอกจากจะทำให้ข้อพิพาทไม่ได้ชัดเจนแล้ว ยังเบี่ยงเบนความสนใจประเด็นปัญหาที่เป็นข้อขัดแย้ง อีกทั้งยังเป็นเหตุให้คู่กรณีรู้สึกถูกรบกวนอย่างแรง เกิดกลไกป้องกันตนเอง ปิดหู ปิดตา ไม่ยอมรับรู้ปัญหาที่ผู้กระทำการต้องการบอกการมีแนวคิดดังกล่าวเป็นพื้นฐาน ทำให้สันติวิธีเป็นวิธีการต่อสู้เพื่อให้สัจจะปรากฏต่อทุกฝ่ายที่มีส่วนในความขัดแย้ง

3 ความขัดแย้งนั้นจะระงับไปได้ต่อเมื่อทุกฝ่ายร่วมกันแก้ไข มิใช่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำอยู่ฝ่ายเดียว ยิ่งกว่านั้นยังเชื่อต่อไปอีกว่าทุกคนและทุกฝ่ายมีศักยภาพที่จะเข้าร่วมแก้ไขปัญหาดังนั้น การชี้ให้เห็นคู่กรณีเห็นถึงปัญหาที่เป็นสาเหตุของข้อขัดแย้งจึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่สุดที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาดังกล่าว การชี้ให้เห็นปัญหายังมีความหมายรวมถึงการที่ทุกฝ่ายพึงมองเห็นปัญหาของอีกฝ่ายหนึ่งอย่างถ่องแท้ สันติวิธีนอกจากจะเอื้อให้เกิดกระบวนการสื่อสารปัญหาและข้อเท็จจริงอย่างแจ่มชัดด้วยกันทั้งสองฝ่ายดังได้กล่าวมาแล้ว ยังเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายโดยเฉพาะคู่กรณีที่สร้างปัญหามีบทบาทในการแก้ปัญหา ทั้งด้วยการร่วมมือกับผู้ใช้สันติวิธีหรือด้วยการริเริ่มของตนเอง ทั้งนี้เพราะสันติวิธีได้มุ่งสร้างความเป็นปฏิปักษ์กับคู่กรณีทั้งมิได้ใช้ความรุนแรงบีบบังคับ ชู หรือกำจัดเขา อันเป็นการกระทำที่เขาต้องพ้นจากบทบาทฐานะในการแก้ปัญหาเสียแต่ต้น เมื่อมองในแง่นี้ สันติวิธีจึงมิใช่เรื่องของการต่อสู้เพื่อเอาชนะอีกฝ่ายหนึ่งแต่เป็นวิธีการที่มุ่งให้เกิดสถานการณ์อย่างใหม่ ซึ่งเป็นผลดีต่อทุกฝ่ายกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการชักนำคู่กรณีให้มาสู่จุดซึ่งเป็นที่พอใจของทุกฝ่าย

4. ทุกคนมีความเป็นมนุษย์เหมือนกัน ต่างมีใจใฝ่ในความดีงาม แม้ผู้ที่ได้ชื่อว่าอำมหิตโหดเหี้ยม ในส่วนลึกก็ยังมีใจใฝ่ในความรักความกรุณา อ่อนไหวต่อความเจ็บปวดของผู้อื่น คุณความดีจากสิ่งแวดล้อมภายนอกก็สามารถแผ่ซึมซับสัมผัสและมีพลานุภาพต่อจิตใจของเขาได้ แต่สาเหตุที่ความเป็นมนุษย์ของเขาไม่ปรากฏต่อภายนอกหรือไม่ส่งผลออกมาเป็นการกระทำอันดีงาม ก็เพราะความเป็นมนุษย์นั้นถูกปิดเบียดบังด้วยอุดมการณ์ ทฤษฎีที่คับแคบแข็งกร้าว ความหลงใหลในอำนาจความยิ่งใหญ่และความปรารถนาอย่างไม่รู้จักพอ สันติวิธีและการยอมทนกระทำหรือยอมรับความเจ็บปวดโดยไม่ตอบโต้ด้วยความรุนแรง สามารถปลุกเร้าความดีงามที่ซ่อนอยู่ในส่วนลึกของกรณี กระพือประกายแห่งมนธรรมและความรู้ผิดชอบชั่วดีในตัวเขาให้กลับมีพลังในการยับยั้งพฤติกรรมอัน

มิชอบ และหนุนให้เกิดการกระทำอันดีงามขึ้นมาได้ ยกเว้นก็แต่กรณีผู้วิกลจริตเท่านั้น ซึ่งความเป็นมนุษย์ของเขาอาจแปรปรวนไป แต่คนทั่วไปย่อมสามารถจะรับรู้และตอบสนองต่อคุณธรรมความดีงามของผู้อื่นได้

5. ศัตรูของมนุษย์ที่ต้องกำจัด มิใช่ตัวบุคคล หรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหากคือความเลวร้ายภายใน อันได้แก่ ความคิดที่คับแคบ ความใฝ่ในอำนาจและความโลภในทรัพย์สินสมบัติซึ่งได้แสดงออกมาเป็นการกระทำภายนอกหรือปรากฏในรูประบบแผนความสัมพันธ์ที่มีชอบ โดยมีปัจจัยแวดล้อมที่ไม่เกื้อกูล เป็นตัวเสริมให้ความเลวร้ายนั้นแผ่ซ่านส่งผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างรุนแรงและกว้างขวางขึ้น การฆ่าคนไม่อาจยับยั้งความเลวร้ายได้ตราบดีที่ระบบแบบแผนความสัมพันธ์อันมิชอบ และปัจจัยแวดล้อมอันไม่เกื้อกูลยังดำรงอยู่ ทั้งยังปลูกเร้าส่งเสริมให้เกิดทัศนคติและภาวะจิตใจที่เป็นอกุศล ดังกล่าวสันตวิธีมิได้มีเป้าหมายที่ตัวบุคคล แต่หมายมุ่งไปที่การกระทำอันมิชอบตลอดจน ปัจจัยภายในภายนอกที่บ่มเพาะให้เกิดการกระทำดังกล่าวขึ้นมา

6. วิธีการต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย หากปรารถนาสังคมที่สันติ ก็ต้องใช้วิธีการสันติ สังคมซึ่งผู้คนมีความรักความเอื้อเฟื้อต่อกัน เคารพในชีวิตและความเป็นมนุษย์ของกันมีอาจบังเกิดเป็นจริงได้ เว้นเสียแต่จะใช้วิธีการซึ่งให้ความเคารพต่อมนุษย์ทุกคนไม่เว้นแม้แต่ศัตรูหรือคู่อริ เมื่อเห็นว่ประชาธิปไตยเป็นสิ่งพึงประสงค์ ก็จำต้องใช้วิธีการที่เป็นประชาธิปไตยนั้นคือการใช้สันตวิธี ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถคิดค้นและอยู่ในแนวทางของการต่อสู้อย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งยังสามารถปฏิเสธหรือถอนตัวจากการต่อสู้ได้หากไม่เห็นด้วย

7. อำนาจมิได้เกิดจากอาวุธ หากขึ้นอยู่กับกรยอมรับหรือการยินยอมเชื่อฟังของผู้อื่น เมื่อราษฎรไม่เชื่อฟังผู้ปกครอง พลทหารไม่เชื่อฟังนายพล ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟังเจ้านายบุคคลกลุ่มหลังย่อมสูญเสียอำนาจไป ในทางกลับกันหากผู้ใช้สันตวิธีสามารถสร้างการยอมรับในหมู่ประชาชนและพรรคพวกของคู่อริได้ เขาย่อมมีอำนาจที่จะส่งผลกระทบต่อคู่อริได้ โดยที่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาอาวุธ

สรุปลักษณะสำคัญของสันตวิธีคือการใช้วิธีต่างๆเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการโดยปราศจากการใช้ความรุนแรง มีความเชื่อว่าทุกคนนั้นต่างยังคงความดีงามในชีวิตแต่ยังมีเพียงบางสิ่งบางอย่างที่ทำให้เกิดความขัดแย้งนั้น ซึ่งสันตวิธีจะเป็นตัวที่จะสลายความขัดแย้งนั้นและทำให้ทุกฝ่ายได้ผลลัพธ์ตามที่แต่ละฝ่ายนั้นต้องการโดยไม่มีความรุนแรงเข้ามาเกี่ยวข้อง

1.4 ประเภทของสันติวิธี

สันติวิธีมีหลายประเภท หลายลักษณะ แต่วิธีการจำแนก เช่นการจำแนกโดยพิจารณาการ แสดงออก การจำแนกตามความเคร่งครัดของสันติหรือจำแนกตามระดับของเป้าหมายดังที่พระ ไพศาล วิสาโล (2550) ได้จำแนกดังต่อไปนี้

1.4.1 จำแนกตามการแสดงออก

- 1) การพูดจาชักชวนและการเจรจาซึ่งรวมทั้งการเขียนโฆษณา
- 2) การใช้กระบวนการทางสถาบัน เช่น กระบวนการทางศาล ทางกฎหมาย ทางการปกครอง
- 3) ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง เป็นการกระทำเพื่อแสดงออก คัดค้าน หรือ สนับสนุนบางสิ่งบางอย่าง หรือเป็นการเข้าเผชิญหน้าคัดค้านการกระทำของกลุ่มอย่างชัดเจน หรือ ได้แก่การนัดหยุดงาน การเดินขบวน เป็นต้น
- 4) งานสร้างสรรค์ (Constructive Programme) คือการทำงาน ระดับพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต สร้างทางเลือกหรือสถาบันใหม่ขึ้นมา เรียกง่ายๆ ว่า งาน พัฒนา

1.4.2 จำแนกตามระดับของสันติ

- 1) สันติวิธีเฉพาะคราวเฉพาะครั้ง ผู้ใช้อาจเชื่อมั่นหรือยอมรับการใช้ความ รุนแรงอยู่ แต่ก็เห็นว่าในบางกรณีสันติวิธีก็มีส่วนสำคัญ สันติวิธีในลักษณะนี้อาจตามด้วยการใช้ความ รุนแรงสลับหรือผสมผสานกัน
- 2) สันติวิธีที่เป็นแนวร่วมกับการใช้ความรุนแรง ผู้ใช้แม้จะเชื่อมั่นในสันติวิธี และใช้สันติวิธีโดยตลอด แต่ไม่ปฏิเสธผู้ที่ใช้ความรุนแรง มีความเข้าใจและพร้อมที่จะร่วมมือหรือเป็น แนวร่วมสนับสนุนกัน
- 3) สันติวิธีที่ปฏิเสธการฆ่ากันอย่างถึงที่สุด นอกจากจะไม่ใช้ความรุนแรง แล้ว ยังไม่ยอมเป็นส่วนหนึ่งของระบบหรือองค์กรแห่งความรุนแรง และปฏิเสธที่จะร่วมมือหรือ เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ความรุนแรงอื่น ๆ
- 4) สันติวิธีแบบปฏิเสธการฆ่าสัตว์และมนุษย์ในทุกกรณี เป็นการยอมรับ สันติวิธี มิใช่จำเพาะในแง่ของวิถีแห่งการกระทำเท่านั้น แม้วิถีชีวิตก็พยายามไม่ให้เข้าไปในทาง เบียดเบียนแม้แต่สัตว์ (มังสวิรัต)

5) สันติวิธีแบบปฏิเสธการทำลายแม้แต่ทรัพย์สิน คือ ไม่ใช่วิธีการที่ประทุษร้ายทั้งต่อชีวิตร่างกายและทรัพย์สิน

6) สันติวิธีแบบเคร่งครัดในหลักธรรมพื้นฐานทางศาสนา คือ นอกจากจะไม่เบียดเบียนทำร้ายชีวิต ลักษณะหรือทำลายทรัพย์สินแล้ว ยังถือหลักสัจจะ ไม่พูดเท็จ และไม่ทำลายเกียรติภูมิศักดิ์ศรีของคู่กรณี อีกด้วย

1.4.3 จำแนกตามระดับของเป้าหมาย

1) สันติวิธีระดับชีวิต คือ การพัฒนาตน ให้ลดการเอารอดเอาเปรียบผู้อื่น เบียดเบียนชีวิตอื่นน้อยลง มีจิตใจไม่เสียสละ เกื้อกูลผู้อื่นยิ่งขึ้น และมีความสงบในใจ

2) สันติวิธีในแวดวงรอบตัว คือ การแก้ไขข้อวิวาท ลดข้อขัดแย้งในเรื่องครอบครัว ที่ทำงาน สร้างความปรองดอง ให้ความเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน

3) สันติวิธีในชุมชน (ท้องถิ่น) คือ การแก้ไข ลดทอนการเอารอดเอาเปรียบ ยุติริตในชุมชนหรือต่อบุคคลในชุมชน ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือสามัคคี พัฒนาชุมชนให้เจริญอกงามขึ้นมีสภาพเกื้อกูลต่อการดำเนินชีวิตที่สันติ

4) สันติวิธีในสังคม (ประเทศ) คือ การลดความรุนแรงทางกายภาพและทางโครงสร้างเช่น การละเมิดสิทธิมนุษยชน การจับกุมคุมขังโดยมิชอบ การเอารอดเอาเปรียบผู้ด้อยอำนาจ ยุติสงครามกลางเมืองหรือกับเพื่อนบ้าน แก้ไขกฎหมาย ระบบโครงสร้างที่ไม่เป็นธรรม พัฒนาโครงสร้างที่เกื้อกูลคุณภาพชีวิตและส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม เอื้ออำนวยให้คนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ปลอดภัยใช้เจ็บ มีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น ช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในสังคม

5) สันติวิธีระหว่างประเทศ คือ การยุติสงครามและลดกำลังอาวุธในระดับภูมิภาค และระดับโลก สนับสนุนการป้องกันประเทศแบบไม่รุกรานส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ และสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในโลก

สรุปประเภทของสันติวิธีนั้นสามารถที่จะจำแนกได้โดยการพิจารณาการแสดงออกที่แสดงออกมาโดยใช้สันติวิธีอาจจะโดยวิธีการพูดหรือผลงานสร้างสรรค์ต่างๆ การจำแนกตามความเคร่งครัดของการใช้สันติวิธีการเลือกที่จะใช้สันติวิธีกับสิ่งใดบ้างไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกต่อคน สัตว์หรือสิ่งแวดล้อม และจำแนกตามระดับของเป้าหมายของการใช้สันติวิธีโดยใช้ระหว่างบุคคลด้วยกัน ในชุมชนหรือแม้กระทั่งในระดับประเทศ

1.5 กระบวนการ กลไกและการส่งเสริมสันติวิธี

โคทม อาริยา (2551) ได้กล่าวถึงกระบวนการส่งเสริมสันติวิธีไว้ในขั้นต้นมีความจำเป็นที่จะสร้างองค์ความรู้กับความขัดแย้งและสันติวิธีโดยความขัดแย้งระดับบุคคลเป็นเรื่องที่ต้องศึกษาดันคว้าโดยเฉพาะในทางจิตวิทยาและระบบความเชื่อศรัทธาความขัดแย้งระดับองค์กร ต้องการความรู้ในด้านวิทยาการบริหารจัดการความขัดแย้งระดับประเทศ ย่อมต้องการความรู้ทางด้าน สังคมวิทยาการเมืองการเมืองและกฎหมายระหว่างประเทศเป็นต้น เราจึงจำเป็นต้องศึกษาเรื่อง สันติวิธีอย่างจริงจังเพราะเป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลอันค้ำค่านั่นคือความสงบสุขของบุคคลและสังคมและการศึกษาเช่นนี้จะอาศัยตำราหรือทฤษฎีต่างประเทศได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เพราะสันติวิธีเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับบริบทของแต่ละสังคมด้วย การส่งเสริมสันติวิธีเป็นหน้าที่ของทุกภาคของสังคม ทั้งภาครัฐ ภาคราชการ เอกชนและ ภาคประชาสังคม

การส่งเสริมสันติวิธีเป็นเรื่องใกล้ตัวโดยเราสามารถช่วยกันส่งเสริมสันติวิธีได้ดังนี้

1. เผยแพร่คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง"นโยบายการจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี" อย่างกว้างขวาง
 2. ศึกษาและพิจารณาตนว่าจะยึดมั่นในสันติวิธี และเริ่มต้นในระดับบุคคล และระดับองค์กร
 3. ศึกษากรณีความขัดแย้งระดับประเทศ สร้างกระแสความคิดให้ใช้กระบวนการสันติวิธีอย่างจริงจังเริ่มจากรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การแสวงหาการคลี่คลายปัญหาสู่การชนะ-ชนะด้วยกัน การคัดค้านความรุนแรงไม่ว่าจากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นต้น
 4. เรียกร้องให้มีการจัดตั้งองค์กรอิสระมหาชน หรือองค์กรกึ่งรัฐที่มีภารกิจส่งเสริมสันติวิธี โดยเฉพาะ
 5. สนับสนุนให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญด้านสันติวิธีในระดับภูมิภาค
- สรุปกระบวนการและกลไกการส่งเสริมสันติวิธีสามารถทำได้โดยเผยแพร่ความรู้เรื่องสันติวิธีออกไปในวงกว้างโดยจาเริ่มจากหน่วยงานของรัฐ ให้สันติวิธีเป็นนโยบายหลักของการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศ และให้ความรู้แก่ประชาชนเรื่องสันติวิธี โดยอาจจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานขึ้นมาเพื่อดูและเรื่องสันติวิธีโดยตรง เพื่อให้คนในประเทศตระหนักถึงการใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแทนที่การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา

1.6 การใช้สันติวิธีในการจัดการความขัดแย้ง

โคทม อาริยา (2551) ได้เสนอแนวทางในการใช้สันติวิธีในการจัดการกับความขัดแย้งโดยมี 3 วิธี คือ การป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้ง การแก้ไขความขัดแย้ง และการเยียวยาหรือติดตามผลความขัดแย้ง ซึ่งอธิบายไว้ดังนี้

1. การป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้ง การป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้ง โดยการสร้างสันติในใจของทุกคน ได้แก่ การส่งเสริม สันติวัฒนธรรม ชั้นดีธรรม ความอ่อนปรน การลดอคติ การเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และ สิทธิมนุษยชน เป็นต้น

2. การแก้ไขความขัดแย้ง การแก้ไขความขัดแย้ง ในกรณีที่เกิดความขัดแย้งขึ้นคู่กรณีมักคิดว่าตนถูก และ อีกฝ่ายผิดในกรณีนี้ ความยุติธรรม หมายถึง การพิสูจน์ว่าใครผิดใครถูก โดยฟังศาลยุติธรรมหรือศาล อื่นๆ หรือฟังการไกล่เกลี่ยโดยศาล หรือฟัง อนุญาโตตุลาการ หรือ ฟังการไกล่เกลี่ยโดยผู้มีอำนาจ ที่คู่กรณียอมอย่างไรก็ดี บางคู่กรณีอาจยอมรับว่าไม่มีใครผิดถูกโดยสมบูรณ์กรณีเช่นนี้สามารถคลี่คลายความขัดแย้งไปสู่การ ชนะ-ชนะด้วยกันทั้งสองฝ่าย วิธีการคลี่คลายนั้นอาจเป็นการเจรจาโดยตรง หรือ ฝ่ายที่สามมาช่วยทำให้ คู่กรณีออกจากตำแหน่ง หรือ จุดที่ยืนอยู่ไปสู่พื้นที่การรับรู้ใหม่ที่สามารถเจรจาแบบถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกันได้

3. การเยียวยาหรือติดตามผลความขัดแย้ง เยียวยาผู้แพ้ด้วยความใจกว้างของผู้ชนะ หรือ การเยียวยาซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดการคืน ดี หรือ คืนสันติสู่จิตใจ ผลเสียที่เกิดจากความขัดแย้งจะได้หมดไปภายหลังการแก้ไขความขัดแย้งแล้ว ตลอดจนปฏิบัติตามข้อตกลงและขจัดเงื่อนไขความขัดแย้งให้บางเบา หรือ หมดไป

ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล (2546) ให้ความเห็นว่า สันติวิธี คือ วิธีการแก้ไขความขัดแย้งหรือตอบโต้ ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรงต่อคู่กรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นการประทุษร้ายสันติวิธี คือ

1. วิธีแก้ไขปัญหานั้นนุ่มนวล
2. วิธีการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
3. ความรู้สึกนึกคิดที่จะให้สังคมมีแต่ความสงบร่มเย็นเป็นสุข
4. วิธีการที่มีจุดหมายที่ทำให้คนสังคมอยู่รวมกันได้แม้มีความขัดแย้งกัน

5. ความเชื่อหรือคุณค่าของสังคมมนุษย์ ที่ยอมรับว่ามนุษย์มีความเท่าเทียมกัน ซึ่งจะนำไปสู่การเคารพสิทธิมนุษยชน

6. กรอบความคิดหรือทัศนคติ และเป็นวิธีปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ ในการดำเนินวิถีชีวิตปกติ และเมื่อต้องเผชิญกับความขัดแย้ง โดยมีความมั่นใจว่าสามารถทำให้คนที่เห็นต่างกันหรือขัดแย้งสามารถอยู่ร่วมกันโดยแต่ละฝ่ายเคารพ ความเท่าเทียมกัน และพยายามที่จะเรียนรู้การอยู่ร่วมกันด้วยการแบ่งปันกันเอื้ออาทรต่อกัน และไม่ใช้ความรุนแรงเป็นทางเลือกเมื่อขัดแย้ง

7. เป็นวิธีที่กลุ่มบุคคล หรือมวลชน ใช้ต่อสู้เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนปรารถนาในบางอย่างหรือเพื่อให้รัฐ หรือผู้มีอำนาจ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น การจัดชุมนุมหยุดงานประท้วงการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ รวมทั้งวิธีผืนกฎหมาย ปิดถนน เป็นต้น

สรุปการใช้สันติวิธีในการแก้ไขความขัดแย้งสามารถสร้างแนวทางการแก้ไขความขัดแย้งโดยมี 3 ขั้นตอน คือ การป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งโดยการสร้างสันติในใจของทุกคน การแก้ไขความขัดแย้งโดยวิธีการคลี่คลายนั้นอาจเป็นการเจรจาโดยตรงหรือฝ่ายที่สามมาช่วยหรือจุดที่ยินยอมไปสู่พื้นที่การรับรู้ใหม่ที่สามารถเจรจาแบบถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกันได้ และติดตามผลความขัดแย้งทำให้ผลเสียที่เกิดจากความขัดแย้งจะได้หมดไปภายหลังการแก้ไขความขัดแย้งแล้ว

1.7 แนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสันติวิธีในโรงเรียน

สำนักงานประสานนโยบายการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (2551a) ได้นำเสนอแนวทางการจัดการกิจกรรมเพื่อพัฒนาสันติวิธีในสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความขัดแย้ง ดังนี้

1.7.1 การจัดการในชั้นเรียน

1. การจัดมุมแก้ปัญหา (Conflict resolution corner) ซึ่งเป็นพื้นที่ปลอดภัยที่นักเรียนใช้พูดจาแก้ปัญหาระหว่างกัน

2. จัดการประชุมของชั้นเรียน (Classroom meeting) ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่นักเรียนและครูร่วมกันปรึกษาหารือข้อพิพาทต่างๆ

3. การร่วมกันตัดสินใจ (Collaborative decision making) ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหากับผู้อื่นหรือกลุ่มคนอื่น เพื่อที่จะหาทางออกที่เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย

4. การสอดแทรกในหลักสูตร (Curriculum infusion) โดยเป็นการลักทอทักษะ แนวคิด และหลักการของสันติวิธีเข้าไปในองค์ประกอบต่างๆของหลักสูตรในห้องเรียนในวิธีสอน ในการกำหนดกฎ-กติกาของห้องเรียน และการฝึกปฏิบัติการสันติวิธี

5 การบูรณาการในหลักสูตร (Curriculum integration) โดยเป็นการบูรณาการทักษะและแนวคิดของสันติวิธีลงไปในวิชาต่างๆในโรงเรียน

1.7.2 การจัดทำโครงการในโรงเรียน

- 1 โครงการฝึกอบรมบุคลากรในโรงเรียน
2. โครงการเจรจาไกล่เกลี่ยเจรจาโดยเพื่อน (Peer mediation)
3. โครงการค่ายเยาวชนนักสันติวิธี
4. โครงการทางเลือกอื่นแทนการลงโทษ (Alternative to suspension)
5. โครงการกระบวนการความยุติธรรม สมานฉันท์ (Restorative justice)

1.7.3 การบริหารจัดการในโรงเรียน

1. จัดพื้นที่การแก้ปัญหา (Conflict resolution area)
2. การกำหนดบทลงโทษด้วยสันติวิธี เช่น เมื่อนักเรียนกระทำการที่ไม่เหมาะสม ผิดระเบียบของโรงเรียน ควรใช้วิธีใดในการลงโทษนักเรียนในระดับความผิดต่างๆ โดยหลีกเลี่ยงวิธีการรุนแรง

3. การใช้สันติวิธีในการลดความขัดแย้งระหว่างผู้ปกครองกับครู
4. การใช้สันติวิธีในการลดความขัดแย้งระหว่างครูกับครู
5. การใช้สันติวิธีในการลดความขัดแย้งระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.7.4 การจัดการความขัดแย้งในชุมชน

1. การใช้โรงเรียนเป็นคนกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ย
2. การใช้सानเสวนาเพื่อทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ถวิลวดี บุรีกุล (2557)ได้เสนอแนวทางที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่จะไปประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นต่อไป จึงเสนอแนวคิดในการส่งเสริมสันติวิธีในสถานศึกษาในรูปแบบของหลักการง่ายๆ ดังนี้

1. การให้ความสำคัญกับเรื่องทัศนคติของแต่ละคน

- 1.1 ทศนคติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่องสันติวิธี
 - 1.2 สนับสนุนการสร้างตัวแบบของผู้สอนที่เหมาะสม
 - 1.3 เอาใจใส่ต่อทัศนคติของผู้เรียน
2. ทำความเข้าใจและยอมรับเหตุผลที่แตกต่างกัน
 - 2.1. สำรวจแนวคิดอื่นๆที่แตกต่างออกไป หรือแนวคิดที่ขัดแย้งกับการศึกษาเรื่องสันติวิธีที่เป็นอยู่ อาทิ แนวคิดของการทำงานแบบกองทัพ (คิดแบบทหาร) หรือแนวคิดประเภท “ชอบสร้างศัตรู”
 - 2.2 ยอมรับแนวคิดที่แตกต่าง ใช้สื่อการสอนที่เป็นลักษณะสองทาง มีการพูดจากัน ทำให้ผู้เรียนเสมือนเป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมทำ
3. สร้างความน่าสนใจให้กับการศึกษาเรื่องสันติวิธีในกลุ่มผู้ที่มีความคิดที่แตกต่าง
 - 3.1 หาหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจ การศึกษาเรื่องสันติวิธีควรเป็นการทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้สิทธิที่มีภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นตน เป็นการสร้างความเข้าใจในเรื่องความสำคัญของความรักที่มีต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับความขัดแย้ง การต่อสู้กัน การมีสโลแกนหรือ ตั้งชื่อหนังสือที่ใช้เรียนก็มีความสำคัญ เช่น “ต่อสู้เพื่อความยุติธรรม” “ทุกคนชนะได้” ซึ่งจะช่วยให้กระตือรือร้น การระดมสมอง และการแสวงหาคาตอบในหลายๆประเด็น อาทิ ความยุติธรรม เสรีภาพ การเปลี่ยนแปลง ความกล้า ความเป็นธรรม การมอบอำนาจ และการได้ชัยชนะ
 - 3.2 นำผลของความขัดแย้งมาศึกษา มีการศึกษาเป้าหมายของความขัดแย้ง ผลลัพธ์ การหาความจริงที่เกิดขึ้น เช่นการเริ่มต้นของความขัดแย้ง การทลายใจของผู้ที่มีความขัดแย้งว่ามีอะไรอยู่ในใจ หรือคิดอะไรอยู่ หาสาเหตุของความขัดแย้ง ประเมินวัตถุประสงค์ของการทำให้เกิดความขัดแย้ง ทำความเข้าใจความขัดแย้งบนพื้นฐานของสังคม วัฒนธรรม และศาสนา
 - 3.3 ใช้แนวทางการส่งเสริมเรื่องความยุติธรรม การแก้ปัญหา การศึกษาจากชีวิตจริง เป็นการแก้ปัญหาที่ผู้เรียนอาจเกิดความกลัวว่าจะมีอะไรแอบแฝงในการเรียน เพราะการเข้าไปแก้ปัญหาเรื่องความขัดแย้งที่จะสำเร็จได้ต้องใช้การตัดสินใจร่วมกัน ใช้วิธี ชนะ-ชนะ (Win-Win) การแก้ปัญหาที่มักใช้ได้ผลยาวนานก็คือการคำนึงถึงคุณค่าและการใช้อำนาจร่วมกัน ความเป็นธรรมทางสังคม และการคิดถึงเสรีภาพของบุคคลให้มากที่สุด นอกจากนี้หนังสือคู่มือควรเลียนแบบชีวิตจริงมากกว่าการใช้แต่ทฤษฎี

3.4 การใช้วิธีที่เชิญผู้เรียนให้มีส่วนร่วม แทนการที่ผู้สอนบรรยายอย่างเดียว ผู้สอนต้องใจกว้าง เปิดรับความคิดที่แตกต่างและให้ความสนใจ

4. การขยายการศึกษาเรื่องสันติวิธีในกลุ่มผู้มีความคิดที่แตกต่าง

4.1 การสื่อสารในบรรยากาศที่สร้างสรรค์

4.2 ใช้การอภิปรายอย่างตรงไปตรงมา เปรียบเทียบทัศนคติต่างๆ และพยายามเปลี่ยนทัศนคติ โดยใช้บรรยากาศของความเป็นเพื่อนมิใช่ศัตรู

รวมถึงยังได้สร้างคู่มือสำหรับครูในการสอนสันติวิธีในโรงเรียนและบูรณาการเข้าสู่กลุ่มสาระต่างๆ เพื่อให้สามารถนำสันติวิธีไปประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนได้ (สำนักงานประสานนโยบายการศึกษาฯ และวัฒนธรรม, 2551b)

สรุปการใช้สันติวิธีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ควรเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง สร้างบรรยากาศที่ดี เห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ของผู้เรียนศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการ รวมถึงการเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ใช้กระบวนการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ ใช้กระบวนการสื่อสารทางบวกให้เกิดความเข้าใจ ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะ ค่านิยมสันติวิธี

ตอนที่ 2 ความรุนแรงในเด็ก

2.1 ความหมายของความรุนแรง

ณฐนนท์ ทวีสิน (2542) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ดังนี้

1. ความรุนแรงต่อร่างกาย หมายถึง การใช้กำลัง หรืออุปกรณ์ใด ๆ เป็นอาวุธ แล้วมีผลทำให้ผู้ถูกกระทำ บาดเจ็บต่อร่างกาย เช่น การตบ ผลัก ตี เตะ ต่อย เป็นต้น ระดับความรุนแรงแตกต่างกันออกไป

2. ความรุนแรงต่อจิตใจ หมายถึง การกระทำ หรือละเว้นไม่กระทำ ทอดทิ้ง เพิกเฉย ไม่ดูแล ไม่ใส่ใจ ไม่ให้เกียรติ การทำร้ายจิตใจมีผลทำให้ผู้ถูกกระทำ ได้รับความเสียหาย เสียสิทธิและเสรีภาพ เช่นการพุดจาตุถูก ต่ำทอ เหยียดหยาม ปล่อยปละทอดทิ้ง ปฏิเสธสิทธิที่พึงมีพึงได้

บุญวดี เพชรรัตน์ (2543) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ว่า ความรุนแรงหมายถึง พฤติกรรมที่ปลดปล่อยความโกรธ ความกลัว และ ภาวะหวาดหวั่น ไปยังบุคคลอื่น เช่นคนรอบข้าง หรือวัตถุสิ่งของด้วยขาดการยับยั้งชั่งใจ เป็นเหตุให้ผู้อื่นเดือดร้อนด้วยการทำอันตรายผู้อื่น ซึ่งอาจเป็นอันตรายสาหัสจนถึงแก่ชีวิตได้

อนุช อภาภิรม (2543) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ว่า ความรุนแรง หมายถึงการใช้กำลังคุกคาม หรือทำร้าย เพื่อควบคุมหรือครอบครองบุคคลหรือทรัพย์สิน

Corsini (1999) ได้ให้ความหมายของความรุนแรงไว้ดังนี้

- ความรุนแรง หมายถึง การแสดงความเกลียดชัง ความเป็นปรปักษ์ และดูต่ำกว่ากล่าว ตลอดจนใช้กำลังทางกายโดยตรงต่อบุคคลหรือทรัพย์สิน

- ความรุนแรง หมายถึง พฤติกรรมที่ทำ อันตรายต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยปราศจากความเกลียดชัง ความเป็นปรปักษ์ หรือดูต่ำกว่ากล่าวต่อสิ่งนั้น

จากความหมายของความรุนแรงดังกล่าวข้างต้นได้ว่าความรุนแรงหมายถึงการกระทำใดๆ ที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคลทั้งทางร่างกาย และจิตใจ ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้ถูกรกระทำ ซึ่งแบ่งออกเป็นความรุนแรงต่อร่างกาย หมายถึง การใช้กำลัง และหรืออุปกรณ์ใด ๆ เป็นอาวุธคุกคามหรือทำร้าย ขว้างปาทุบของใส่ ผลัก กระชาก เขย่า ใช้มือฟาด ตบ ทุบตี เตะต่อย และใช้มีดหรือปืนเข้าทำร้าย ส่งผลให้ผู้ถูกรกระทำ ได้รับบาดเจ็บต่อร่างกายหรืออาจถึงแก่ชีวิต ความรุนแรงต่อจิตใจ หมายถึงการกระทำใด ๆซึ่งมีผลทำให้ผู้ถูกรกระทำ ได้รับความเสียหาย หวาดกลัวหรือตกใจ เสียสิทธิและเสรีภาพ เช่นการพุดจาตุถูก ด่าทอ ข่มขู่ ตะคอกใส่มองด้วยความเหยียดหยามไม่ให้เกียรติ ตลอดจนจำกัดและกีดกันสิทธิเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและในการดำเนินชีวิตส่วนตัว เป็นต้น

World Health Organization (2003) ได้นิยามความรุนแรงไว้ว่า ความรุนแรง หมายถึง การจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางกายเพื่อข่มขู่หรือกระทำต่อตนเองต่อผู้อื่น ต่อกลุ่มบุคคลหรือชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิดหรือมีแนวโน้มที่จะมีผลให้เกิดการบาดเจ็บ ตาย หรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ หรือเป็นการยับยั้งการเจริญงอกงามหรือการกีดกันหรือปิดกั้น ทำให้สูญเสียสิทธิบางประการ และขาดการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับจากค่านิยมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าความรุนแรงในความหมายที่บัญญัติโดยองค์การอนามัยโลกนั้นจะเกี่ยวข้องกับคำว่าความตั้งใจหรือจงใจของผู้กระทำ ความรุนแรง ซึ่งผลที่เกิดขึ้นอาจไม่สัมพันธ์กันกับเหตุ ดังนั้นความรุนแรงในที่นี้จึงไม่ได้หมายรวมถึงการบาดเจ็บหรืออันตรายที่เกิดขึ้นจากอุบัติเหตุหรือความไม่ตั้งใจนอกจากนี้ ค่านิยมยังเกี่ยวข้องกับคำว่า การใช้

อำนาจ นอกเหนือไปจากการใช้กำลังทางกาย เพื่อกระทำต่อผู้อื่น ทำให้ความหมายของคำว่าความรุนแรงมีขอบเขตกว้างขึ้น และเห็นภาพการกระทำที่ชัดเจนขึ้น ครอบคลุมถึงผลของการกระทำที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจ รวมทั้งการคุกคามหรือการข่มขู่ด้วย การใช้อำนาจยังรวมถึงการละเว้นไม่ปฏิบัติหรือการปล่อยปละละเลยไม่ปฏิบัติ ยังผลทำให้เกิดความรุนแรงอย่างเห็นได้ชัดจากการกระทำนั้น ดังนั้น การใช้อำนาจหรือการใช้กำลังทางกาย จึงควรรวมถึงการละเว้นไม่กระทำหรือการกระทำทุกประเภทที่ก่อให้เกิดผลเสีย ทั้งต่อร่างกาย จิตใจ และเพศ ของผู้อื่น รวมทั้งการฆ่าตัวตาย และการทำร้ายตนเองในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับผลที่เกิดจากความรุนแรงที่ระบุไว้ในคำนิยามนี้ ได้ครอบคลุมทั้งอันตรายต่อจิตใจและทำให้เกิดการพัฒนาไปในทางที่ไม่ดี การบาดเจ็บและการตาย สะท้อนให้เห็นถึงความสนใจในผลต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของบุคคล ครอบครัวและชุมชนที่เกิดจากความรุนแรงในรูปแบบที่กว้างขึ้นกล่าวคือ ไม่ใช่ผลเฉพาะที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือตายเท่านั้น แต่รวมทั้งภาระทางด้านสุขภาพอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นทันทีหรือเกิดขึ้นภายหลังและคงอยู่ไปเป็นเวลานานนับปี หลังจากการถูกกระทำรุนแรงครั้งแรก

สรุปความรุนแรงหมายถึงพฤติกรรมหรือการกระทำใด ที่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิส่วนบุคคล ทั้งร่างกาย วาจา จิตใจ ทางเพศ โดยการบังคับ ขู่เข็ญ ทุบตี เตาะตอ่ย ตลอดจนคุกคาม จำกัด และกีดกันสิทธิเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะ และในการดำเนินชีวิตส่วนตัว ซึ่งเป็นผลหรืออาจจะเป็นผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้ถูกกระทำ

2.2 ประเภทความรุนแรง

World Health Organization (2003) ได้แบ่งประเภทของความรุนแรงไว้ในเบื้องต้นเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

1 ความรุนแรงต่อตนเอง (Self-directed Violence) หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากบุคคลกระทำต่อตนเอง ความรุนแรงกลุ่มนี้ยังสามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภทที่เฉพาะเจาะจงได้ ดังนี้

1.1 พฤติกรรมการฆ่าตัวตาย ซึ่งรวมทั้งความคิดฆ่าตัวตาย ความพยายามฆ่าตัวตาย และการฆ่าตัวตายโดยสมบูรณ์

1.2 พฤติกรรมการทำร้ายตนเอง หมายถึงการกระทำให้ตนเองบาดเจ็บ และพฤติกรรมทำร้ายตนเองอื่น ๆ ที่มุ่งร้ายต่อตนเองหรือทำให้ตนเองอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย แต่ไม่จำเป็นต้องมีผลถึงเสียชีวิต

2. ความรุนแรงระหว่างบุคคล (Interpersonal Violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น ความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภทที่เฉพาะเจาะจง ดังนี้

2.1 ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว คู่สมรสที่ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเฉพาะภายในบ้านเท่านั้น ได้แก่ ความรุนแรงต่อเด็ก (Child abuse) ความรุนแรงระหว่างสามีภรรยา (Intimate partner violence) และความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ (Elder abuse)

2.2 ความรุนแรงในชุมชน หมายถึง ความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลภายนอกบ้านที่คุ้นเคยกัน หรือเกิดจากบุคคลที่รู้จักกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือเกี่ยวข้องเป็นญาติพี่น้องกันหรือคนแปลกหน้าได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดจากการร่วมกระทำผิดตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป (Gang violence) การใช้ความรุนแรงทางเพศ การข่มขืนโดยคนแปลกหน้า (Stranger rape and sexual assault) การใช้ความรุนแรงแบบสุ่มกระทำต่อใครก็ได้ (Random acts of violence) การใช้ความรุนแรงทางกายระหว่างวัยรุ่น (Physical assaults between youths) ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในคูรััก (Dating violence) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานที่หรือสถาบันต่างๆ ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ในที่ทำงานหรือโรงงาน ได้แก่ การล่วงลามทางเพศ (Sexual harassment) และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานพยาบาลคนชรา ได้แก่ การทอดทิ้งไม่ดูแลและการทุบตี

3. ความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (Collective Violence) หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่ เป็นความรุนแรงที่เกิดจากรัฐหรือประเทศ ซึ่งอาจเป็นการใช้ความรุนแรงโดยแอบแฝงอยู่ในรูปแบบของการใช้กฎหมายทางสังคมเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคลและความไม่เท่าเทียมกันหรือเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ เป็นต้น ซึ่งความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.1 ความรุนแรงทางสังคม หมายถึง การใช้ความรุนแรงในประเด็นปัญหาทางสังคม ได้แก่ การกระทำอาชญากรรมการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากความเกลียดชัง เหยียดผิว หรือเหยียดเชื้อชาติกลุ่มชน (Hate crimes) การกระทำของผู้ก่อการร้าย (Terrorist acts) หรือการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มประท้วง (Mob violence)

3.2 ความรุนแรงทางการเมือง หมายถึง การใช้ความรุนแรงที่เกิดจากสงครามความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรงของรัฐ หรือความรุนแรงที่เกิดจากคนกลุ่มใหญ่ ได้แก่ การข่มขืนระหว่างสงคราม และการใช้ความรุนแรงที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจในกิจการของสงครามเช่นการทรมานเชลยทางการเมือง เป็นต้น

3.3 ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ หมายถึง การใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่หวังผลทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการล้มเหลวทางเศรษฐกิจ การโจมตีทางเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดผลลบด้านเศรษฐกิจทั้งทางตรงและทางอ้อม การปฏิบัติไม่ใช่บริการที่จำเป็น การกระทำที่

ก่อให้เกิดการแตกแยกทางเศรษฐกิจ มูลเหตุจูงใจให้เกิดการใช้ความรุนแรงในกลุ่มนี้ อาจเกิดจากแรงจูงใจเพียงประเด็นเดียวหรือหลายๆ ประเด็นร่วมกันก็ได้

นอกจากนั้นจากความหมายความรุนแรงที่เกี่ยวกับคำว่าความตั้งใจและจงใจนั้น มีลักษณะสำคัญที่ใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาหรือความรุนแรงได้ดังนี้

1. ความรุนแรงที่เกิดจากความจงใจกระทำนั้น ไม่จำเป็นต้องจงใจก่อให้เกิดผลเสียหายน กล่าวคือ ผลของความรุนแรงที่เกิดขึ้นอาจไม่เท่าเทียมกันกับพฤติกรรมที่จงใจกระทำ ผู้กระทำความรุนแรงอาจจงใจกระทำพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดผลเสียหรือแนวโน้มสูงที่จะก่อให้เกิดผลเสียด้านสุขภาพต่อผู้ถูกกระทำ แต่ผู้กระทำอาจไม่รับรู้ถึงผลของการกระทำของตน เช่น กรณีของวัยรุ่นนรกพวกดีกัน เป็นความรุนแรงที่เกิดจากความตั้งใจไม่ว่าจะเป็นการยุติปัญหาโดยใช้กำลัง ใช้อาวุธกระทำต่อร่างกายหรือไม่ก็ตามดูประหนึ่งว่าตั้งใจกระทำพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดการบาดเจ็บล้มตาย ทั้งๆ ที่เจตนาที่อาจไม่ได้ต้องการให้เกิดการบาดเจ็บรุนแรงหรือตายก็ได้ หรือในกรณีที่พ่อแม่จับเด็กทารกที่ร้องไห้โยเยเขย่าให้หยุดร้องด้วยความตั้งใจ แต่ผลทำให้เกิดการบาดเจ็บทางสมองได้โดยไม่ตั้งใจ และเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นถึงการตั้งใจจงใจใช้ความรุนแรง โดยไม่ได้ตั้งใจให้ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรงนั้นถึงกับบาดเจ็บหรือตาย

2. การแยกแยะความจงใจ หรือตั้งใจกระทำ ความรุนแรง สามารถพิจารณาบนพื้นฐานของความตั้งใจกระทำให้บาดเจ็บกับความตั้งใจที่จะกระทำความรุนแรง ซึ่งความรุนแรงในความหมายที่นิยามโดย Walters, Parke, and Cane (1965) นั้น เป็นความหมายที่กำหนดโดยวัฒนธรรม กล่าวคือ การจะตัดสินว่าจงใจกระทำ การคาดการณ์วางแผนไว้ล่วงหน้าหรือการบาดเจ็บ และผลของความรุนแรงอื่นๆ ที่ตามมา อาจถูกกำหนดโดยหรือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ผู้กระทำความรุนแรงบางสังคมอาจตั้งใจกระทำอันตราย แต่โดยพื้นฐานวัฒนธรรมของสังคมนั้นไม่ได้มองการกระทำดังกล่าวนั้นว่าเป็นการใช้ความรุนแรง เช่น การตัดหรือขลิบอวัยวะเพศหญิง หรือการลงโทษโดยทุบตีต่อร่างกายของเด็กการกระทำความรุนแรงนี้ถูกมองว่าเป็นการสั่งสอนหรือพิธีกรรมให้หลุดพ้นจากบาปมากกว่าการรับรู้ว่าเป็นการใช้ความรุนแรง การให้คำนิยามขององค์การอนามัยโลกเกี่ยวกับความรุนแรงได้ครอบคลุมถึงผลที่เกิดขึ้นต่อสุขภาพของผู้ถูกกระทำโดยไม่คำนึงถึงการรับรู้และความเชื่อทางวัฒนธรรมต่อความรุนแรงนั้นๆ

3. การจงใจกระทำ ความรุนแรง ขึ้นอยู่กับระดับของความตั้งใจ ผู้กระทำความรุนแรงบางคนตั้งใจทำให้เกิดการบาดเจ็บและจงใจที่จะใช้ความรุนแรง แต่ไม่ได้ต้องการให้เกิดผลขนาดเท่าที่ตนกระทำ เช่น บุคคลที่พยายามจะฆ่าตัวตาย ไม่ได้ต้องการที่จะตายจริง แต่ต้องการเรียกร้องความสนใจช่วยเหลือจากผู้อื่น ในการนิยามความรุนแรงขององค์การอนามัยโลกนั้น มุ่งดูที่ผลรับของการกระทำ

เกิดจากเจตนาที่จะทำร้ายโดยไม่คำนึงถึงความตั้งใจกระทำและผลของสุขภาพที่เกิดขึ้นจากนั้นว่า สอดคล้องกันหรือไม่

จากงานวิจัยของ ศรีัญญา อธิติยะ (2553) ได้ศึกษาถึงประเภทของความรุนแรงในวัยรุ่นไว้ดังนี้ ความรุนแรงในวัยรุ่นในสังคมปัจจุบันมีจำนวนมากขึ้น และทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ดังเราจะเห็นเป็นข่าวที่ปรากฏอยู่ตามหน้าหนังสือพิมพ์รายวันทั่วไป เช่น เด็กนักเรียนอาชีวศึกษายกพวกตีกัน เด็กวัยรุ่นใช้ปืนยิงคู่อริ และยิงตัวตาย กลุ่มเด็กวัยรุ่นรุมข่มขืนเด็กผู้หญิง ฯลฯ มีการใช้อาวุธที่รุนแรงและอันตรายเช่น มีด ปืน วัตถุระเบิด ความรุนแรงในเด็กวัยรุ่นนำไปสู่สาเหตุการตายในเด็กวัยรุ่นมีจำนวนมากขึ้นนอกจากสาเหตุจากอุบัติเหตุจากยานยนต์ที่เคยเป็นสาเหตุการตายอันดับหนึ่งเด็กวัยรุ่นเป็นช่วงระยะเวลาของการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ วุฒิภาวะทางด้านอารมณ์ การปรับตัวเข้าอยู่ในสังคม ที่สำคัญโดยธรรมชาติของเด็กวัยรุ่น เป็นช่วงระยะเวลาแห่งการเรียนรู้หาประสบการณ์ อยากลองสิ่งแปลกใหม่และทำในสิ่งที่ท้าทาย โดยมีความรู้สึกว่าตนเอง แน่ เก่ง ไม่เหมือนใครและไม่มีใครเหมือน หลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดกับคนอื่นจะไม่เกิดกับตนเองและไม่คำนึงผลที่จะเกิดตามมาในอนาคต ซึ่งเป็นสาเหตุนำไปสู่การมีพฤติกรรมเสี่ยงหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่างๆ ในวัยรุ่นมากมาย

เด็กวัยรุ่นเรียนรู้ชีวิตจากชีวิตจริงที่เขาดำเนินอยู่ ขณะเดียวกันเขาก็เรียนรู้หรือซึมซับความรุนแรงจากชีวิตจริงที่เขาได้เห็นได้สัมผัสจากคนใกล้ชิด ครอบครัว ชุมชน สังคม โรงเรียน สิ่งแวดล้อม ตลอดจนจากสื่อต่างๆ ที่มีผลกระทบอย่างมากต่อเด็กเล็กๆ และเด็กวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน ความหมายของคำว่า Violence หรือ ความรุนแรง หมายถึง การกระทำที่มีหรือสื่อว่ามีเจตนาที่จะกระทำให้บุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่นได้รับบาดเจ็บ การบาดเจ็บนี้อาจเนื่องมาจากการทำร้ายร่างกายและจิตใจ ตั้งแต่เล็กน้อยไปจนถึงขั้นเสียชีวิตได้ บทบาทของเด็กวัยรุ่นนั้นในความรุนแรงนั้น อาจจะเป็นทั้งผู้กระทำและถูกกระทำ ซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาสปัจจัยสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

โดยสรุปประเภทของความรุนแรง เน้นที่เจตนาความตั้งใจหรือจงใจกระทำของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลต่อทั้งตนเอง บุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่นทั้งที่เกิดขึ้นในบ้าน ในที่ทำงาน ในชุมชน สถาบันต่าง ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะกระทำต่อเพศหรือวัยใดที่มีผลต่อการบาดเจ็บทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และทางเพศ รวมทั้งการกีดกัน ปิดกั้นสิทธิของบุคคลในด้านต่าง ๆ ซึ่งจำกัดความของความรุนแรงตลอดจนประเภทของความรุนแรงที่สามารถใช้เป็นการศึกษาและเข้าใจถึงรูปแบบของความรุนแรงต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชนที่เกิดขึ้นในทุกแห่งทั่วโลกในแต่ละวัน

2.3 ลักษณะของความรุนแรง

Galtung (1996) ได้เสนอแนวความคิดที่แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1. ความรุนแรงทางตรง (Direct Violence) เป็นปรากฏการณ์ที่เห็นได้ชัดเจนและคนทั่วไปน่าจะเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นความรุนแรง เพราะมีร่องรอยปรากฏให้เห็นบนร่างกายของมนุษย์ในรูปของบาดแผล เลือดเนื้อและการสูญเสียชีวิต รวมทั้งความเสียหายต่อวัตถุและทรัพย์สินของผู้คนการทำทารุณกรรมและการทำร้ายร่างกายด้วยวิธีการต่างๆ หรือการฆ่าฟันกันของผู้คนจึงเป็นเรื่องของความรุนแรงทางตรงที่เห็นได้ง่ายและชัดเจนที่สุด และการกระทำ ที่อาจจะไม่ได้ทำ ให้เกิดการบาดเจ็บทางร่างกาย หรือการสูญเสียชีวิตในทันที แต่กระทบต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์การปิดล้อมดินแดนหรือการห้ามการติดต่อทางด้านการค้า และการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างประเทศส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในประเทศหรือบริเวณที่ถูกปิดล้อมเพราะการขาดแคลนสินค้าอุปโภคบริโภค ทำให้เกิดสภาพการขาดอาหารและปัญหาด้านสาธารณสุขอื่นๆตามมาการบังคับขยัดเยียดกล่อมเกลากลุ่มฝึกระบบความเชื่อความหมายและวิถีชีวิตที่เฉพาะเจาะจงต่อกลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมย่อยต่างไปโดยกลุ่มที่เป็นวัฒนธรรมหลักส่งผลต่อความต้องการที่จะดำรงอัตลักษณ์ที่แตกต่างออกไปของคนในกลุ่มวัฒนธรรมย่อยก็นับว่าเป็นความรุนแรงทางตรงเช่นกัน

2. ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structural Violence) หมายถึง โครงสร้างที่ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างคนที่มีตำแหน่งที่แตกต่างกันในโครงสร้างนั้น ผู้ที่มีอำนาจมากกว่าเอารัดเอาเปรียบผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่าในกระบวนการปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนระหว่างกันความไม่เท่าเทียมในการแลกเปลี่ยนกระทบความอยู่รอดและความเป็นอยู่ของผู้ที่เสียเปรียบในโครงสร้าง ทำให้คนเหล่านี้ต้องทนทุกข์ทรมานจากความยากจนแร้นแค้น ความอดอยากขาดแคลนอาหาร ยารักษาโรคและบริการด้านสุขภาพที่จำเป็น ความขาดแคลนเช่นนี้กระทบกับความอยู่ดีมีสุขของผู้ที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบในโครงสร้าง ปัญหาเหล่านี้มักจะถูกมองว่าเป็นเรื่องของความยากจนอันเป็นผลมาจากความด้อยพัฒนาที่แก้ไขได้โดยกระบวนการพัฒนาหรือทำให้ทันสมัย ทั้งที่สภาพความอดอยากแร้นแค้นที่เป็นอยู่นั้นเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างที่เป็นอย่างอยู่ และจะดำรงอยู่ต่อไปถ้าโครงสร้างยังคงมีลักษณะที่เอื้อต่อคนบางกลุ่ม และทำให้คนบางกลุ่มเสียเปรียบอยู่เช่นเดิม นอกจากผลกระทบทางร่างกายแล้ว ความรุนแรงเชิงโครงสร้างยังมีผลต่อจิตใจและ จิตวิญญาณของผู้คนในสังคมผ่านกระบวนการควบคุมการพัฒนาสำนึกร่วมและการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มคนที่เป็นฝ่ายเสียเปรียบในโครงสร้างที่เป็นอยู่กระบวนการ ดังกล่าวมักจะถูกมองว่าเป็นการจำกัดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความเป็นไปในสังคมและการผลัดกลุ่ม ที่มีอำนาจน้อยไปอยู่ที่ชายขอบของสังคม ทำให้ปัญหาและเรื่องราวของคนเหล่านี้กลายเป็นเรื่องเล็ก ๆ ที่ไม่มีความสำคัญ ทำให้คนในสังคมมองไม่เห็นสภาพของการกดขี่ เอารัดเอาเปรียบที่เป็นอยู่ กระบวนการเหล่านี้เป็นเครื่องมือหลักในการควบคุมคนในสังคมให้อยู่ในตำแหน่งแห่งที่ของตน โดยไม่ต้องคำถามหรือท้าทายโครงสร้างเชิง

อำนาจที่มีความไม่เท่าเทียมและการกดขี่ฝังตัวอยู่ภายในของความรุนแรงเชิงโครงสร้างลักษณะนี้มักจะถูกใช้เพื่ออธิบายทวิลักษณ์ในสังคมไทยที่ปรากฏ ในความแตกต่างระหว่างคนจนคนรวย หรือระหว่างเมืองกับชนบท และโครงสร้างทางสังคมมิติ อื่น ๆ เช่น ศาสนา วัฒนธรรม และเพศสภาพ เป็นต้นการแบ่งสรรบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม เช่น ระหว่างชายหญิง ถูกมองว่าเป็นไปโดยสอดคล้องกับลักษณะทางชีวภาพของคน คำอธิบายเช่นนี้ ทำให้คนในสังคมมองไม่เห็นการเอาเปรียบหรือความรุนแรงเชิงโครงสร้างหลายรูปแบบผู้คนในสังคมดู จะเลือกมองเห็นหรือจัดว่าปรากฏการณ์หรือการกระทำบางประเภทเป็นความรุนแรงและมองข้ามหรือมองไม่เห็นความรุนแรงอีกหลายประเภท

3. ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม (Cultural Violence) คือ ระบบความเชื่อ ความหมายของสังคมมีคำอธิบายที่ทำให้เอาเปรียบ รวมทั้งการทำร้ายร่างกาย และจิตใจระหว่างคนในสังคมกลายเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หรือต้องยอมรับ วัฒนธรรมในฐานะที่เป็นกรอบความหมายที่คนใช้ในการทำความเข้าใจตนเองและชีวิตทางสังคม มีแนวโน้มที่ให้ความชอบธรรมกับความรุนแรงหลายรูปแบบ ทำให้ปรากฏการณ์ที่เป็นความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างกลายเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หรือเป็นเรื่องถูกต้อง หลายสิ่งหลายอย่างที่ทำให้เกิดความทุกข์ยากทางกายและทางใจให้กับคนในสังคมจึงไม่ถูกจัดหรือมองเห็นเป็นความรุนแรง เช่น การชกมวย ในความเข้าใจของคนทั่วไปการที่คนสองคนต่อสู้กันบนสังเวียน เช่นนี้ไม่นับว่าเป็นความรุนแรง แต่เป็นกีฬาที่เป็นที่ยอมรับและมีผู้สนใจติดตามมากมาย และคนในสังคมก็นั่งดูการต่อสู้ของนักมวยที่บางครั้งก็ทำให้บาดเจ็บสาหัสได้อย่างสนุกสนานและภาคภูมิใจ ในหลายกรณีที่นักมวยของประเทศตนได้ชัยชนะเป็นต้นจะเห็นได้ว่าความรุนแรงทางตรงถูกหล่อเลี้ยงอยู่ด้วยความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม

สรุปลักษณะของความรุนแรงสามารถแบ่งออกได้เป็นสามลักษณะได้แก่ความรุนแรงทางตรง ซึ่งเป็นความรุนแรงที่เห็นได้ชัดเจนและคนทั่วไปน่าจะเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นความรุนแรง ความรุนแรงเชิงโครงสร้างซึ่งโครงสร้างที่ทำให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างคนที่มีตำแหน่งที่แตกต่างกัน ในโครงสร้างและความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม คือ ระบบความเชื่อ ความหมายของสังคมมีคำอธิบายที่ทำให้เอาเปรียบ รวมทั้งการทำร้ายร่างกาย และจิตใจระหว่างคนในสังคมกลายเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หรือต้องยอมรับ

2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรง

สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2538) ได้กล่าวถึงสภาพสังคมที่นำเด็กก้าวไปสู่การใช้ความรุนแรงดังนี้

1. ความยากจน

2. ครอบครัวยากจนมักจะตามมาด้วยความแตกร้าง หย่าร้าง ขาดความอบอุ่น เด็กเลยเข้าร่วมกับแก๊ง ตามมาด้วยการกระทำที่ผิดกฎหมาย

3. ทารุณกรรมเด็ก เช่น ข่าวกการข่มขืนและฆ่าเด็ก การใช้แรงงานเด็กอย่างทารุณและอื่น ๆ ที่ผู้ใหญ่กระทำ ต่อเด็ก

4. สังคมรุนแรงแทบทุกวันแทบทุกชั่วโมง จะมีข่าวโปรแกรมทางโทรทัศน์ วิดีโอ หรือภาพยนตร์ แสดงความรุนแรง ทั้งการกระทำ และวาจา เป็นจำนวนครั้งและชั่วโมงมากกว่าข่าวด้านความสงบและธรรมะหลายร้อยเท่า

5. ความนิยมในวัตถุ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ รถยนต์ เครื่องประดับ เสื้อผ้าดี ๆ เป็นต้นซึ่งพยายามให้ได้มาโดยไม่ใคร่คำนึงว่าวิธีการนั้นจะถูกต้องตามกฎหมายหรือศีลธรรมเพียงใด

6. ความกดดัน ผู้ปกครองหรือพ่อแม่บางคนพยายามจะให้เด็กหลาย ๆ อย่างทั้งวัตถุและเงินทอง คาดหวังหรือคาดหวังว่าเด็กจะทำ อย่างนั้นทำ อย่างนี้ โดยไม่ตระหนักว่าการกระทำ เช่นนั้นสร้างความกดดันแก่เด็กเป็นอย่างมาก ผู้ปกครองคงจะลืมว่าเด็กก็คือเด็กมีความคิดและพฤติกรรมเป็นเด็ก ผู้ปกครองทำด้วยความปรารถนาดีแต่ลืมว่าเด็กคิดอย่างไรเมื่อเด็กมาโรงเรียนเมื่ออายุ 6 ขวบ เด็กก็จะเรียนรู้สภาพเช่นนั้นมาแล้วเมื่อมาถึงโรงเรียนมักจะก่อให้เกิดปัญหาแก่โรงเรียน มีพฤติกรรมรุนแรงเป็นผลเสียต่อตนเอง เพื่อนนักเรียน และคณะครูมาก

Remschmidt (1993) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรงดังนี้

1. ปัจจัยด้านกรรมพันธุ์และร่างกาย ได้แก่ กรรมพันธุ์และสภาพแรกเกิด ผลจากระบบประสาท และระบบต่อมไร้ท่อ

2. Cognitive deficit ในระยะหลังได้มีการศึกษาพฤติกรรมรุนแรงในแง่ Cognitive มากขึ้น และพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดพฤติกรรมรุนแรงกับความผิดปกติของระบบประสาท (neuropsychological impairment) ความผิดปกติของการทำงานของสมองเป็นเพียงสาเหตุหนึ่งของ Cognitive deficit ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมรุนแรงดังนี้

2.1 เด็กที่มีพฤติกรรมรุนแรงมักพบมีความจำกัดในการแสดงออกทางภาษา

2.2 ความบกพร่องเฉพาะด้านของ cognitive เช่น dyslexia, perception-impairment, language developmental disorder มีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมรุนแรง

2.3 พฤติกรรมรุนแรงและก้าวร้าว เกิดในเด็กที่มีสติปัญญาต่ำกว่าในเด็กที่มีสติปัญญาสูงการมี cognitive deficit มีผลลบ 2 ประการ คือ

2.3.1 มีการประเมินสถานการณ์รอบตัวผิดไปจากความเป็นจริงอาจประเมินสิ่งเร้ามากขึ้นหรือน้อยลง

2.3.2 มีแนวโน้มรู้สึกว่สิ่งแวดลอมมีปฏิกิริยาทางลบตอตนเอง จากผลลบนนี้ ทำให้ความรูสึกมีคุณค่าในตัวเองลดลง ทำให้ปรับตัวด้วยการใช้ความรุนแรง

3. ปัจจัยด้านบุคลิกภาพและ จิตพยาธิสภาพ

4. ปัจจัยด้านพัฒนาการและอายุ ได้แก่ พัฒนาการด้านจิตสังคมและความผิดปกติทางจิตเวช ในเด็กและวัยรุ่น

5. เพศ

6. สุราและสารเสพติด

7. ปัจจัยด้านจิตสังคม ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกันและการส่งเสริม ลักษณะและพฤติกรรมของผู้ถูกรกระทำรุนแรง อิทธิพลจากการเลี้ยงดูในครอบครัว อิทธิพลจากสังคมในโรงเรียน อิทธิพลจากกลุ่มการส่งเสริมการใช้ความรุนแรงในสังคม สภาวะแวดล้อมประจำ วันที่พบเห็นการใช้ความรุนแรง ผลกระทบการสื่อต่าง ๆ และการขาดการควบคุมในสังคมปัจจัยด้านสังคมนับว่ามีบทบาท สำคัญในการเกิดพฤติกรรมรุนแรง เพราะในการพิจารณาพฤติกรรมรุนแรงไม่สามารถมองเฉพาะผลลัพธ์ของการเกิดพฤติกรรม หรือให้การดูแลรักษาเฉพาะพฤติกรรม

1) เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ ตกต่ำ มีอัตราการเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง เนื่องจากเด็กกลุ่มแรกถูกลงโทษทางร่างกายบ่อยกว่า ได้รับผลกระทบจากสื่อต่าง ๆ ในทางลบมากกว่า และมีโอกาสสูงที่จะเข้ากลุ่มเด็กที่มีปัญหาอันธพาล

2) ครอบครัวเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมรุนแรงมีเพิ่มขึ้น ลักษณะครอบครัวที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว เด็กมีลักษณะบางอย่างที่กระตุ้นให้ถูกรทำรุนแรง เช่น พิการ อปัลักษณ์ อยู่ไม่นิ่ง หรือครอบครัวที่พ่อแม่ป่วยทางจิต ดิตสุราและครอบครัวที่เลี้ยงดูเด็กอย่างเข้มงวด มีการลงโทษรุนแรง Bandura และ Walters (อ้างถึงใน Renschmidt, 1993) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของบิดามารดาที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่ ลงโทษถ้าเด็กไม่สู้คนอื่น ยุยงชักจูงให้เด็กต่อสู่มองคนที่ไม่สู้คนอื่นว่าอ่อนแอ เช่น ไม่เป็นลูกผู้ชาย และเพิกเฉยต่อพฤติกรรมรุนแรงของเด็กโดยไม่แก้ไขครอบครัวดังกล่าวคือ ที่มาของการเกิดพฤติกรรมรุนแรงอยู่เรื่อยๆ และแสดงให้เห็นการถ่ายทอดพฤติกรรมรุนแรงภายในครอบครัวจากรุ่นหนึ่ง ไปยังอีกรุ่นหนึ่ง

3) ผลกระทบจากสื่อต่างๆ การพบเห็นความก้าวร้าวรุนแรงจากสื่อต่างๆ มีผลกระทบคือกระตุ้นให้อยากแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว หรือยอมรับว่าพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นเรื่องปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน พบว่าการกระทำ ผิดของวัยรุ่นส่วนหนึ่งเป็นการตามแบบอย่าง ที่เห็นในโทรทัศน์ Huesmann และคณะ (อ้างถึงใน ซลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์ (2545)) ได้ให้ข้อเสนอผลกระทบ

จากสื่อต่างๆว่า ภาพความรุนแรงกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจอยากที่จะทำตามแบบความอยากมีมากขึ้น เมื่อได้เห็นซ้ำๆ และเกิดการหาเหตุผลสนับสนุน หรือเกิดการยอมรับว่าความรุนแรงเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหา

4) การพัฒนาพฤติกรรมรุนแรงในกลุ่มเด็ก ด้วยการแสดงความรุนแรงต่อเด็กเป็นผลจากการตามแบบอย่างและในขณะเดียวกันก็กระตุ้นความรู้สึกก้าวร้าว ร่วมกับการเห็นการใช้ความรุนแรงในผู้ใหญ่

5) การเผชิญกับสถานการณ์ที่กดดันกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรงเพิ่มขึ้นได้ พบว่าเด็กที่เคยผ่านประสบการณ์ที่กดดันต่อจิตใจ มีโอกาสเกิดพฤติกรรมรุนแรงเมื่อโตขึ้นปัจจัยต่อไปนี้ถือว่า มีความกดดันต่อจิตใจ เมื่อเกิดก่อนอายุ 16 ปี ได้แก่แยกจากพ่อแม่ตั้งแต่แรกเกิดถูกส่งเข้าสถานสงเคราะห์ ได้รับการเลี้ยงดูในสถานที่ต่างกันมากกว่า 3 แห่ง พ่อแม่หย่าร้าง แยกทางกัน และถูกออกจากโรงเรียน อย่างไรก็ตามปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้เฉพาะเจาะจงสำหรับการศึกษาพฤติกรรมรุนแรงแต่ มีผลร่วมกับปัจจัยอื่น และทำให้เด็กมีความเสี่ยงที่จะเกิดพฤติกรรมรุนแรงภายหลัง

6) ผลกระทบจากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดพฤติกรรมรุนแรง ได้แก่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เข้มงวดมาก ขาดแคลนด้านวัตถุ อยู่ในสถานการณ์ที่มีความเครียดสูงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันกันโดยขาดความเห็นอกเห็นใจ และถูกปฏิเสธหรือไม่ยอมรับจากบุคคลรอบข้าง

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วการที่ยังคงมีพฤติกรรมรุนแรงในสังคมอยู่อย่างต่อเนื่องนั้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัย 3 ประการ คือ (Remschmidt,1993)

1. การถ่ายทอดพฤติกรรมรุนแรงภายในครอบครัว พฤติกรรมรุนแรงมีการถ่ายทอดในครอบครัว พ่อแม่ที่กระทำ รุนแรงกับเด็กมักมีประวัติในวัยเด็กที่ถูกกระทำ รุนแรงเช่นเดียวกันทั้งทางร่างกายและทางเพศ

2. การพัฒนาพฤติกรรมรุนแรงในบุคคล ประสบการณ์ชีวิตในแต่ละช่วงวัยของบุคคลส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมรุนแรงในช่วงต่อมา ดังตัวอย่าง เด็กอายุ 14 ปี ข่าเด็กอายุ 8 ปีและ 10 ปีหลังกระทำการทารุณทางเพศต่อเด็กทั้งสอง เด็กคนนี้มีประวัติถูกส่งเข้าสถานสงเคราะห์เนื่องจากมีลักษณะอยู่ไม่นิ่ง วุ่นวาย ซึ่งพ่อแม่เด็กไม่สามารถดูแลได้ ขณะอยู่ในบ้านสงเคราะห์เด็กถูกทารุณทางเพศจากเด็กที่โตกว่า

3. การเกิดพฤติกรรมรุนแรงที่ขยายวงกว้างในสังคมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน ความก้าวร้าวมีต้นกำเนิดจากความคิดการเห็นพฤติกรรมก้าวร้าวในชีวิตประจำวัน เห็นภาพความรุนแรงจากสื่อต่างๆ ทุกวันนำไปสู่การยอมรับเอาความรุนแรงเข้ามาเป็นทางเลือกในการแก้ปัญหา นอกจากนั้นการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหายังเป็นผลพวงจากความกดดันของกลุ่มด้วย เวลารวมกลุ่มกันคนเรารู้สึกว่าตัวเองเข้มแข็งขึ้นอีกปัจจัย

หนึ่งที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมรุนแรงของวัยรุ่นอย่างชัดเจน คือ การใช้ยาและสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ร้อยละ 50 ของการกระทำ ผิดในวัยรุ่นเป็นผลเนื่องจากการใช้สารเหล่านี้

Remschmidt 1993 (อ้างถึงใน ชลิตาภรณ์, 2545) ได้กล่าวถึงการเพิ่มขึ้นของพฤติกรรมรุนแรงในวัยรุ่นสาวในสังคมปัจจุบันซึ่งพอที่จะสรุปได้ดังนี้

1. สังคมปัจจุบันส่งเสริมความมีอิสระอย่างไร้ขอบเขต อิสระต้องควบคู่กับขอบเขตและความรับผิดชอบ เด็กต้องการและจำเป็นต้องมีขอบเขตเพื่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยและมีแนวทางในการปฏิบัติตน การเลี้ยงดูที่ขาดขอบเขตนอกจากจะไม่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กยังไม่มีคุณค่าและไม่เป็นแบบอย่างต่อเด็ก การรู้จักขอบเขตและกฎเกณฑ์ นำมาสู่การวางตนอย่างเหมาะสมในด้านการคบหากับผู้อื่นและรู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น หากปราศจากสิ่งเหล่านี้คนเราจะไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น และมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมรุนแรงได้ง่าย ดังนั้นในความมีอิสระจึงต้องมีขอบเขตในความรับผิดชอบ สิทธิ และหน้าที่ของตน

2. การเลี้ยงดูที่ส่งเสริมการสนใจแต่เรื่องของตนเอง (egocentric) สังคมคงต้องตั้งคำถามว่าการเลี้ยงดูเด็กที่ส่งเสริมความสนใจแต่เรื่องของตนเองจนไม่สนใจความต้องการความปรารถนาหรือความสนใจของคนอื่นนั้นเหมาะสมหรือไม่ พบว่าการเลี้ยงดูเช่นนี้นำไปสู่มุมมองแบบสนใจแต่เรื่องของตนเอง เรียกร้องแสดงความต้องการของตนเอง แทนที่จะเอาใจใส่ คำนึงถึงผู้อื่น ประนีประนอมพร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่น

3. การขาดแบบอย่างที่ดีในครอบครัว สภาพครอบครัวที่มี 3 รุ่น (ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ลูก) แทบไม่มีให้เห็นอีกแล้วหรือแม้แต่ครอบครัวที่อยู่กันพร้อมหน้าพ่อแม่ลูกก็น้อยลง ในเมืองใหญ่ทุก 2-3 ครอบครัว พ่อแม่แยกทางกัน การแยกทางกันของพ่อแม่เป็นเรื่องเศร้าสำหรับเด็กเสมอ และเด็กจำนวนหนึ่งต้องอยู่ในสภาพขาดแคลนทั้งวัตถุ และผู้ใหญ่ทั้ง 2 เพศที่เด็กต้องการเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตัว

4. การสูญเสียกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมในวัยรุ่น ในปัจจุบันความสนใจในศาสนาลดน้อยมาก การขาดหลักคุณธรรม ศีลธรรม ทำให้เด็กวัยรุ่นเหล่านั้นสูญเสียหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ผู้ที่ไม่เคยรู้จักข้อห้าม ไม่สนใจกฎเกณฑ์ทางศีลธรรม ไม่สนใจศาสนาและวัฒนธรรม ไม่รู้จักเคารพสูงต่ำก็จะสนใจแต่ความคิดของตนเองเอาตัวเองเป็นใหญ่

5. ความยากจน ความขาดแคลน สภาพการตกลาน ทำให้สังคมขาดความมั่นคงและขาดการช่วยเหลือภายในสังคม นำไปสู่ปัญหาการใช้ความรุนแรงในสังคมขึ้น

Brendtro and Long (1995) ได้กล่าวถึงสาเหตุของความรุนแรงในโรงเรียนที่พบเห็นบ่อย ๆ ไว้ดังนี้

1. เด็กขาดความอบอุ่น ขาดความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใหญ่ เด็กเลยขาดโอกาสรับคำนิยามที่ดีเข้าไปในใจของตน ซึ่งมักจะเกิดกับเด็กในครอบครัวหย่าร้าง พ่อหรือแม่ติดยาเสพติด ครอบครัวยากจนหรือครอบครัวที่มีผู้ปกครองติดสุรา มีการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวเดี่ยว ถ้าเป็นครอบครัวขยายความอบอุ่นหรือความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่มักจะมีมากกว่า

2. ความเครียดหรือความขัดแย้ง ความเครียดเล็กๆ น้อยๆ เป็นผลดีต่อการพัฒนาของเด็กแต่ความเครียดมากจะมีผลเสียต่อสุขภาพจิตของเด็ก สาเหตุของความเครียดมีหลากหลาย เช่น การพัฒนาจากวัยเด็กสู่วัยรุ่น ความยากจน ความขัดแย้งในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่เป็นอันตราย ถ้าเด็กมีความเครียดมากและเป็นเวลานาน มักจะเกิดอาการต่อต้านผู้ใหญ่และคิดว่าการจะทำให้ใครยอมรับนับถือต้องใช้กำลัง เมื่อมาถึงโรงเรียนแหล่งความเครียดที่โรงเรียนก็มีพร้อม เช่น การสอบตก เพื่อนเกเร เพื่อนไม่ชอบ เป็นต้น

3. วัฒนธรรมแห่งความรุนแรง ในที่นี้หมายถึง ความรุนแรงทั้งที่เป็นจริงในสภาพของอาชญากรรม ความรุนแรงทางการเมือง การกีฬาบางชนิด การรบหรือการสงคราม ความขัดแย้งทางศาสนา และความรุนแรงที่มาทางสื่อมวลชน สื่อเหล่านี้จะเข้ามาในจิตใจของเด็กทำให้เด็กนึกถึงความรุนแรงเป็นแนวปฏิบัติและอาจจะติดตามที่เห็นในโทรทัศน์ว่าการแก้ปัญหาเหล่านั้นทำได้ภายในเวลา 1-2 นาที ซึ่งไม่เป็นความจริงแม้แต่บ่อย

4. ความผิดปกติทางสมองกว่าจะรู้ก็มักจะสายเสียแล้ว เด็กหนุ่มที่ถูกตัดสินประหารในคุกอเมริกา ร้อยละ 50 มีสภาพสมองผิดปกติ นอกจากนี้แล้วความผิดปกติทางสมองหรือทางจิตอันเนื่องมาจากแอลกอฮอล์ ยาเสพติด ยาม้า ยาอี และอื่น ๆ ก็มักจะเป็นแหล่งของความรุนแรงอีกทางหนึ่งเช่นกัน

สรุปการใช้ความรุนแรงมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นสาเหตุที่มาจากปัจจัยทางด้านความผิดปกติของร่างกาย ปัจจัยด้านสภาวะของครอบครัว การใช้ความรุนแรงต่อเด็ก การเลี้ยงดูของพ่อแม่ ปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมทั้งด้านชุมชนที่อยู่อาศัย การใช้สื่อและเทคโนโลยีในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยความรุนแรง จึงกล่าวได้ว่ารอบตัวของเด็กนั้นเต็มไปด้วยความรุนแรงทั้งทางตรงและทางอ้อมอยู่ตลอดเวลา รวมถึงความรู้สึกที่คิดว่าความรุนแรงนั้นเป็นเรื่องปกติในชีวิตและเห็นว่าความรุนแรงเหล่านั้นไม่ใช่ความรุนแรงอีกต่อไป

2.5 การประเมินการใช้ความรุนแรง

สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2558) ได้เสนอแนวทางการประเมินความเสี่ยงต่อความรุนแรงดังนี้

ผู้ประเมินความเสี่ยงต่อความรุนแรงสามารถดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้

1. ทำความเข้าใจและแยกแยะความเสี่ยงทำความเข้าใจปัญหาความรุนแรงและความเสี่ยงต่อความรุนแรง สามารถแยกแยะความเสี่ยงและแนวโน้มที่จะเกิดความรุนแรงรวมทั้งประเมินความเสี่ยงเพื่อหาวิธีลดปัญหาความรุนแรงและการถูกระทำแรง

2. กำหนดมาตรฐานการประเมินความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยงต่อความรุนแรงจำเป็นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายที่จะลดความเสี่ยง และให้ผู้ถูกระทำรุนแรงและครอบครัวมีความปลอดภัย

3. ประสานส่งต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การประสานส่งต่อและการแลกเปลี่ยนข้อมูล

4. ประเมินความเสี่ยงและการจัดการรายกรณี การประเมินความเสี่ยงต่อความรุนแรงจะต้องดำเนินการเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ต้องมีการกำหนดแผนและขั้นตอนการประเมิน กำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ กำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ และแผนผังที่แสดงช่วงเวลา (timeline) ของการประเมินความเสี่ยง เหตุการณ์ที่เกิดความรุนแรง และจัดการรายกรณี

5. เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลความเสี่ยงต่อความรุนแรงเก็บได้จากหน่วยที่ให้ข้อมูล โดยมีผู้ให้ข้อมูลและสามารถเก็บได้จากตัวแทนหรือผู้นำชุมชนที่รับรู้ปัญหาและความเสี่ยงของครอบครัว การเก็บข้อมูลยังได้จากการสืบเสาะข้อมูล (fact finding) เพื่อหาข้อเท็จจริงของนักวิชาชีพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูล จากบุคคลในครอบครัว และคนอื่น ๆ โดยใช้แบบประเมินความเสี่ยงในเบื้องต้น/แบบที่มีการพัฒนา มาตรฐาน ข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเพื่อลดความเสี่ยง สร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้ถูกระทำรุนแรงและครอบครัว

6. ติดตามและประเมินคุณภาพ การประเมินความเสี่ยงต่อความรุนแรง ดำเนินการได้โดยชุมชน โดยการจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ และนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์สำหรับการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงและการบริการช่วยเหลือที่ได้มาตรฐาน การดำเนินการที่ได้มาตรฐานมีความสำคัญต่อการลดความเสี่ยง และต้องมีการติดตามและประเมินคุณภาพของการปฏิบัติงานโดยมีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านความรุนแรงในครอบครัว ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ ปกป้อง

สรุป การประเมินความรุนแรงต้องทำความเข้าใจ กำหนดมาตรฐานการประเมินความเสี่ยง ประสานส่งต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ประเมินความเสี่ยงและการจัดการรายกรณี เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ติดตามและประเมินคุณภาพสำหรับการประเมินความรุนแรง

ตอนที่ 3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

3.1 ประเภทของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1.1 กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียนและอาชีพ สามารถปรับตัว ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

3.1.2 กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบการทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันเอื้ออาทรและสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ได้ปฏิบัติด้วยตนเองในทุกขั้นตอน ได้แก่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบุคลิกภาพของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

3.1.2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

ทหาร

3.1.2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3.1.3 กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความดีงาม ความเสียสละต่อสังคม และการมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สรุปกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม รวมถึงเสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึก สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข โดยสามารถแบ่งได้ 3 ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

3.2 หลักการของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551(สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553) มีหลักการสำคัญ ดังนี้

3.2.1 เป้าหมาย

การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากการเรียนรู้ไปพัฒนาตนเองให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี อันจะนำไปสู่คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ

3.2.2 แนวการจัดกิจกรรม

สถานศึกษาจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม โดยมีแนวการจัดกิจกรรม ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจ
2. ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ฝึกการทำงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ตลอดจนสะท้อนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียน
3. จัดกิจกรรมอย่างสมดุลทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยจัดกิจกรรมรายบุคคล กิจกรรมกลุ่ม ทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
4. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ โดยการศึกษาและใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนอย่างเป็นระบบ เน้นการคิดวิเคราะห์และใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการดำเนินกิจกรรม

5. ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบร่วมมือมากกว่าเน้นการแข่งขันบนพื้นฐานการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย

6. จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม

3.2.3 ขอบข่ายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมให้ครบทั้ง 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยสามารถจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้หลากหลายรูปแบบและวิธีการ โดยมีขอบข่าย ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้นในลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนสามารถบูรณาการระหว่างกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2. เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ

3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4. เป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

สรุปหลักการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถแบ่งได้โดยจะต้องมีเป้าหมายของการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และครอบคลุมผู้เรียนทุกคน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพตามความสนใจ ความถนัด ความต้องการ เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะ เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกในการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เป็นกิจกรรมที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ประชาชนชาวบ้าน องค์กร และหน่วยงานอื่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

3.3 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การประเมินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553)เป็นการประเมินโดยผู้เรียนต้องมี

เวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรมและมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3.4.1 หลักการ

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมหรือผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นให้ผู้เรียนค้นหาศักยภาพของตน สะท้อนแนวคิดจากการปฏิบัติกิจกรรม การทำงานกลุ่ม และการมีจิตสาธารณะ โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมิน

3.4.2 แนวทางการประเมิน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีแนวทางในการประเมินตามแผนภาพ ดังนี้สถานศึกษาคควรกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 2 ประการคือ การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน

3.4.2.1 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรมมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ตรวจสอบเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจากการปฏิบัติกิจกรรม และผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดด้วยวิธีการที่หลากหลาย เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติกิจกรรม
- 3) ผู้เรียนที่มีเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม มีการปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เป็นผู้ผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรายกิจกรรม และนำผลการประเมินไปบันทึกในกระเบียนแสดงผลการเรียนรู้
- 4) ผู้เรียนที่มีผลการประเมินไม่ผ่านในเกณฑ์เวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรม และผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามที่สถานศึกษากำหนด ครูหรือผู้รับผิดชอบต้องดำเนินการซ่อมเสริมและประเมินจนผ่าน ทั้งนี้ควรดำเนินการให้เสร็จสิ้นในปีการศึกษานั้น ๆ ยกเว้นมีเหตุสุดวิสัยให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษา

3.4.2.2 การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อการตัดสิน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อตัดสินเลื่อนชั้นและจบระดับการศึกษาเป็นการประเมินการผ่านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค เพื่อสรุปผลการผ่านในแต่ละกิจกรรมสรุปผลรวมเพื่อเลื่อนชั้นและประมวลผลรวมในปีสุดท้ายเพื่อการจบแต่ละระดับการศึกษาโดยการดำเนินการดังกล่าวมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1) กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนทุกคนตลอดระดับการศึกษา

2) ผู้รับผิดชอบสรุปและตัดสินผลการร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เกณฑ์การจบแต่ละระดับการศึกษาที่สถานศึกษา

สรุปการประเมินผลของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้นควรกำหนดและอธิบายให้แก่ผู้เรียนอย่างชัดเจนเนื่องจากการประเมินผลนั้นไม่ได้มีการสอบวัดผลอย่างเช่นวิชาอื่นๆแต่จะมีการประเมินจากการสังเกตการร่วมกิจกรรม จากชิ้นงานที่ทำหรือคุณสมบัติที่กำหนด เพื่อให้นักเรียนได้ประโยชน์สูงสุดและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งเอาไว้จากการเรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.4 บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ตามความเหมาะสม

3.5.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

1. กำหนดแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา และโดยกรมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

2. ผู้บริหารชี้แจง ทำความเข้าใจ และสร้างความตระหนักให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนเห็นคุณค่าและร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีความทันสมัยในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสถานการณ์ปัจจุบันอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

4. สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับผู้เรียนปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรม

5. นิเทศ ติดตาม ให้คำปรึกษา ประเมินผล และสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

6. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3.5.2 บทบาทของครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม

1. ศึกษาหลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่าย แนวการจัดกิจกรรม การประเมินผลพัฒนาผู้เรียน และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย

2. ชี้แจงและทำความเข้าใจกับผู้เรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. ร่วมกับผู้เรียนออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน และเป็นไปตามหลักการ ปรัชญา และแนวการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน

4. ส่งเสริม กระตุ้น และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ในการจัดทำแผนงาน โครงการ ร่วมปฏิบัติกิจกรรม และการประเมินผล

5. ให้คำปรึกษา ดูแล ติดตาม ประสานงาน และอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียนในการร่วมกิจกรรมให้เป็นไปตามแผน

6. ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน และซ่อมเสริมกรณีที่ผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์พร้อมจัดทำเอกสารหลักฐานการประเมินผล

7. รายงานผลการดำเนินกิจกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ แล้วนำผลการจัดกิจกรรมมาพัฒนาและปรับปรุงแก้ไข

8. แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ผลงานที่ประสบผลสำเร็จกับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

3.5.3 บทบาทของผู้เรียน

1. ศึกษาข้อมูล วิเคราะห์ตนเอง และเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถ หรือตามข้อเสนอแนะของสถานศึกษา

2. เข้ารับการปฐมนิเทศจากครูผู้รับผิดชอบกิจกรรม

3. ร่วมประชุมเลือกตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามลักษณะของกิจกรรม

4. ร่วมประชุมจัดทำแผนงาน โครงการ ปฏิทินงาน และปฏิบัติกิจกรรม ด้วยความเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอ

5. ร่วมประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและนำผลมาพัฒนาตนเอง และนำเสนอผลการปฏิบัติกิจกรรมต่อครูผู้รับผิดชอบ

6. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถอดประสบการณ์ ทบทวน และสะท้อนความรู้สึกละหว่างการปฏิบัติกิจกรรม (After Action Review : AAR) รวมทั้งสร้างเครือข่ายจิตอาสาและขยายผลต่อยอดสู่ความยั่งยืน

3.5.4 บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษา

1. ให้ความเห็นชอบและมีส่วนร่วมในการกำหนดวางแผนดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2. ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามความเหมาะสม

3.5.5 บทบาทของผู้ปกครองและชุมชน

1. มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม และอาสาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาและชุมชน
2. ยอมรับในศักยภาพของผู้เรียน ให้โอกาสให้ผู้เรียนได้สำรวจตนเองเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกแผนการเรียน การศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ
3. ดูแล เอาใจใส่ผู้เรียน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของผู้เรียน
4. เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ตรงใจแก่ผู้เรียน
5. ร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อติดตามประเมินผลพัฒนาและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

สรุปทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองต้องร่วมมือกันส่งเสริมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเฉพาะการดูแล เอาใจใส่ผู้เรียน และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของผู้เรียนเพื่อให้นักเรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ได้ตั้งเอาไว้

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิศาลาภรณ์ (2534) ได้เสนอว่าโรงเรียนสามารถส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการจัดการกับความขัดแย้งด้วยสื่อ เพลง นิทาน บทกวี เกม สร้างบรรยากาศความร่วมมือ การจัดสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้สามารถรู้จักคุณค่าและศักดิ์ศรีของตน ความขัดแย้งสามารถจัดการได้ด้วยการควบคุมอารมณ์และการสื่อสาร

วันชัย วัฒนศัพท์ (2548) ได้ศึกษาการแก้ปัญหาความขัดแย้งในโรงเรียนของ สหรัฐอเมริกา โดยจะเป็นความร่วมมือระหว่างสำนักงานศาลคดีเยาวชนกับสำนักงานการศึกษาและ ชุมชน คู่มือจะครอบคลุมบทบาทหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง คือผู้บริหารทุกระดับทำหน้าที่วางแผน กำหนดโครงการ ต่างๆ และติดตามประเมินผล ระดับโรงเรียนจะวางแผนอบรมบุคลากรทุกคนและผู้ปกครอง ให้มีความรู้และทักษะด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การบริหารชั้นเรียนสร้างความไว้วางใจ สื่อสารทางบวก

ทัศนีย์ จันอินทร์ (2550) ได้ศึกษาวิวัฒนาการของมโนทัศน์การศึกษาเพื่อสันติภาพในประเทศไทย ด้วยการศึกษามโนทัศน์สภาพการดำเนินงานเพื่อสันติภาพในประเทศไทยและบริบททางสังคม จากเอกสาร และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์ และสังเกตแบบมีส่วนร่วม และวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำมโนทัศน์การศึกษาเพื่อสันติภาพมาแบ่งเป็นกลุ่มและตั้งชื่อกลุ่มตามชื่อยุค นั้นๆ จากนั้นสรุป และนำเสนอ มโนทัศน์การศึกษาเพื่อสันติภาพออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ บทบาทของการศึกษาเพื่อสันติภาพ วิธีการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ และมโนทัศน์การศึกษาเพื่อสันติภาพ ผลการศึกษาพบว่า มโนทัศน์การศึกษาเพื่อสันติภาพสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยและ บริบทสังคมโลก ทั้งด้านบทบาทของการศึกษาเพื่อสันติภาพ วิธีการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพ และมโนทัศน์การศึกษาเพื่อสันติภาพ ดังมีสาระสำคัญคือ บทบาทของการศึกษาเพื่อสันติภาพ เปลี่ยนแปลงจากการถ่ายทอดความรู้ด้านสันติภาพจากต่างประเทศมาสู่การเรียกร้อง ประชาธิปไตยและสังคมที่เป็นธรรม การส่งเสริมกระบวนการภาคประชาสังคม และการแก้ปัญหา ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามลำดับ วิธีการจัดการศึกษาเพื่อสันติภาพเน้นการประชุม วิชาการและจัดทำสิ่งพิมพ์ ต่อมา มีการจัดการเรียนการสอนด้านสันติภาพ สอดแทรกสันติภาพใน การเผยแพร่ใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์จัดอบรมทักษะสันติภาพ การทำวิจัย การใช้เว็บไซต์เผยแพร่ สันติภาพ ส่วนมโนทัศน์การศึกษาเพื่อสันติภาพในประเทศไทยครอบคลุมทั้งมิติความเป็นมนุษย์ มิติทางสังคม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นที่มิติทางสังคมเป็นหลัก อย่างไรก็ตามใน สังคมไทยมีการให้ความสำคัญกับสันติภาพภายในและสันติภาพเชิงบวกมาตั้งแต่ยุคสมัยแรกๆ ซึ่ง แตกต่างจากวิวัฒนาการของตะวันตก

สมบัติ ตาปัญญา (2550) ได้จัดทำรายงานวิจัยการสำรวจระดับของความรุนแรงต่อเด็กในโรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อหาแนวทางป้องกันและจัดการกับปัญหาการรังแกกันในโรงเรียน ด้วยการสำรวจข้อมูลโดยดูจากสถิติการรังแกซึ่งศึกษาจากเด็กประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 3,047 คน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2549 ใน 8 จังหวัดกระจายในทุกภูมิภาค พบว่า นักเรียนกว่า 40% เคยถูกรังแก เดือนละ 2-3 ครั้ง การรังแกกันในหมู่เพื่อนเกิดมากที่สุด ใน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และลดลงตามระดับชั้นที่สูงขึ้น พฤติกรรมคล้ายกันทุกภาคที่พบมากที่สุดคือ ทำร้ายจิตใจด้วยวาจา ล้อเลียน เหยียดหยามเชื้อชาติ ผิวพรรณ และพบการคุกคามทางเพศ ยกเว้น ภาคตะวันออกที่มีการแย่งเงินและของใช้ด้วย โดยระบุสถานที่เกิดความรุนแรง 5 อันดับ ประกอบด้วย ในห้องเรียนเวลาครูไม่อยู่ ทางเดินหน้าห้องเรียนหรือบันได สนาม โรงอาหาร และใน ห้องเรียนต่อหน้าครู ทั้งนี้ผู้เรียนที่ให้ข้อมูลกว่า 41.2% ระบุว่า ครูหรือผู้ใหญ่แทบไม่ให้ความช่วยเหลือแม้แต่น้อย และนักเรียนมากถึง

75.2% มองว่าโรงเรียนไม่ได้ช่วยหามาตรการหยุดการ รังแกเลย และเสนอว่าโรงเรียนน่าจะจัดครู ผู้นำนักเรียน หรือผู้ปกครอง อาสาสมัครให้สอดส่อง ดูแล "พื้นที่อันตราย (Hot Zones)" นี้เป็นพิเศษ และการลงโทษทางร่างกายบางประเภทไม่ควร เกิดขึ้นเลยเพราะเป็นการทำร้ายร่างกายที่อาจเป็น อันตรายหรือทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

อมรวิรัช นาคทรพรพและ จิรัฐกาล พงศ์ภคเชียร (2551) ได้ทำการศึกษาการใช้ความรุนแรง ในเยาวชนโดยเฉพาะการใช้ความรุนแรงต่อนักเรียนในโรงเรียน ในครอบครัว หรือในชุมชน ทั้ง โรงเรียนกระทำต่อนักเรียน ครูกระทำต่อนักเรียน หรือแม้กระทั่งนักเรียนกระทำด้วยตนเองพบว่ามี เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆจนเป็นปัญหาของสังคมที่ต้องเร่งแก้ไข อีกทั้งยังได้เสนอแนวทางการสอนกิจกรรม สันติวิธีในโรงเรียนทั้งในระดับชั้นประถมและมัธยมเพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนต่างนำไปใช้เพื่อให้เกิดสันติในโรงเรียนและลดความรุนแรงในโรงเรียนในที่สุด

นงเยาว์ เพ็ญแขและคณะ (2552) ได้เสนอแนวทางในการนำสันติวิธีเข้าสู่ห้องเรียน โดยกล่าวว่า เมื่อครูเข้าไปสอนจริงในชั้นเรียนจะทำกิจกรรม 3 ชนิด คือ สอน การสื่อสารกับนักเรียนและการ บริหารชั้นเรียน โดยในการเรียนการสอน ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นสมองโดยใช้เทคนิคบูรณา การสมองครบส่วนและพหุปัญญากับทุกกลุ่มสาระ เพื่อกระตุ้นช่วยท้าทายให้สมองทุกส่วนทุกระบบ คิดและนักเรียนแสดงความคิดออกทางพหุปัญญา ซึ่งในส่วนนี้ครูควรใช้เวลาในการเรียนการสอน 80% ของเวลาทำการสอนในชั้นเรียน ในด้านที่ 2 การสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวกกับนักเรียน ครูใช้ การสื่อสารปฏิสัมพันธ์ทางบวก ที่มีประสิทธิผลที่ทักษะฟังใจ ซึ่งจะเสริมพลังจิตใจ จริยธรรม มีความ รับผิดชอบและวินัยในตน ซึ่งครูสื่อสาร ประมาณ 10% ของเวลาทำการสอนในชั้นเรียน และในด้านที่ 3 การบริหารชั้นเรียนทางบวกสันติวิธี ครูบริหารชั้นเรียนทางบวกและสันติวิธี การเจรจาไกล่เกลี่ย การเผชิญปัญหาเด็ก การรังแกด้วยจิตวิทยา การบริหารชั้นเรียนทางบวกครูใช้เวลาประมาณ 10% ของเวลาทำการสอนในชั้นเรียน

อภิรดี ศรีสยาม (2554) ได้พัฒนาหลักสูตรรายวิชาสันติภาพที่เน้นการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริม ความสามารถในการแก้ปัญหาตามแนวสันติวิธีและศึกษาผลของการใช้หลักสูตรรายวิชาสันติภาพที่ เน้นการคิดวิเคราะห์ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาตามแนวสันติวิธีสำหรับนักเรียน ระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยใช้รูปแบบการสอนสาเหตุและผลเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถ ในการแก้ปัญหาตามแนวสันติวิธี ซึ่งได้พบว่า นักเรียนที่เรียนรายวิชาสันติภาพได้คะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาดีกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ศิริขวัญ ชินศรี (2554) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาบูรณาการสันติศึกษาในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ โดยกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 73 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา โดยได้ค้นพบว่า สภาพการบูรณาการหลักสูตรสันติศึกษามีการพัฒนาตนเองโดยเข้าร่วมอบรมหลักสูตรสันติศึกษา การบูรณาการหลักสูตรสันติศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การเข้าใจตนเอง การเข้าใจผู้อื่นและการสื่อสาร การใช้สื่อ ประยุกต์ใช้วัสดุ อุปกรณ์ ที่มีอยู่กับกิจกรรม การวัดและประเมินผล เน้นจากการสังเกตพฤติกรรม การพัฒนา/นิเทศ/ติดตามการเรียนรู้ ใช้ผลการประเมินการเรียนครั้งก่อนมาปรับกระบวนการสอนใหม่ รวมถึงปัญหาการบูรณาการหลักสูตรสันติศึกษาที่พบ คือ การขาดงบประมาณ การดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่อง ครูขาดความรู้/ความชำนาญการบูรณาการหลักสูตรสันติศึกษา การสังเกตพฤติกรรมผู้เรียนทำได้ยาก ไม่มีการทำวิจัยในชั้นเรียน

Galtung (1975) ได้เขียนบทความเรื่อง "ความรุนแรง สันติภาพและการวิจัย สันติภาพ" (Violence, Peace and Peace Research) ซึ่งตีพิมพ์ใน Journal of Peace Research, Vol 6 ปี ค.ศ. 1969 ให้ความหมายของความรุนแรงว่าเป็นอุปสรรคสภาวะการณ์ที่ขัดขวางต่อความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ไม่ให้บรรลุผล แต่ความจำเป็นพื้นฐานนี้ต่างไปจาก ปัจจัย 4 และดัชนี 10 ประการของแนวคิดการพัฒนาชนบทแนวใหม่ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ตามความคิดของเขาคือ "การดำรงชีวิตอยู่ การมีความเป็นอยู่ที่ดี การมีเสรีภาพ การมีเอกลักษณ์ และความรู้สึกมีความหมายในชีวิต"

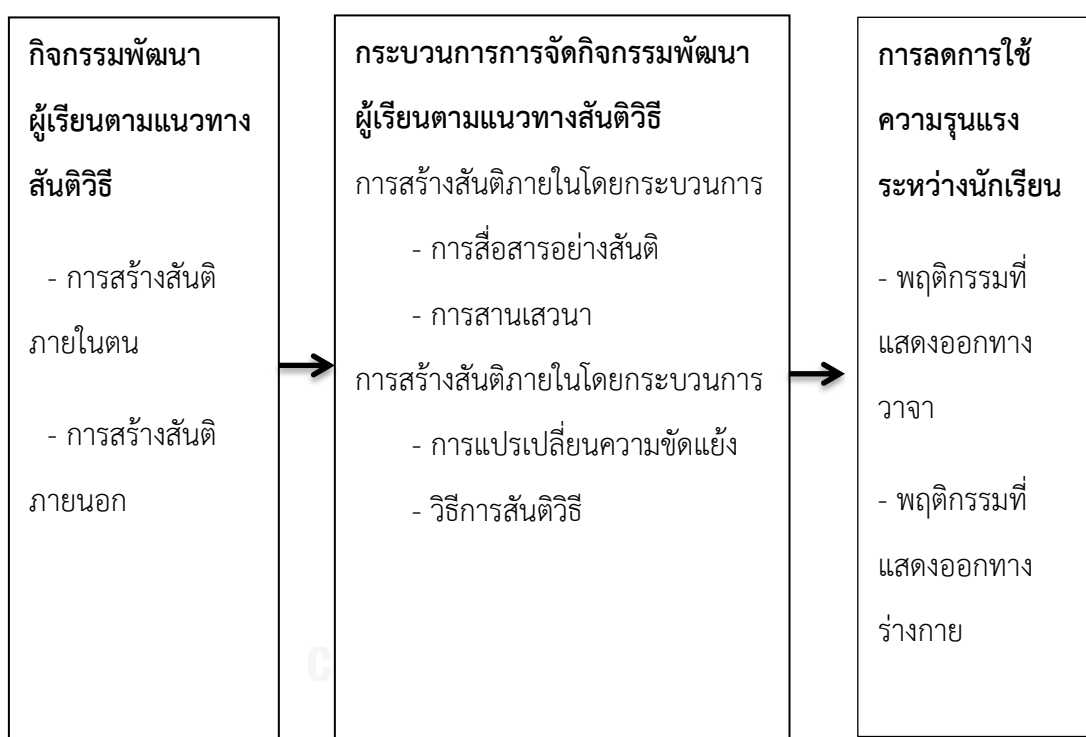
Poland (1989) ได้ทำการวิจัยผลของการออกแบบหลักสูตรเพื่อส่งเสริม ความเข้าใจในเรื่องของสันติวิธีของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและทดสอบ ประเมินหลักสูตรเกี่ยวกับการศึกษาเพื่อสันติภาพ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 45 คน เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยที่กลุ่มทดลองได้รับการสอนเรื่องสันติในวิชาศิลปะ ดนตรี และพลศึกษา โดยจัดหลักสูตรอย่างมีระบบ กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการสอนเรื่องสันติ ผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวความคิดเรื่องสันติสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Bhai and Dayal (2003) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความจำเป็นของการศึกษาเพื่อสันติภาพสำหรับเด็กในโรงเรียนทั้งในระดับประถมและมัธยม พบว่า การศึกษาเพื่อสันติภาพ ไม่ควรหยุดอยู่แค่ระดับประถมศึกษาตอนต้น และควรที่จะปลูกฝังจิตสำนึกให้กับนักเรียนในทุกๆระดับโดยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องถ่ายทอดผ่านบุคคลเพื่อให้การศึกษาทำให้เกิดสันติสุขในสังคมเป็นสันติที่มาจากความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

สรุป งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านของการใช้ความรุนแรงในนักเรียนนั้นเกิดจากสิ่งรอบข้าง สภาพแวดล้อมหรือแม้แต่ในโรงเรียนที่เด็กได้เผชิญอยู่ ทำให้เด็กนักเรียนนั้นอยู่ในความรุนแรงโดยไม่รู้ตัวและใช้ความรุนแรงออกมาระหว่างกัน โดยไม่เห็นคุณค่าของการยับยั้งชั่งใจในการกระทำหรือใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา อีกทั้งงานวิจัยทางด้านสันติวิธีนั้นบ่งบอกว่าการใช้สันติวิธีสามารถช่วยลดการใช้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่องผลของการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อลดระดับความรุนแรงในกลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาตามแนวทางสันติวิธี ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบกึ่งทดลองโดยใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีโดยแบ่งกลุ่มทดลองเป็น 2 กลุ่มโดยเป็นกลุ่มที่ใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบปกติและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบบใช้แนวทางสันติวิธี

บทที่ 3 วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) มีการประเมินก่อนและหลังการทดลอง(two group / pre-post test) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1.การพัฒนาเครื่องมือ

ขั้นที่ 2 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ขั้นที่ 1 การพัฒนาเครื่องมือ

1.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ศึกษาหาความรู้จากหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว เพื่อนำไปใช้ในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1.1.1 ศึกษาหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียน

1.1.2 ศึกษาหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดความรุนแรงตามแนวทางสันติวิธี

1.1.3 ศึกษาหนังสือ เอกสาร บทความ วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.2 ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงเรียน จำนวน 16 แผนการเรียนรู้ โดยเป็นในเวลา 15 ชั่วโมง ระยะเวลาในการทดลอง 15 สัปดาห์โดย โดยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 และ 2 ใช้ในการจัดกิจกรรมสัปดาห์ที่ 1 ร่วมกัน โดยจัดการเรียนการสอนในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1.2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคปลาย ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประถมศึกษา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive Selection)ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนใฝ่รู้วิทยา(นามสมมติ)จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 กลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยให้ครูประจำชั้นและครูฝ่ายปกครอง ของโรงเรียนใฝ่รู้วิทยา เลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนจำนวน 2 ห้องเรียนที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน และให้นักเรียนทำแบบวัดการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียน เพื่อแบ่งเป็นนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลอง 23 คน และกลุ่มควบคุม 24 คน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง คือ แผนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 15 กิจกรรม ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.3.1 ศึกษาเอกสารบทความ และงานวิจัยเพื่อนำมาสร้างเป็นแผนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียน

1.3.2 ดำเนินการจัดทำแผนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียน

1.3.3 นำแผนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนที่สร้างขึ้นให้ อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.3.4 นำแผนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตทางจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญเรื่องการใช้ความรุนแรงในเด็ก หรือเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตาม

แนวทางสันติวิธีตรวจสอบพิจารณาความตรงตามวัตถุประสงค์ความตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสม
ของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง

1.3.4.1 การสื่อสารอย่างสันติ

แผนที่ 1	สมาธิเส้นทางสู่สันติ
แผนที่ 2	นี่แหละคือฉัน
แผนที่ 3	คุณค่าในตนเอง
แผนที่ 4	เป้าหมายของชีวิต
แผนที่ 5	เธอคิดอย่างไร
แผนที่ 6	อาชีพที่สนใจ

1.3.4.2 การสานเสวนา

แผนที่ 7	ภาษาหมาป่า ภาษาอีราฟ
แผนที่ 8	คุยกันมากขึ้นเข้าใจกันมากขึ้น

1.3.4.3 การแปรเปลี่ยนความขัดแย้ง

แผนที่ 9	เพลงพาเพลิน
แผนที่ 10	ลมเพลงพัด
แผนที่ 11	มองต่างมุม
แผนที่ 12	ความรู้สึกรู้สึกความต้องการ

1.3.4.4 วิธีการสันติวิธี

แผนที่ 13	นิทานคุณธรรม
แผนที่ 14	ย้อนมองอดีต
แผนที่ 15	จะแก้ไขอย่างไร
แผนที่ 16	ลดความขัดแย้งในชุมชน

โครงสร้างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน(กิจกรรมแนะแนว) ตามแนวทางสันติวิธี ระดับประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนว	กิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้ตามแนวทางสันติวิธี	จำนวนชั่วโมง
<p>วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนะแนว</p> <p>1. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักเข้าใจตนเองและผู้อื่น</p>	<p>1.1 สมารถสื่อสารทางสันติ</p> <p>1.2 มีเหตุผลคือฉัน</p>	<p>ตามหลักสูตรแกนกลาง 2551</p> <p>1. บอกบุคลิกภาพด้านดีของตนเองได้</p> <p>2. นำบุคลิกภาพด้านดีมาใช้ในการทำกิจกรรม</p>	<p>1</p>
		<p>1. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักเข้าใจตนเองเพื่อลดความขัดแย้งในตนเอง</p> <p>2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่น และเกิดความเคารพในตนเอง</p>	<p>1</p>
	<p>1.3 คุณค่าในตนเอง</p>	<p>1. บอกบุคลิกภาพด้านดีของตนเองได้</p> <p>2. นำบุคลิกภาพด้านดีมาใช้ในการทำกิจกรรมด้วย</p>	<p>1</p>
		<p>1. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จัก เข้าใจ เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น</p> <p>2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่น และเกิดความเคารพในตนเอง</p>	<p>1</p>

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนว	กิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้ ความหลังสูตรแกนกลาง 2551	จุดประสงค์การเรียนรู้ตาม แนวทางสันติวิธี	จำนวน ชั่วโมง
	1.4 เป้าหมายของ ชีวิต	1.รับรู้และเข้าใจความต้องการและ ความรู้สึกของตนเอง	1.รู้จักและเข้าใจความต้องการ ของตนเอง	1
	1.5 ความรู้สึกความ ต้องการ	1.รับรู้และเข้าใจความต้องการและ ความรู้สึกของตนเอง	1.รู้จักและเข้าใจความต้องการ ของตนเอง	1
	1.6 คุณกันมากขึ้น เข้าใจกันมากขึ้น	1. มีทักษะทางด้านการสื่อสารที่ีระหว่าง บุคคล	1. มีทักษะการสื่อสารอย่างสันติ	1
	1.7 เื่อคิดอย่างไร	1.รับรู้และเข้าใจความต้องการและ ความรู้สึกของผู้อื่น	1.รู้จักและเข้าใจความต้องการ ของตนเอง	1
	1.8 ภาษาหมาป่า ภาษารูป	1. มีทักษะทางด้านการสื่อสารที่ีระหว่าง บุคคล	1. มีทักษะการสื่อสารอย่างสันติ	1

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมแนว	กิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้	จุดประสงค์การเรียนรู้ตามแนวทางสันติวิธี	จำนวนชั่วโมง
<p>แนว</p> <p>2. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้สามารถวางแผนการเรียนรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิต</p>	<p>2.1 อาชีพที่สนใจ</p>	<p>ตามหลักสูตรแกนกลาง 2551</p> <p>1.บอกชื่ออาชีพที่ตนสนใจได้</p> <p>2.บอกคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพที่สนใจ</p> <p>3.บอกคุณลักษณะของตนเองที่สอดคล้องกับอาชีพที่สนใจ</p>	<p>1. รู้จักและเข้าใจความต้องการของตนเอง</p>	<p>1</p>
<p>3. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p>	<p>3.1 สมเพกลมพีต</p> <p>3.2 เพลงพาเพลิน</p>	<p>1. เข้าใจในสถานการณ์หรือสาเหตุของอารมณ์ต่างๆที่เป็นอารมณ์ในทางลบ</p> <p>2. ปฏิบัติตนในการกำจัดอารมณ์ในทางลบได้</p> <p>1. เข้าใจในสถานการณ์หรือสาเหตุของอารมณ์ต่างๆที่เป็นอารมณ์ในทางลบ</p> <p>2. ปฏิบัติตนในการกำจัดอารมณ์ในทางลบได้</p>	<p>1. มีทักษะในการควบคุมอารมณ์</p> <p>1. มีทักษะในการควบคุมอารมณ์</p>	<p>1</p> <p>1</p>

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมและ แนว	กิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง 2551	จุดประสงค์การเรียนรู้ความ แนวทงสันตวิธิ	จำนวน ชั่วโมง
3.3 นิทานคุณธรรม	3.3 นิทานคุณธรรม	1. พิจารณาและตัดสินใจเลือกใช้คุณธรรมได้อย่างเหมาะสม 2. ปฏิบัติตนเองเพื่อเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ครอบครัวและสังคมของตน	1. ใช้หลักธรรมในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้ง	1
3.4 มองต่างมุม	3.4 มองต่างมุม	1. เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล	1. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้ รู้จัก เข้าใจตนเองและผู้อื่น 2. เข้าใจความแตกต่างระหว่าง บุคคล 3.ลดอคติระหว่างบุคคล	1
3.5 ย้อนมองอดีต	3.5 ย้อนมองอดีต	1.ได้ฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาในอดีต 2.ทบทวนปัญหาและวิธีการแก้ไขสำหรับ เป็นข้อมูลการแก้ปัญหาในอนาคต 3.ปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข	1. แก้ปัญหาโดยใช้สันตวิธิ	1

วัตถุประสงค์การจัดกิจกรรมและ แนว	กิจกรรม	จุดประสงค์การเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง 2551	จุดประสงค์การเรียนรู้ตาม แนวทางสันติวิธี	จำนวน ชั่วโมง
	3.6 จะแก้ไข อย่างไร	1. ได้ฝึกฝนตนเองให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา 2. ปรับตัวและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข	1. แก้ปัญหาโดยใช้สันติวิธี	1
	3.7 ลดความ ขัดแย้งในชุมชน	1. ให้นักเรียนรู้ความรุนแรงในชุมชน 2. นักเรียนได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่น	1. ให้นักเรียนรู้ความรุนแรงใน ชุมชน 2. นักเรียนได้มีแนวทางในการ แก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี	1

1.3.5 แก้ไขปรับปรุงการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีให้มี ความสมบูรณ์ ตามคำ แนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

1.3.6 นำแผนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 24 คนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างเพื่อดูความ เหมาะสมในเรื่องการ สอนกิจกรรมและนำมาปรับปรุงแผนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีให้มีความ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อนำไปใช้จริง

2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเรื่องการรังแกกันของนักเรียน มีข้อความจำนวน 39 ข้อ เพื่อสำรวจ เกี่ยวกับ ลักษณะของพฤติกรรมการรังแกกัน ความรุนแรงของปัญหา และการช่วยเหลือที่ได้รับจากครู พ่อแม่ ผู้ใหญ่ หรือบุคลากรในโรงเรียน เรียบเรียงจากแบบสอบถาม The Revised Olweus Bully/Victim Questionnaire (Solberg & Olweus, 2003) ฉบับภาษาไทย แปลโดย สมบัติ ตาปัญญา แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 6 ส่วนใหญ่ๆ คือ

1. ข้อมูลทั่วไป
2. สอบถามความรู้สึกเกี่ยวกับโรงเรียน
3. สอบถามประสบการณ์ของการถูกรังแกกันโดยมีข้อที่เป็นคำถามแบบรวมๆ คือ "ในสองเดือนที่ผ่านมาเธอเคยถูกรังแกที่โรงเรียนบ่อยแค่ไหน?" (และมีข้อเลือกให้ตอบ 5 ข้อ คือ ฉันไม่เคยถูกรังแกที่โรงเรียนเลย/เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น/เกิดขึ้นเดือนละ 2-3 ครั้ง / สัปดาห์ละครั้ง/สัปดาห์ละ3-4ครั้ง) แล้วตามด้วยคำถามที่แยกเฉพาะ ประเภทต่างๆ ของการรังแกอีก 7 ข้อ (คือ ล้อเลียน เพิกเฉยไม่ให้เข้ากลุ่ม ทำร้ายร่างกาย แหย่งเงินหรือสิ่งของ ช่มชู้บังคับให้ทำ บางอย่างที่ไม่อยากทำ เขยียดหยามเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ และคุกคามทางเพศ)
4. สอบถามพฤติกรรมการรังแกผู้อื่นของนักเรียน โดยใช้คำถามในลักษณะเดียวกัน กับ ส่วนก่อนหน้านี้ แต่เปลี่ยนคำพูดจาก "การถูกรังแก" เป็น "การรังแก" แทน
5. สอบถามเกี่ยวกับการบอกคนอื่นๆ (เช่น ครูหรือพ่อแม่ เพื่อน พี่น้อง) เมื่อถูกรังแก และ ความถี่ของการช่วยเหลือที่ได้รับ
6. สอบถามความรู้สึกกลัวหรือกังวลต่อการถูกรังแกในโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 กำหนดรูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้จะมาจากการคัดเลือกจากครูฝ่ายปกครองและครูประจำชั้นของ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนและแบ่งกลุ่มจากแบบวัดการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียน ซึ่งมีการเก็บข้อมูลก่อนทดลองและหลังการทดลอง ดังแผนภาพ

ตารางที่ 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	วัดก่อนการทดลอง	รูปแบบกิจกรรม	หลังสิ้นสุดการทดลอง 15 สัปดาห์
E	Q ₁	X	Q ₂
C	Q ₃		Q ₄

นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี

E = นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยทั่วไป

C = นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยทั่วไป

X = การสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Q₁ = จำนวนนักเรียนที่พบความรุนแรงระหว่างนักเรียนของกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง

Q₂ = จำนวนนักเรียนที่พบความรุนแรงระหว่างนักเรียนของกลุ่มทดลองหลังการทดลอง

Q₃ = จำนวนนักเรียนที่พบความรุนแรงระหว่างนักเรียนของกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

Q₄ = จำนวนนักเรียนที่พบความรุนแรงระหว่างนักเรียนของกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

2.2 ติดต่อประสานงานก่อนการทดลอง

2.2.1 ผู้วิจัยติดต่อขอทำหนังสือที่สำนักงานหลักสูตรและการสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนใฝ่รู้วิทยา ในการขออนุญาตทดลองและเก็บ รวบรวมข้อมูลในกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และขั้นตอนการทำวิจัยแก่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูฝ่ายปกครอง และครูประจำชั้นของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และร่วมกันกำหนดตารางเวลาการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียน ครูฝ่ายปกครองและครูประจำชั้นร่วมกันคัดเลือกกลุ่มนักเรียนที่มีระดับพฤติกรรม ความรุนแรงภายในห้องจำนวน 2 ห้องเรียนที่มีการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนเพื่อนำมาทำแบบวัดการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียน

2.3 การดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นดำเนินการทดลอง

2.3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทดสอบแบบวัดการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนโดยแบ่ง นักเรียนเป็นกลุ่มทดลอง 23 คน และกลุ่มควบคุม 24 คน

2.3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีในชั่วโมงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น เวลา 15 สัปดาห์สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในกลุ่มทดลองและให้นักเรียนกลุ่มควบคุมได้เรียนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามปกติ

ขั้นหลังการทดลอง

2.3.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อวัดการใช้ความรุนแรงในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากการทดลองทันที

2.3.4 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบเพื่อวัดการใช้ความรุนแรงอีกครั้งในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองเป็นเวลา 2 สัปดาห์แล้ว

2.3.5 ผู้วิจัยนำคะแนนจากแบบทดสอบการใช้ความรุนแรงไปทดสอบค่าทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 วิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์ ดังนี้

3.1.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนก่อนทดลอง หลังการทดลอง

3.1.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนหลังการ ทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

3.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ใช้โปรแกรม SPSS โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อ แจกแจงความถี่ในด้านต่างๆ ของการรังแกกันในนักเรียน

หลังจากการวิเคราะห์ความถี่แล้ว ได้นำเอาสถิติที่ได้มาเปรียบเทียบความแตกต่างกัน โดยใช้สถิติ Pearson Chi-Square ทั้งระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และระหว่างก่อนการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานหนึ่งปีการศึกษา เพื่อดูว่ามีความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลังการดำเนินงานหรือไม่ และหากมี การเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นเป็นไปในทิศทางไหน และมีนัยสำคัญ ทางสถิติหรือไม่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi - Experimental Research) ชนิด 2 กลุ่ม มีการประเมินก่อนและหลังการทดลอง(two group / pre-post test) ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรุนแรง เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความรุนแรง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปในการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปร	ร้อยละ
เธอชอบโรงเรียนของเธอหรือไม่	
- ฉันไม่ชอบโรงเรียนนี้มาก ๆ เลย	0.0
- ฉันไม่ชอบโรงเรียนนี้	9.0
- ฉันรู้สึกเฉย ๆ	72.6
- ฉันชอบโรงเรียนนี้	21.4
- ฉันชอบโรงเรียนนี้มาก ๆ เลย	6.0
เพศ	
- หญิง	36.8
- ชาย	63.2
เธอมีเพื่อนที่ตีกันในห้องเรียนของเธอ	
- ไม่มีเลย	1.7
- มี 1 คน	3.4
- มี 2 หรือ 3 คน	24.8
- มี 4 หรือ 5 คน	31.6
- มี 6 คนหรือมากกว่า	38.5
เธอเคยถูกรังแกโดยนักเรียนใน ห้องไหนบ้าง	
- ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันยังไม่เคยถูกรังแกเลย	12.0
- ในห้องเรียนของตัวเอง	32.5
- ในห้องอื่น แต่เป็นระดับชั้นเดียวกัน	41.0
- ในชั้นเรียนที่สูงกว่า	4.3
- ในชั้นเรียนที่ต่ำกว่า	5.1
- ในชั้นเรียนอื่น ๆ หลายแห่งด้วยกัน	5.1
ตามปกติเธอเคยถูกรังแก โดยนักเรียนกี่คน	
- ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันยังไม่เคยถูกรังแกเลย	13.7
- ส่วนใหญ่โดยเด็กคนเดียว	33.3
- โดยเด็กกลุ่มเดิม 2-3 คน	35.9

ตัวแปร	ร้อยละ
- โดยเด็กกลุ่มเดิม 4-9 คน	11.1
- โดยเด็กกลุ่มเดิมที่มากกว่า 9 คน	3.4
- โดยเด็ก 3-4 คนที่เปลี่ยนคนหรือเปลี่ยนกลุ่มไปเรื่อย ๆ	2.6
การรังแกเกิดขึ้นติดต่อกันมานานเท่าไร	
- ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันยังไม่เคยถูกรังแกเลย	19.7
- เกิดขึ้นติดต่อกันนานประมาณสองสัปดาห์	36.8
- เกิดขึ้นติดต่อกันนานประมาณหนึ่งเดือน	13.7
- เกิดขึ้นติดต่อกันมานานประมาณ 6 เดือน	7.7
- เกิดขึ้นติดต่อกันมานานประมาณหนึ่งปี	13.7
- เกิดขึ้นติดต่อกันมานานราว 3-4 ปีแล้ว	8.5
เธอเคยถูกรังแกที่ไหนบ้าง	
- ในบริเวณสนามของโรงเรียน	64.4
- ตามทางเดินหน้าห้องเรียน หรือตามบันได	54.3
- ในห้องเรียน (เวลาที่มีครูอยู่ด้วย)	68.3
- ในห้องเรียน (เวลาที่ครูไม่อยู่)	74.2
- ในห้องน้ำห้องส้วม	72.2
- ในห้องพละ หรือในห้องเปลี่ยน เสื้อผ้า ห้องอาบน้ำ หลัง ซั้วโมง พละ	26.3
- ในโรงอาหาร	45.7
- ในขณะที่เดินทางมาโรงเรียนหรือ กลับจากโรงเรียน	25.6
- บริเวณที่จอดรถหรือป้ายจอดรถ หน้าโรงเรียน	23.7
- บนรถขณะเดินทางมาหรือกลับ จากโรงเรียน	34.7
- ที่อื่น ๆ ในบริเวณโรงเรียน	17.8
เธอเคยบอกให้ใครรู้บ้างไหมว่าเธอถูกรังแกที่โรงเรียนในสองเดือนที่ ผ่านมานี้	
- ครูประจำชั้น	56.3
- ผู้ใหญ่อีกคนหนึ่งที่โรงเรียน	35.7
- พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเธอ	76.9
- พี่หรือน้องของเธอ	56.8

ตัวแปร	ร้อยละ
- เพื่อนของเธอ	78.4
- บอกคนอื่น ๆ	23.5
เมื่อนักเรียนถูกรังแก ครูหรือผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ที่โรงเรียน เคยพยายามห้ามหรือหยุดการกระทำเช่นนั้นบ่อยแค่ไหน?	
- แทบจะไม่เคยทำเลย	38.5
- เคยทำนาน ๆ ครั้งเท่านั้น	19.7
- เคยทำเป็นบางครั้ง	27.4
- เคยทำบ่อย ๆ	8.5
- เคยทำแทบทุกครั้ง	6.0
เมื่อมีคนถูกรังแก นักเรียนคนอื่น ๆ เคยพยายามห้ามหรือหยุดการกระทำเช่นนั้นบ่อยแค่ไหน?	
- แทบจะไม่เคยทำเลย	25.6
- เคยทำนาน ๆ ครั้งเท่านั้น	22.2
- เคยทำเป็นบางครั้ง	39.3
- เคยทำบ่อย ๆ	6.0
- เคยทำแทบทุกครั้ง	6.8
ในสองเดือนที่ผ่านมา มีผู้ใหญ่ที่บ้านของเธอเคยมาติดต่อกับโรงเรียน เพื่อพยายามห้ามหรือหยุดการรังแกกันหรือไม่	
- ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยถูกรังแกที่โรงเรียนเลย	30.8
- ไม่เคยมีใครติดต่อกับทางโรงเรียนเลย	55.6
- เคยมีคนมาติดต่อทางโรงเรียน 1 ครั้ง	9.4
- เคยมีคนมาติดต่อทางโรงเรียน 3-4 ครั้ง	4.3
เมื่อเธอเห็นนักเรียนอายุเท่า ๆ กัน บางคนถูกรังแกที่โรงเรียน เธอคิดหรือรู้สึกอย่างไร	
- คิดว่าเขาจะไปทำอะไรมาบางอย่างที่สมควรให้ถูกรังแก	12.0
- ไม่รู้สึกอะไรมาก	14.5
- รู้สึกสงสารเขานิดหน่อย	23.1
- รู้สึกสงสารเขา และอยากจะช่วยเหลือ	48.7
ในสองเดือนมานี้ ครูประจำชั้นหรือครูคนอื่น ๆ ได้เคยพูดคุยกับเธอ	

ตัวแปร	ร้อยละ
เกี่ยวกับเรื่องที่เรารังแกเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนบ้างหรือเปล่า	
- ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน	36.8
- ยังไม่เคยพูดกันเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย	29.9
- เคยพูดเรื่องนี้แล้ว 1 ครั้ง	26.5
- เคยพูดเรื่องนี้แล้ว 3-4 ครั้ง	6.8
ในสองเดือนมานี้ผู้ใหญ่ที่บ้านของเธอได้เคยพูดเกี่ยวกับเรื่องที่เรารังแกเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนบ้างหรือเปล่า?	
- ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน	39.3
- ยังไม่เคยพูดกันเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย	35.0
- เคยพูดเรื่องนี้แล้ว 1 ครั้ง	16.2
- เคยพูดเรื่องนี้แล้ว 3-4 ครั้ง	8.5
เธอคิดว่าถ้ามีคนรังแกนักเรียนคนที่ไม่ชอบอยู่แล้ว เธอจะเข้าร่วมรังแกเขาด้วยอีกไหม?	
- ใช่	7.7
- บางทีอาจจะทำก็ได้	26.5
- ไม่รู้เหมือนกัน	13.7
- คงไม่หรอก	11.1
- ไม่ทำ	23.1
- ไม่ทำเด็ดขาด	17.9
ตามปกติแล้วเธอเคยทำอย่างไร เมื่อเห็นหรือเข้าใจว่ามีนักเรียนคนหนึ่งที่ถูกทำ ๆ กับเธอ กำลังถูกรังแกอยู่?	
- ฉันยังไม่เคยสังเกตเห็นว่าเพื่อนอายุขนาดฉันถูกรังแกเลย	12.0
- ฉันเข้าร่วมวงรังแกด้วย	4.3
- ฉันไม่ได้ทำอะไร แต่ก็คิดว่ากรังแกกันเป็นเรื่องปกติ	13.7
- ฉันมองดูเฉย ๆ ว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง	12.8
- ฉันไม่ได้ทำอะไร แต่ก็คิดว่าช่วยคนที่ถูกรังแก	25.6
- ฉันพยายามจะช่วยคนที่ถูกรังแกไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง	31.6
เธอกลัวถูกรังแกโดยรักเรียนคนอื่น ๆ ที่โรงเรียนบ่อยแค่ไหน	
- ไม่เคยกลัวเลย	32.5

ตัวแปร	ร้อยละ
- นาน ๆ จะกลัวสักครั้ง	18.8
- กลัวเป็นบางครั้ง	32.5
- กลัวบ่อยบ้างเหมือนกัน	11.1
- กลัวบ่อย	3.4
- กลัวบ่อยมาก ๆ	1.7
โดยรวมแล้ว เธอคิดว่าครูประจำชั้นของเธอได้ทำอะไรที่จัดการกับ	
ปัญหาการรังแกกันในสองเดือนที่ผ่านมาบ้าง	
- ทำน้อยมากหรือไม่ได้ทำอะไรเลย	23.1
- ทำค่อนข้างน้อย	20.5
- ทำบ้างเหมือนกัน	35.0
- ทำค่อนข้างมาก	13.7
- ทำมากทีเดียว	7.7

พิจารณาตารางที่ 3 สามารถสรุปข้อมูลทั่วไปในการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6

1. ชอบโรงเรียนหรือไม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ รู้สึกเฉยๆมากที่สุดร้อยละ 72.6 i รองลงมาได้แก่ชอบโรงเรียนนี้ ร้อยละ 21.4
2. พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากที่สุดร้อยละ 63.2 รองลงมาได้แก่เพศหญิงร้อยละ 21.4
3. กลุ่มคนที่มักรังแกพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพื่อนห้องอื่นในระดับชั้นเดียวกันมากที่สุด ร้อยละ 41.0 รองลงมาได้แก่เพื่อนห้องเดียวกันร้อยละ 32.5
4. จำนวนคนที่เข้ามารังแกพบว่า โดยเด็กกลุ่มเดิม 2-3 คน มากที่สุดร้อยละ 35.9รองลงมาได้แก่มี คนเดียวร้อยละ 33.3
5. ระยะเวลาการรังแกพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกิดขึ้นติดต่อกันนานประมาณสองสัปดาห์มากที่สุดร้อยละ 36.8 รองลงมาได้แก่ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันทยังไม่เคยถูกรังแกเลยร้อยละ 19.7
6. สถานที่ที่ถูกรังแกพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นในห้องเรียนเวลาที่ครูไม่อยู่มากที่สุด ร้อยละ 74.2 รองลงมาได้แก่ในห้องน้ำร้อยละ 72.2

7. บอกบุคคลใดเมื่อโดนรังแกพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่บอกเพื่อนมากที่สุดร้อยละ 78.4 รองลงมาได้แก่บอกพ่อหรือแม่ร้อยละ 76.9
8. เมื่อผู้ใหญ่เห็นเหตุการณ์การรังแกมีความพยายามเข้าช่วยเหลือ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แทบจะไม่เคยทำเลยมากที่สุดร้อยละ 38.5 รองลงมาได้แก่ทำเป็นบางครั้งร้อยละ 27.4
9. เมื่อนักเรียนเห็นเหตุการณ์การรังแกมีความพยายามเข้าช่วยเหลือ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำเป็นบางครั้งร้อยละมากที่สุดร้อยละ 39.3 รองลงมาได้แก่แทบจะไม่เคยทำเลยร้อยละ 25.6
10. เมื่อผู้ปกครองรู้เหตุการณ์การรังแกมีความพยายามเข้าช่วยเหลือติดต่อโรงเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยมีใครติดต่อกับทางโรงเรียนเลยมากที่สุดร้อยละ 55.6 รองลงมาได้แก่ไม่เคยถูกรังแกร้อยละ 30.8
11. ความรู้สึกเมื่อเพื่อนถูกรังแกพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกสงสารเขา และอยากจะช่วยเหลือมากที่สุดร้อยละ 48.7 รองลงมาได้แก่รู้สึกสงสารเขานิดหน่อยร้อยละ 23.1
12. ครูประจำชั้นพูดคุยเรื่องการรังแกพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รังแกใครมากที่สุดร้อยละ 36.8 รองลงมาได้แก่ไม่เคยพูดร้อยละ 29.9
13. ผู้ปกครองพูดคุยเรื่องการรังแกผู้อื่นพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาจจะทำในบางทีมากที่สุดร้อยละ 26.5 รองลงมาได้แก่ไม่ทำร้อยละ 23.1
14. จะเข้าร่วมการรังแกเมื่อรู้ว่าเป็นเพื่อนที่ไม่ชอบพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกสงสารเขา และอยากจะช่วยเหลือมากที่สุดร้อยละ 36.8 รองลงมาได้แก่รู้สึกสงสารเขานิดหน่อยร้อยละ 29.9
15. ความรู้สึกเมื่อพบคนอายุพอกันถูกรังแกพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พยายามจะช่วยเหลือคนที่ถูกรังแกไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่งมากที่สุดร้อยละ 31.6 รองลงมาได้แก่ไม่ได้ทำอะไร แต่ก็คิดว่าช่วยคนที่ถูกรังแกร้อยละ 25.6
16. กลัวที่จะถูกรังแกพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กลัวเป็นบางครั้งมากที่สุดร้อยละ 32.5 รองลงมาได้แก่ไม่รู้สึกกลัวเลยร้อยละ 32.5
17. ครูประจำชั้นได้จัดการกับปัญหาการรังแกพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทำบ้างในบางครั้งมากที่สุดร้อยละ 35.0 รองลงมาได้แก่ไม่ทำเลยร้อยละ 23.1

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรุนแรง เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นเฉพาะเรื่อง ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นใน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

พฤติกรรมความรุนแรง	Chi square	p
ความถี่ของพฤติกรรมความรุนแรงมี		
ความสัมพันธ์กับกลุ่มทดลอง	9.930	.042

จากตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการถูกรังแก ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	1 (4.3%)	8 34.8%	9 19.6%	9.930	.042
เดือนละครั้ง	8 34.8%	6 26.1%	14 30.4%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	4 17.4%	0 0.0%	4 8.7%		
สัปดาห์ละครั้ง	3 13.0%	2 8.7%	5 10.9%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	7 30.4%	7 30.4%	14 30.4%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกรังแกมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการถูกล้อเลียน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	3 13.0%	2 8.7%	5 10.9%	5.641	.228
เดือนละครั้ง	10 43.5%	7 30.4%	17 37.0%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	4 17.4%	3 13.0%	7 15.2%		
สัปดาห์ละครั้ง	3 13.0%	1 4.3%	4 8.7%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	3 13.0%	10 43.5%	13 28.3%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการถูกล้อเลียน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกล้อเลียนไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกละเลย เพิกเฉย ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	10 43.5%	14 60.9%	24 52.2%	4.810	.307
เดือนละครั้ง	9 39.1%	5 21.7%	14 30.4%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2 8.7%	0 0.0%	2 4.3%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	1 4.3%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	3 13.0%	4 8.7%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 7 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกละเลยและเพิกเฉยไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเพื่อนทำร้ายร่างกาย ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	5 21.7%	7 30.4%	12 26.1%	1.333	.856
เดือนละครั้ง	8 34.8%	8 34.8%	16 34.8%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	3 13.0%	3 13.0%	6 13.0%		
สัปดาห์ละครั้ง	3 13.0%	1 4.3%	4 8.7%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	4 17.4%	4 17.4%	8 17.4%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 8 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกเพื่อนทำร้ายร่างกายไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเพื่อนปล่อยข่าวลือ ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	12 52.2%	14 60.9%	26 56.5%	3.054	.383
เดือนละครั้ง	4 17.4%	6 26.1%	10 21.7%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	5 21.7%	3 13.0%	8 17.4%		
สัปดาห์ละครั้ง	2 8.7%	0 0.0%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0%	0 0%	0 0%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 9 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกเพื่อนปล่อยข่าวลือไม่มี ความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

ตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกขโมยเงิน สิ่งของ ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	4 17.4%	14 60.9%	18 39.1%	11.438	.022
เดือนละครั้ง	12 52.2%	5 21.7%	17 37.0%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	5 21.7%	1 4.3%	6 13.0%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	2 8.7%	3 6.5%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	1 4.3%	2 4.3%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 10 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกขโมยเงิน สิ่งของมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเพื่อนบังคับขู่เข็ญ ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	8 34.8%	13 56.5%	21 45.7%	7.914	.095
เดือนละครั้ง	9 39.1%	4 17.4%	13 28.3%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2 8.7%	2 8.7%	4 8.7%		
สัปดาห์ละครั้ง	3 13.0%	0 0.0%	3 6.5%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	4 17.4%	5 10.9%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 11 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า ถูกเพื่อนบังคับขู่เข็ญไม่มี ความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเพื่อนเยาะเย้ยเรื่องเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	5 21.7%	9 39.1%	14 30.4%	3.454	.485
เดือนละครั้ง	5 21.7%	4 17.4%	9 19.6%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	8 34.8%	8 34.8%	16 34.8%		
สัปดาห์ละครั้ง	3 13.0%	2 8.7%	5 10.9%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	2 8.7%	0 0.0%	2 4.3%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 12 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกเพื่อนเยาะเย้ยเรื่องเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเพื่อนรังแกโดยการแสดงออกเรื่องเพศ ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	13 56.5%	11 47.8%	24 52.2%	3.890	.274
เดือนละครั้ง	4 17.4%	9 39.1%	13 28.3%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2 8.7%	2 8.7%	4 8.7%		
สัปดาห์ละครั้ง	4 17.4%	1 4.3%	5 10.9%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 13 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกเพื่อนรังแกโดยการแสดงออกเรื่องเพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเพื่อนรังแกด้วยวิธีอื่นๆ ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	8 34.8%	14 60.9%	22 47.8%	3.313	.507
เดือนละครั้ง	9 39.1%	5 21.7%	14 30.4%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	3 13.0%	2 8.7%	5 10.9%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	1 4.3%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	2 8.7%	1 4.3%	3 6.5%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 14 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกเพื่อนรังแกด้วยวิธีอื่นๆไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการยอมรับว่ารังแกเพื่อน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	2 8.7%	5 21.7%	7 15.2%	4.186	.381
เดือนละครั้ง	13 56.5%	11 47.8%	24 52.2%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	6 26.1%	4 17.4%	10 21.7%		
สัปดาห์ละครั้ง	0 0.0%	2 8.7%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	2 8.7%	1 4.3%	3 6.5%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 15 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมรังแกเพื่อนไม่มี ความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าล้อเลียนเพื่อน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	5 21.7%	7 30.4%	12 26.1%	8.935	.063
เดือนละครั้ง	12 52.2%	7 30.4%	19 41.3%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	5 21.7%	2 8.7%	7 15.2%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	1 4.3%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0.0%	6 26.1%	6 13.0%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 16 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมล้อเลียนเพื่อนไม่มี ความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าเพิกเฉยเพื่อน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	13 56.5%	15 65.2%	28 60.9%	4.066	.254
เดือนละครั้ง	9 39.1%	4 17.4%	13 28.3%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	1 4.3%	3 13.0%	4 8.7%		
สัปดาห์ละครั้ง	0 0.0%	1 4.3%	1 2.2%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 17 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมเพิกเฉยเพื่อนไม่มี ความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านทำร้ายร่างกายเพื่อน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	6 26.1%	13 56.5%	19 41.3%	5.242	.263
เดือนละครั้ง	10 43.5%	7 30.4%	17 37.0%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2 8.7%	1 4.3%	3 6.5%		
สัปดาห์ละครั้ง	4 17.4%	1 4.3%	5 10.9%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	1 4.3%	2 4.3%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 18 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมทำร้ายร่างกายเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.042

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าปล่อยข่าวลือเพื่อให้เพื่อนเสียหาย ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	18 78.3%	17 73.9%	35 76.1%	1.029	.794
เดือนละครั้ง	2 8.7%	4 17.4%	6 13.0%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2 8.7%	1 4.3%	3 6.5%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	1 4.3%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0%	0 0%	0 0%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 19 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าปล่อยข่าวลือเพื่อให้เพื่อนเสียหายไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	19 82.6%	19 82.6%	38 82.6%	1.143	.565
เดือนละครั้ง	4 17.4%	3 13.0%	7 15.2%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	0 0.0%	1 4.3%	1 2.2%		
สัปดาห์ละครั้ง	0 0%	0 0%	0 0%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0%	0 0%	0 0%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 20 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าบังคับขู่เข็ญเพื่อน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	14 60.9%	16 69.6%	30 65.2%	3.467	.483
เดือนละครั้ง	8 34.8%	4 17.4%	12 26.1%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	1 4.3%	1 4.3%	2 4.3%		
สัปดาห์ละครั้ง	0 0.0%	1 4.3%	1 2.2%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0.0%	1 4.3%	1 2.2%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 21 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมบังคับขู่เข็ญเพื่อน ไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าถูกเชื่อชาติของเพื่อน ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	8 34.8%	8 34.8%	16 34.8%		
เดือนละครั้ง	8 34.8%	8 34.8%	16 34.8%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2 8.7%	2 8.7%	4 8.7%	1.667	.797
สัปดาห์ละครั้ง	4 17.4%	2 8.7%	6 13.0%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	3 13.0%	4 8.7%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 22 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมที่ถูกเชื่อชาติของเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าแสดงออกทางเพศ ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	13 56.5%	14 60.9%	27 58.7%	7.370	.118
เดือนละครั้ง	9 39.1%	3 13.0%	12 26.1%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	0 0.0%	3 13.0%	3 6.5%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	2 8.7%	3 6.5%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0.0%	1 4.3%	1 2.2%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 23 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าแสดงออกทางเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่ารังแกโดยใช้วิธีอื่นๆ ก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	20 87.0%	16 69.6%	35 76.1%	3.111	.375
เดือนละครั้ง	1 4.3%	5 21.7%	6 13.0%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	1 4.3%	1 4.3%	3 6.5%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	1 4.3%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0%	0 0%	0 0%		
รวม	23 100%	23 100%	46 100%		

จากตารางที่ 24 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านการรังแกกัน ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมรังแกด้วยวิธีอื่นๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

**ผลการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ การรังแกกัน
ในโรงเรียน เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง**

โดยการคิดคะแนนสำหรับแบบสอบถามนี้อาศัยหลักเกณฑ์ที่เสนอแนะไว้โดยผู้สร้างแบบสอบถามนี้ขึ้นมา (Solberg & Olweus, 2003) โดยใช้คะแนนความถี่จากคำตอบ เกิดขึ้นเดือนละ 2-3 ครั้ง / สัปดาห์ละครั้ง/สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง มารวมกันแล้วคิดเป็นคะแนนเปอร์เซ็นต์ของผู้ตอบ โดยถือเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำว่าการถูกรังแก (หรือมีประสบการณ์อื่นๆ) ในระดับนี้จะมีความ สำคัญมากพอที่จะมีผลกระทบต่อบุคคลได้ เมื่อเปรียบเทียบคะแนนจากสองกลุ่มก่อนการดำเนินงานวิจัยจะเห็นว่าทั้งสองกลุ่มถูกเพื่อนรังแกในระดับใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มทดลองมีแนวโน้มถูกรังแกมากกว่า

**ตารางที่ 25 ผลการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบสอบถามสำหรับนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ การ
รังแกกันในโรงเรียน เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง**

ประเภทพฤติกรรม	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง	ผลการ วิเคราะห์ ความสัมพันธ์
ถูกเพื่อนรังแก	60.9	39.1	ลดลง*
ถูกเพื่อนล้อเลียน	43.5	60.9	เพิ่มขึ้น
ถูกเพื่อนละเลย เพิกเฉย	17.3	17.3	เท่าเดิม
ถูกเพื่อนทำร้ายร่างกาย	43.4	34.7	ลดลง
ถูกเพื่อนปล่อยข่าวลือ	30.4	13.0	ลดลง
ถูกขโมยเงิน สิ่งของ	30.3	17.3	ลดลง*
ถูกเพื่อนบังคับขู่เข็ญ	26.00	26.00	เท่าเดิม
ถูกเพื่อนเยาะเย้ยเรื่องเชื้อชาติเผ่าพันธุ์	56.5	43.5	ลดลง
ถูกเพื่อนรังแกโดยการแสดงออกเรื่องเพศ	26.1	13.0	ลดลง
ถูกเพื่อนรังแกด้วยวิธีอื่นๆ	26.0	17.4	ลดลง
ยอมรับว่ารังแกเพื่อน	34.8	30.4	ลดลง
ยอมรับว่าล้อเลียนเพื่อน	26.0	39.1	เพิ่มขึ้น
ยอมรับว่าเพิกเฉยเพื่อน	4.3	17.3	เพิ่มขึ้น
ยอมรับว่าทำร้ายร่างกายเพื่อน	30.4	12.9	ลดลง
ยอมรับว่าปล่อยข่าวลือเพื่อให้เพื่อนเสียหาย	13.0	8.6	ลดลง

ยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อน	0.0	4.3	เพิ่มขึ้น
ยอมรับว่าบังคับขู่脅เพื่อน	4.3	12.9	เพิ่มขึ้น
ยอมรับว่าดูถูกเชื้อชาติของเพื่อน	40.3	30.4	ลดลง
ยอมรับว่าแสดงออกทางเพศ	4.3	26.0	เพิ่มขึ้น
ยอมรับว่ารังแกด้วยวิธีอื่นๆ	8.6	8.6	เท่าเดิม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบระหว่างก่อน และหลังการสอนของกลุ่มทดลอง ในด้านของการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนพบว่า การใช้ความรุนแรง ส่วนใหญ่ลดลงโดยที่ การถูกรังแกลดลงสูงสุด(21.8%) โดยที่การถูกเพื่อนปล่อยข่าวลือลดลงรองลงมา (17.5) และมีการใช้ความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นสูงสุดคือ การแสดงออกทางเพศ(21.7%)และรองลงมาคือ การถูกเพื่อนล้อเลียน(21.7%)

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทาง สันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Pearson Chi-Square จะสังเกตได้ว่าการรังแกกันส่วนใหญ่ลดลงโดยเฉพาะในด้านถูกเพื่อนรังแก ถูก ขโมยเงิน สิ่งของ ลดลงอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ยกเว้นถูกเพื่อนล้อเลียน ยอมรับว่าล้อเลียนเพื่อน ยอมรับว่าเพิกเฉยเพื่อน ยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อน ยอมรับว่าบังคับขู่脅เพื่อน ยอมรับว่าแสดงออก ทางเพศ ที่เพิ่มขึ้นและถูกเพื่อนละเลย เพิกเฉย ถูกเพื่อนบังคับขู่脅 ยอมรับว่ารังแกด้วยวิธีอื่นๆ ที่ เท่าเดิม

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความรุนแรง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นเฉพาะเรื่องของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

พฤติกรรมความรุนแรง	Chi square	p
ความถี่ของพฤติกรรมความรุนแรงมีความสัมพันธ์กับกลุ่มทดลอง	65.135	.026

จากตารางที่ 26 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกรังแกของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	8 34.8%	0 0.0%	8 17.0%	17.014	.002
เดือนละครั้ง	6 26.1%	3 12.5%	9 19.1%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	0 0.0%	5 20.8%	5 10.6%		
สัปดาห์ละครั้ง	2 8.7%	7 29.2%	9 19.1%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	7 30.4%	9 37.5%	16 34.0%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 27 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกรังแกมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกล้อเลียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	2 8.7%	0 0.0%	2 4.3%	9.443	.051
เดือนละครั้ง	7 30.4%	2 8.3%	9 19.1%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	3 13.0%	3 12.5%	6 12.8%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	7 29.2%	8 17.0%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	10 43.5%	12 50.0%	22 46.8%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 28 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกล้อเลียนไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกละเลย เพิกเฉยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	14 60.9%	2 8.3%	16 34.0%	18.654	.001
เดือนละครั้ง	5 21.7%	10 41.7%	15 31.9%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	0 0.0%	8 33.3%	8 17.0%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	1 4.2%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	3 13.0%	3 12.5%	6 12.8%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 29 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกละเลย เพิกเฉยมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกทำร้ายร่างกายของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	7 30.4%	0 0.0%	7 14.9%	18.987	.0001
เดือนละครั้ง	8 34.8%	2 8.3%	10 21.3%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	3 13.0%	7 29.2%	10 21.3%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	9 37.5%	10 21.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	4 17.4%	6 25.0%	10 21.3%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 30 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกทำร้ายร่างกายมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกปล่อยข่าวลือของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	14 60.9%	2 8.3%	16 34.0%	17.635	.001
เดือนละครั้ง	6 26.1%	7 29.2%	13 27.7%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	3 13.0%	11 45.8%	14 29.8%		
สัปดาห์ละครั้ง	0 0.0%	4 16.7%	4 8.5%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0%	0 0%	0 0%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 31 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกปล่อยข่าวลือมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกขโมยเงิน สิ่งของของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	14 60.9%	3 12.5%	17 36.2%	13.876	.008
เดือนละครั้ง	5 21.7%	6 25.0%	11 23.4%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	1 4.3%	6 25.0%	7 14.9%		
สัปดาห์ละครั้ง	2 8.7%	7 29.2%	9 19.1%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	2 8.3%	3 6.4%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 32 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกขโมยเงิน สิ่งของ มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเพื่อนบังคับขู่เข็ญของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	13 56.5%	4 16.7%	17 36.2%	14.661	.005
เดือนละครั้ง	4 17.4%	8 33.3%	12 25.5%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2 8.7%	7 29.2%	9 19.1%		
สัปดาห์ละครั้ง	0 0.0%	4 16.7%	4 8.5%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	4 17.4%	1 4.2%	5 10.6%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 33 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกเพื่อนบังคับขู่เข็ญมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 34 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเยาะเย้ยเรื่องเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	9 39.1%	2 8.3%	11 23.4%	8.196	.085
เดือนละครั้ง	4 17.4%	4 16.7%	8 17.0%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	8 34.8%	11 45.8%	19 40.4%		
สัปดาห์ละครั้ง	2 8.7%	5 20.8%	7 14.9%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0.0%	2 8.3%	2 4.3%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 34 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกเพื่อนเยาะเย้ยเรื่องเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 35 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกรังแกโดยการแสดงออกเรื่องเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	11 47.8%	6 25.0%	17 36.2%	7.845	.097
เดือนละครั้ง	9 39.1%	8 33.3%	17 36.2%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	0 0.0%	6 25.0%	6 12.8%		
สัปดาห์ละครั้ง	2 8.7%	2 8.3%	4 8.5%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	2 8.3%	3 6.4%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 35 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกรังแกโดยการแสดงออกเรื่องเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 36 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านถูกเพื่อนรังแกด้วยวิธีอื่นๆของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	14 60.9%	1 4.2%	15 31.9%	19.679	.001
เดือนละครั้ง	5 21.7%	6 25.0%	11 23.4%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2 8.7%	10 41.7%	12 25.5%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	5 20.8%	6 12.7%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	2 8.3%	3 6.38%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 36 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมถูกเพื่อนรังแกด้วยวิธีอื่นๆมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 37 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่ารังแกเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	5 21.7%	4 16.7%	9 19.1%	5.742	.219
เดือนละครั้ง	11 47.8%	5 20.8%	16 34.0%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	4 17.4%	6 25.0%	10 21.3%		
สัปดาห์ละครั้ง	2 8.7%	6 25.0%	8 17.0%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	3 12.5%	4 8.5%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 37 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมรังแกเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 38 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าล้อเลียนเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	7 30.4%	2 8.3%	9 19.1%		
เดือนละครั้ง	7 30.4%	4 16.7%	11 23.4%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2 8.7%	11 45.8%	13 27.7%	14.479	.006
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	5 20.8%	6 12.8%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	6 26.1%	2 8.3%	8 17.0%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 38 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าล้อเลียนเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 39 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าเพิกเฉยเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	15 65.2%	6 25.0%	21 44.7%	10.341	.035
เดือนละครั้ง	4 17.4%	12 50.0%	16 34.0%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	3 13.0%	5 20.8%	8 17.0%		
สัปดาห์ละครั้ง	0 0.0%	1 4.2%	1 2.1%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	0 0.0%	1 2.1%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 39 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าเพิกเฉยเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 40 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าทำร้ายร่างกายเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	13 56.5%	6 25.0%	19 40.4%	9.449	.051
เดือนละครั้ง	7 30.4%	12 50.0%	19 40.4%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	1 4.3%	6 25.0%	7 14.9%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	0 0.0%	1 2.1%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	0 0.0%	1 2.1%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 40 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าทำร้ายร่างกายเพื่อนไม่มี ความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 41 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าปล่อยข่าวลือเพื่อให้เพื่อนเสียหายของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	17 73.9%	10 41.7%	27 57.4%	7.063	.070
เดือนละครั้ง	4 17.4%	11 45.8%	15 31.9%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	1 4.3%	3 12.5%	4 8.5%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	0 0.0%	1 2.1%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0%	0 0%	0 0%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 41 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าปล่อยข่าวลือเพื่อให้เพื่อนเสียหายไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 42 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	19 82.6%	12 50.0%	31 66.0%	8.332	.040
เดือนละครั้ง	3 13.0%	10 41.7%	13 27.7%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	0 0.0%	2 8.3%	2 4.3%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	0 0.0%	1 2.1%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0%	0 0%	0 0%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 42 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 43 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าบังคับขู่เข็ญเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	16 69.6%	12 50.0%	28 59.6%	3.885	.422
เดือนละครั้ง	4 17.4%	8 33.3%	12 25.5%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	1 4.3%	3 12.5%	4 8.5%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	1 4.2%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	0 0.0%	1 2.1%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 43 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าบังคับขู่เข็ญเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 44 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าถูกรังแกของเพื่อนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	8 34.8%	3 12.5%	11 23.4%	8.255	.083
เดือนละครั้ง	8 34.8%	12 50.0%	20 42.6%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	2 8.7%	6 25.0%	8 17.0%		
สัปดาห์ละครั้ง	2 8.7%	3 12.5%	5 10.6%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	3 13.0%	0 0.0%	3 6.4%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 44 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าถูกรังแกของเพื่อนไม่มีความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 45 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่าแสดงออกทางเพศของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	14 60.9%	8 33.3%	22 46.8%	8.333	.080
เดือนละครั้ง	3 13.0%	11 45.8%	14 29.8%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	3 13.0%	4 16.7%	7 14.9%		
สัปดาห์ละครั้ง	2 8.7%	0 0.0%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	1 4.3%	1 4.2%	2 4.3%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 45 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่าแสดงออกทางเพศไม่มี ความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 46 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นในด้านยอมรับว่ารังแกด้วยวิธีอื่นๆของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

ความถี่ของพฤติกรรม ความรุนแรง	จำนวนนักเรียนที่พบพฤติกรรมความรุนแรง			Chi square	p
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	รวม		
ไม่เคยพบความรุนแรง	16 69.6%	9 37.5%	25 53.2%	5.608	.230
เดือนละครั้ง	5 21.7%	10 41.7%	15 31.9%		
เดือนละ 2 - 3 ครั้ง	1 4.3%	3 12.5%	4 8.5%		
สัปดาห์ละครั้ง	1 4.3%	1 4.2%	2 4.3%		
สัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง	0 0.0%	1 4.2%	1 2.1%		
รวม	23 100%	24 100%	47 100%		

จากตารางที่ 46 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมยอมรับว่ารังแกด้วยวิธีอื่นๆไม่มี ความสัมพันธ์กับการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 47 ผลการเปรียบเทียบความรุนแรง เปรียบเทียบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ประเภทพฤติกรรม	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์
ถูกเพื่อนรังแก	39.1	87.5	ต่ำกว่า*
ถูกเพื่อนล้อเลียน	60.9	91.7	ต่ำกว่า
ถูกเพื่อนละเลย เพิกเฉย	17.3	50.0	ต่ำกว่า*
ถูกเพื่อนทำร้ายร่างกาย	34.7	91.7	ต่ำกว่า*
ถูกเพื่อนปล่อยข่าวลือ	13.0	62.5	ต่ำกว่า*
ถูกขโมยเงิน สิ่งของ	17.3	62.5	ต่ำกว่า*
ถูกเพื่อนบังคับขู่เข็ญ	26.01	50.1	ต่ำกว่า*
ถูกเพื่อนเยาะเย้ยเรื่องเชื้อชาติเผ่าพันธุ์	43.5	74.9	ต่ำกว่า
ถูกเพื่อนรังแกโดยการแสดงออกเรื่องเพศ	13.0	41.6	ต่ำกว่า
ถูกเพื่อนรังแกด้วยวิธีอื่นๆ	17.4	70.8	ต่ำกว่า*
ยอมรับว่ารังแกเพื่อน	30.4	62.5	ต่ำกว่า
ยอมรับว่าล้อเลียนเพื่อน	39.1	74.9	ต่ำกว่า*
ยอมรับว่าเพิกเฉยเพื่อน	17.3	25.0	ต่ำกว่า*
ยอมรับว่าทำร้ายร่างกายเพื่อน	12.9	25.0	ต่ำกว่า
ยอมรับว่าปล่อยข่าวลือเพื่อให้เพื่อนเสียหาย	8.6	12.5	ต่ำกว่า
ยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อน	4.3	8.3	ต่ำกว่า*
ยอมรับว่าบังคับขู่เข็ญเพื่อน	12.9	16.7	ต่ำกว่า
ยอมรับว่าดูถูกเชื้อชาติของเพื่อน	30.4	30.4	เท่ากัน
ยอมรับว่าแสดงออกทางเพศ	26.0	20.9	สูงกว่า
ยอมรับว่ารังแกด้วยวิธีอื่นๆ	8.6	20.9	ต่ำกว่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี เพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบหลังการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในด้านของการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนพบว่า พฤติกรรมการใช้

ความรุนแรงสูงสุดคือ ถูกเพื่อนล้อเลียน(91.7)และ ถูกรังแก(87.5)รองลงมา ซึ่งอยู่ในกลุ่มควบคุม และพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงที่น้อยที่สุดคือ ยอมรับว่าเคยขโมยสิ่งของเพื่อน(4.3)

การใช้ความรุนแรงของกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ต่ำกว่ากลุ่มควบคุม โดยที่การถูกรังแกด้วยวิธี อื่นๆต่างกันสูงสุด(53.4) การกล่อยข้าวลือต่างกันรองลงมา(49.5)

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทาง สันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบหลังการ สอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Pearson Chi-Square จะสังเกตได้ว่า พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงเกือบทั้งหมด กลุ่มทดลองต่ำกว่ากลุ่มควบคุมโดยเฉพาะในด้านถูกเพื่อน รังแก ถูกเพื่อนละเลย เพิกเฉย ถูกเพื่อนทำร้ายร่างกาย ถูกเพื่อนปล่อยข้าวลือ ถูกขโมยเงิน สิ่งของ ถูก เพื่อนบังคับขู่เช้ญ ถูกเพื่อนรังแกด้วยวิธีอื่นๆ ยอมรับว่าล้อเลียนเพื่อน ยอมรับว่าเพิกเฉยเพื่อน ยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อน ลดลงอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ยกเว้นยอมรับว่าแสดงออกทางเพศ ที่ กลุ่มทดลองสูงกว่าและ ยอมรับว่าถูกเชื่อชาติของเพื่อนที่เท่าเดิม

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาวิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งวิเคราะห์จากข้อมูลพื้นฐานของ โรงเรียนใฝ่รู้วิทยา(นามสมมติ) บันทึกหลังการสอน ในกิจกรรมการลดความรุนแรงโดยใช้สันติวิธี แบบ วัตการใช้ความรุนแรงในโรงเรียน และแบบสังเกตพฤติกรรมทางด้านสันติวิธี ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน ครู และนักเรียน
2. พฤติกรรมการสอนโดยใช้แนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรง
3. พฤติกรรมนักเรียนโดยใช้แนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรง
4. ความสามารถในการใช้แนวทางสันติวิธีเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่6 เพื่อลดการใช้ความรุนแรงในโรงเรียน

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน ครู และนักเรียน

1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับโรงเรียน

โรงเรียนที่ผู้วิจัยเลือกทำการทดลอง คือ โรงเรียนใฝ่รู้วิทยา(นามสมมติ) เป็นโรงเรียนประถมสังกัด สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานประถมศึกษา เป็นโรงเรียนสหศึกษา เปิดสอนระดับชั้นอนุบาลถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2558 มีจำนวนครู 43 คน มีจำนวนนักเรียน 518 คน ไม่มีครูที่สอนในกิจกรรมแนะแนวโดยตรง โดยที่จะให้ครูประจำชั้นสอนกิจกรรมแนะแนวในชั่วโมงปกครองหรือชั่วโมงโฮมรูม ภาระงานในด้านการสอนของครูระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับมอบหมายให้สอนโดยเฉลี่ยประมาณ 18-20 คาบต่อสัปดาห์ และมีภาระงานอื่นๆ อีก เช่น งานธุรการในชั้นเรียน งานวัดผล เป็นต้น ทำให้ครูไม่มีเวลาในการจัดเตรียมการสอน และในการสอนกิจกรรมแนะแนวครูใช้วิธีการที่ไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายซึ่งบางครั้งอาจมีการใช้สื่อประกอบบ้างในบางเนื้อหา

นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจในการเรียน มีความกระตือรือร้นในการในการเรียน ชอบซักถาม ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน และมีบางส่วนที่มีการโต้ตอบกับครูผู้สอนน้อย และชอบพูดคุยกันในช่วงการเรียนการสอน มีการใช้ความรุนแรงบ้างในโรงเรียนทั้งระหว่างครูและนักเรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง สภาพครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีพื้นฐานทางด้านครอบครัวค่อนข้างไม่ดีนัก ผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ในนักเรียน มีภาระที่จะต้องหาเงินเพื่อใช้จ่ายในครอบครัว

2. พฤติกรรมการสอนโดยใช้แนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรง

พฤติกรรมก่อนการจัดการเรียนการสอน

พฤติกรรมการสอนของครูในด้านการเตรียมตัวก่อนจัดการเรียนการสอน ได้มีการวิเคราะห์เนื้อหารายวิชาเพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางสันติวิธีและดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จัดทำขึ้น เอกสารที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นใบกิจกรรมตามแนวทางสันติวิธี กิจกรรมกลุ่ม แก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ตามแนวทางสันติวิธี และแบบสังเกตพฤติกรรมที่มีสันติภายในและภายนอก

พฤติกรรมขณะจัดการเรียนการสอน

ในด้านพฤติกรรมขณะสอนของครู คือ ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบจากนั้นครูดำเนินการสอนโดยเริ่มจากการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการ ยกตัวอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันหรือเป็นเรื่องอื่นๆ ที่นักเรียนกำลังให้ความสนใจ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนมากขึ้น และให้นักเรียนได้เห็นความรุนแรงที่มีอยู่รอบๆตัวการแก้ปัญหาต่างๆด้วยการใช้ความรุนแรงหรือการใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหา แล้วเชื่อมโยงเข้าสู่บทเรียนที่จะสอน ระหว่างการจัดการเรียนการสอนครูจะเน้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ โดยเน้นการร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มเพื่อระดมความคิดในการแก้ปัญหา ซึ่งครูจะให้นักเรียนแบ่งกลุ่มๆ ละ 4 - 6 คน ซึ่งแต่ละกลุ่มก็จะมีนักเรียนที่มีพฤติกรรมแตกต่างกันไป และนักเรียนภายในกลุ่มจะต้องช่วยกันแก้ปัญหาในใบกิจกรรมแก้ปัญหาตามแนวทางสันติวิธีหรือสร้างผลงานที่จากใบกิจกรรมที่ได้รับร่วมกันภายในกลุ่ม โดยครูจะให้เวลานักเรียนมากพอสมควรในการช่วยกันคิดให้ได้วิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลายวิธีที่สุดเท่าที่จะหาได้โดยครูจะกำกับติดตามพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียนแต่ละกลุ่มอย่างใกล้ชิด และอาจมีการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดมากขึ้นหลังจากที่นักเรียนแก้ปัญหาในใบกิจกรรมแก้ปัญหาโดยใช้แนวทางสันติวิธีเรียบร้อยแล้วครูจะสุ่มเลือกนักเรียนบางกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน อธิบายแนวคิดในการสร้างผลงานหรือแก้ปัญหาของกลุ่มให้เพื่อนทั้งห้องฟัง และในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูจะคอยสังเกตพฤติกรรมนักเรียนการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งทางด้านการใช้ความรุนแรงและพฤติกรรมทางสันติวิธี โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม

พฤติกรรมหลังการจัดการเรียนการสอนของ

ครูจะทำการตรวจใบกิจกรรมแก้ปัญหาโดยใช้แนวทางสันติวิธีของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และตรวจใบงานของนักเรียนแต่ละคนทุกครั้งที่มีการแจกใบกิจกรรมและใบงาน และทำการบันทึกคะแนนของนักเรียนแต่ละคนไว้ทุกครั้ง

จากการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน คือนักเรียนบางคนไม่เข้าใจถึงเนื้อหาที่ครูต้องการที่จะสื่อถึง เนื่องจากไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับโดยตรงเช่นกิจกรรมสมาธิเส้นทางสู่สันติ นักเรียนไม่เข้าใจว่าสมาธิจะเกี่ยวข้องกับการลดความรุนแรงได้อย่างไร วิธีการ

แก้ไขคือครูทำสมาธิอย่างง่ายก่อนโดยไม่ลืมตาและพูดอธิบายถึงประโยชน์ของการนั่งสมาธิขณะที่นักเรียนดำเนินกิจกรรมอยู่

อีกทั้งนักเรียนไม่เข้าใจในกิจกรรมและไม่สามารถทำตามที่ครูสั่งได้เช่นกิจกรรมคุณค่าในตนเอง นักเรียนไม่สามารถนึกถึงคุณค่าของตนเองได้ มองว่าตนนั้นไม่มีข้อดีหรือคุณค่าใดๆเลย จึงไม่สามารถทำกิจกรรมได้ วิธีแก้ไขคือครูยกตัวอย่างให้นักเรียนเห็นภาพมากยิ่งขึ้นหลายๆลักษณะ ตัวอย่างง่ายๆที่นักเรียนนึกไม่ออกเช่นเราเป็นคนแข็งแรงไม่เจ็บป่วย ช่วยเหลือเพื่อ ตั้งใจเรียน ความดีที่เราทำผ่านมาในตอนเช้า

กิจกรรมที่ทำร่วมกันเป็นกลุ่มนักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับเพื่อนในกลุ่มขณะที่ได้รับมอบหมายงานให้ทำ ไม่ช่วยเพื่อนระดมความคิดในแก้ปัญหาวิธีการแก้ไขคือ ครูต้องเดินดู ติดตามการทำงาน of นักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด และต้องคอยกระตุ้นและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบ เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นอาจจะมาจากการที่นักเรียนยังไม่เข้าใจขั้นตอนของการใช้แนวทางสันติวิธีในการแก้ปัญหาเท่าที่ควร ดังนั้นครูจึงต้องคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

3. พฤติกรรมการเรียนโดยใช้แนวทางสันติวิธี

จากการที่ครูได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนในช่วงแรกของการจัดการเรียนการสอน เมื่อนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้เรียนโดยใช้กระบวนการแนวทางสันติวิธี นักเรียนส่วนใหญ่สับสนต่อวิธีการสอนที่แปลกใหม่ไปจากที่เคยเรียนในห้องเรียนปกติ ครูจึงต้องคอยกระตุ้นและให้นักเรียนคอยซักถามเมื่อเกิดข้อสงสัย และขาดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมตามแนวทางสันติวิธี เพราะกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่นักเรียนไม่คุ้นเคยนักและขาดจินตนาการในการใช้แนวทางสันติวิธี แต่นักเรียนได้พยายามที่จะแสดงความคิดเห็นของตนเองร่วมกับเพื่อนๆ ในกลุ่มและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อใช้การแก้ปัญหาต่างๆที่กำหนดให้ แต่ก็ยังมีนักเรียนอีกบางส่วนที่ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากนักเรียนไม่มีความคุ้นเคยในการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมดังกล่าวหรือในบางกลุ่มนั้นนักเรียนที่เรียนเก่งมักจะทำงานที่ได้รับเพียงผู้เดียวโดยไม่แบ่งงานให้ผู้อื่นทำหรือไม่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น นักเรียนจึงอาจจะมีพฤติกรรมที่ไม่สนใจเรียนบางอย่างเช่นมีการนั่งพูดคุยกันในขณะที่เพื่อนบางส่วนช่วยกันทำกิจกรรมกลุ่ม หรือไม่ช่วยเพื่อนในการเสนอความ

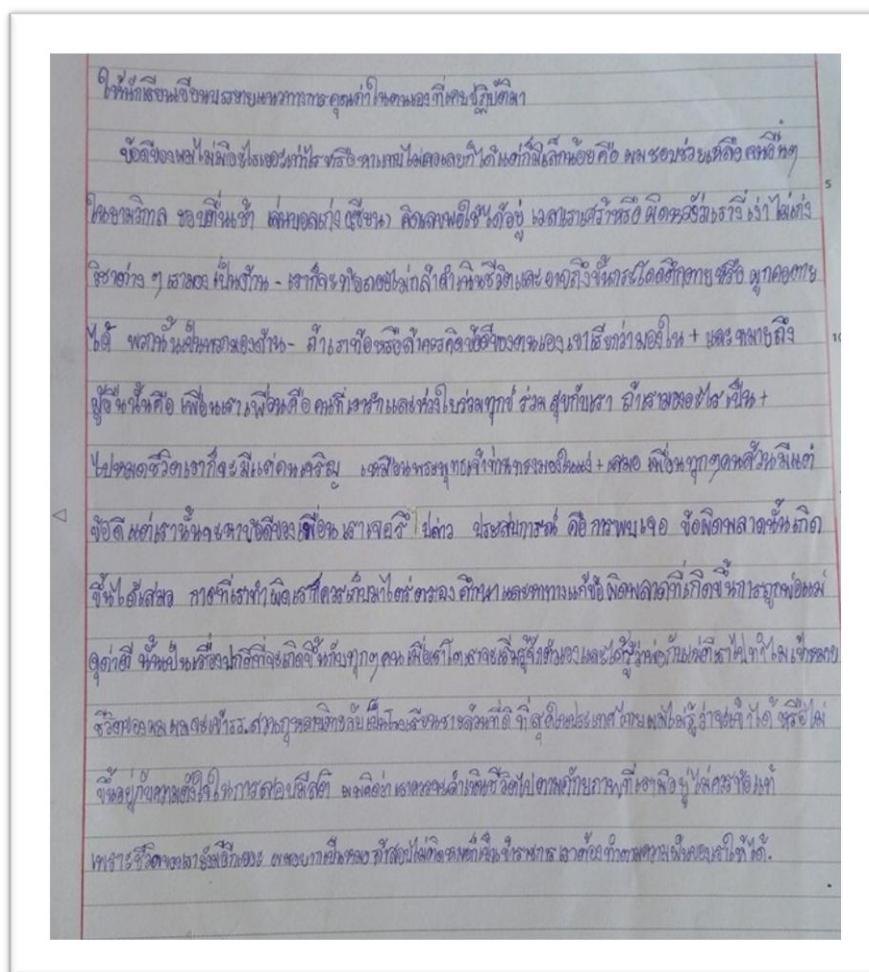
คิดเห็นเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา และอาจมีการส่งเสียงดังในระหว่างการทำกิจกรรมซึ่งทำให้รบกวนเพื่อนภายในกลุ่ม และเพื่อนนักเรียนกลุ่มอื่นๆหรืออาจเป็นเพราะนักเรียนบางส่วนไม่เข้าใจขั้นตอนในการทำกิจกรรมจึงไม่ทราบว่าควรจะปฏิบัติตัวอย่างไรบ้าง เป็นต้น ซึ่งอาจทำให้การเรียนการสอนดำเนินการไปอย่างล่าช้าบ้างหลังจากดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แนวทางสันติวิธี ไปเป็นระยะเวลาประมาณ 3 สัปดาห์ นักเรียนส่วนใหญ่เกิดความเคยชินกับกระบวนการดังกล่าวแล้ว ทำให้นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมมากขึ้นและทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างคล่องตัวมากขึ้น และจากการสังเกตโดยภาพรวม นักเรียนมีความสนใจในการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละครั้งเป็นอย่างดี มีการซักถามเมื่อเกิดข้อสงสัย

จากพฤติกรรมดังกล่าวจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาแก้ไขความขัดแย้งโดยใช้แนวทางสันติวิธีเพราะในระหว่างการทำกิจกรรมโดยใช้กระบวนการแก้ไขความขัดแย้งโดยใช้แนวทางสันติวิธีนักเรียนจะได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาออกมาหลายๆ วิธี นอกจากนี้นักเรียน ยังได้พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง เพราะในกิจกรรมดังกล่าวสุดท้ายแล้วนักเรียนจะต้องเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่นักเรียนคิดว่ามีความเหมาะสมที่สุดเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายความรุนแรงที่ครูกำหนดให้ต่อไป ตัวอย่างการทำกิจกรรมการแก้ปัญหาค่าใช้จ่ายความรุนแรงโดยใช้แนวทางสันติวิธีของนักเรียนดังแสดงในภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงตัวอย่างการทำกิจกรรมของนักเรียนจากกิจกรรมนี้แหละคือฉัน จากตัวอย่างกิจกรรมนี้แหละคือฉันพบว่านักเรียนอธิบายถึงลักษณะของตัวเองว่า ”ฉันกลัวหมามาก” ”ฉันขี้ร้อน” ”ฉันขี้เกียจ” ”ฉันตื้อ”

แสดงว่านักเรียนมักนึกถึงแต่ข้อเสียของตนเอง ขาดความมั่นใจในตนเอง มีความคิดที่เป็นลบ ต่อตนเองดังนั้นผู้สอนจึงกระตุ้นให้นักเรียนคิดถึงแง่บวกของตนเอง สิ่งที่ตนเองสามารถทำได้ดีและเพื่อน ๆ ก็ยอมรับและชื่นชมในสิ่งที่ตัวเขาเป็น

ภาพที่ 2 แสดงตัวอย่างการทำกิจกรรมของนักเรียนจากกิจกรรมคุณค่าในตนเอง

จากตัวอย่างกิจกรรมคุณค่าในตนเองพบว่านักเรียนอธิบายถึงคุณค่าในตนเองซึ่งมักจะมองข้อเสียของตนเองก่อนเสมอเช่น "ข้อดีของผมมีไม่มีอะไรเยอะเท่าไร หรือหาแทบไม่เจอเลยก็ได้" และมักจะนึกถึงข้อดีได้ที่หลัง เช่น "แต่ก็มีเล็กน้อยเช่นผมชอบช่วยเหลือคนอื่น ๆ ชอบตื่นเช้า เล่นบอลเก่ง" แสดงให้เห็นถึงการมองไม่เห็นคุณค่าในตนเองรวมถึงนักเรียนบางคนไม่สามารถบอกข้อดีของตนเองได้เลยแม้แต่ข้อเดียว ครูต้องกระตุ้นและบอกถึงความดีในตัวของแต่ละคนว่าหมายถึงอะไรและอย่างไรถึงเรียกว่าคุณค่าในตนเอง

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) โดยใช้รูปแบบการทดลองสองกลุ่ม ทดสอบก่อนเรียนหลังเรียน (The two Group : pretest – protest design) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และเพื่อเปรียบเทียบการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง เลือกห้องที่จะศึกษาโดยสุ่มจำนวน 1 ห้อง มีจำนวนนักเรียน 23 คน ตัวแปรต้นคือ การสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธี ตัวแปรตามคือ ระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้เวลาการดำเนินการทดลองทั้งหมด 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ 16 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือ 1 ฉบับ ได้แก่แบบวัดการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.94 หลังจากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบพฤติกรรมความรุนแรงโดยใช้ ร้อยละและทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้ค่า Pearson Chi-Square นำเสนอผลการเปรียบเทียบข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการสอนของกลุ่มทดลอง ในด้านของการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนพบว่า การใช้ความรุนแรงส่วนใหญ่ลดลง และมีการใช้ความรุนแรงที่เพิ่มขึ้นสูงสุดคือ การแสดงออกทางเพศ (21.7%) และรองลงมาคือการถูกเพื่อนล้อเลียน (21.7%)

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Pearson Chi-Square จะสังเกตได้ว่าการรังแกกันส่วนใหญ่ลดลงโดยเฉพาะในด้านถูกเพื่อนรังแก ถูกขโมยเงิน สิ่งของ ลดลงอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ยกเว้นถูกเพื่อนล้อเลียน ยอมรับว่าล้อเลียนเพื่อน ยอมรับว่าเพิกเฉยเพื่อน ยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อน ยอมรับว่าบังคับขู่เข็ญเพื่อน ยอมรับว่าแสดงออกทางเพศ ที่เพิ่มขึ้นและถูกเพื่อนละเลย เพิกเฉย ถูกเพื่อนบังคับขู่เข็ญ ยอมรับว่ารังแกด้วยวิธีอื่นๆ ที่เท่าเดิม

2. การสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบหลังการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในด้านของการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนพบว่า พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงสูงสุดคือ ถูกเพื่อนล้อเลียน (91.7) และ ถูกรังแก (87.5) รองลงมา

การใช้ความรุนแรงของกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ต่ำกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบหลังการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Pearson Chi-Square จะสังเกตได้ว่าพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงเกือบทั้งหมด กลุ่มทดลองต่ำกว่ากลุ่มควบคุมโดยเฉพาะในด้านถูกเพื่อนรังแก ถูกเพื่อนละเลย เพิกเฉย ถูกเพื่อนทำร้ายร่างกาย ถูกเพื่อนปล่อยข่าวลือ ถูกขโมยเงิน สิ่งของ ถูกเพื่อนบังคับขู่เข็ญ ถูกเพื่อนรังแกด้วยวิธีอื่นๆ ยอมรับว่าล้อเลียนเพื่อน ยอมรับว่าเพิกเฉยเพื่อน ยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อน ลดลงอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ยกเว้นยอมรับว่าแสดงออกทางเพศ ที่กลุ่มทดลองสูงกว่าและ ยอมรับว่าถูกล้อเลียนของเพื่อนที่เท่าเดิม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลของการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนกลุ่มทดลองในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่มีแนวโน้มลดลงโดยที่พฤติกรรมความรุนแรงส่วนใหญ่นั้นลดลง โดยที่พฤติกรรมถูกรังแก และ ถูกขโมยสิ่งของ ลดลงอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไม่เป็นไปตามที่สมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจมาจากสาเหตุจากปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงดังนี้ ดังนี้

ปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชนส่งผลต่ออารมณ์ ความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่น(สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปลูกฝัง(Cultivation Theory) ที่กล่าวว่าข่าวสารในสื่อมวลชนมีส่วนปลูกฝังความคิดของผู้รับสารเกี่ยวกับโลกที่แท้จริง เนื้อหาที่อยู่ในสื่อมักเกี่ยวข้องกับความรุนแรง อาชญากรรม ความขัดแย้ง เรื่องราวทางเพศ อยู่เสมอๆ จนทำให้ผู้ชมมีความรู้สึกที่โลกนี้เต็มไปด้วยความรุนแรง ความขัดแย้ง ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนซึ่งยังมีประสบการณ์ชีวิตน้อย จึงเกิดการคล้อยตามและเชื่อตามทีื่อนำเสนอ (Morgan, 2009)ดังนั้นเมื่อเด็กและเยาวชนเห็นภาพเหตุการณ์ความรุนแรงที่อยู่ในข่าวในเนื้อหาของละคร หรือภาพยนตร์จึงเข้าใจไปว่าความรุนแรงเหล่านั้นเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่พบเห็นได้ทั่วไปในสังคม ยิ่งระยะเวลาเข้าชมสื่อที่มีความรุนแรงยิ่งนานเท่าไร พวกเขา ก็จะซึมซับเอาความรุนแรงเหล่านั้นมากตามไปด้วย ทำให้แสดงพฤติกรรมความรุนแรงเหล่านั้นออกมาในอนาคต ส่งผลให้เกิดความเคยชินจนมองว่าเป็นเรื่องปกติ แล้วมีพฤติกรรมเลียนแบบจากสื่อที่ได้รับ โดยสื่อที่มีความรุนแรงทางภาพ เสียง และเนื้อหามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงทางวาจาและทางกายของเด็กและเยาวชน (สิริภิญญ์ อินทรประเสริฐ, 2556)นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางแรงเสริม (Reinforcement Theory)ที่อธิบายว่าความรุนแรงในสื่อต่าง ๆ แม้จะไม่ได้มีส่วนเพิ่มหรือลดความเป็นไปได้ในการแสดงพฤติกรรมรุนแรงของผู้รับสารอย่างเด่นชัด แต่มีผลในการเสริมความก้าวร้าวรุนแรง หรือเป็นแรงเสริมการต่อต้านความก้าวร้าวรุนแรงที่มีอยู่แล้วของบุคคลผู้รับสาร (Klapper, 2010)ดังนั้นเด็กและเยาวชนที่มีพื้นฐานจิตใจที่ชอบความรุนแรงอยู่แล้ว เมื่อได้รับรู้ความรุนแรงจากสื่อ จึงพร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงออกมาเมื่อพวกเขามีโอกาส นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning Theory) ที่กล่าวว่าคนทั่วไปสามารถเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวโดยการสังเกตลักษณะพฤติกรรมความก้าวร้าวจากสื่อมวลชน เช่น วิธีการฆ่า การทรมาน การรังแกผู้อื่น ฯลฯ และบางครั้งอาจจะเลียนแบบความก้าวร้าวของผู้แสดงในเรื่องด้วย (Albert Bandura & Walters, 1963)ดังนั้น เด็กและเยาวชนที่ได้รับชมสื่อที่มีความรุนแรงต่าง ๆ จึงเกิดความต้องการเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงเหล่านั้นทันทีที่สบโอกาส เช่น ใช้กำลังทำร้ายร่างกายผู้อื่นแทนการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี หรือการกล่าววาจาที่ไม่สุภาพในการสนทนา โดยพฤติกรรมเหล่านั้นก็เป็นที่ยอมรับในหมู่เพื่อนฝูงเยาวชนด้วยกันดังนั้น (สิริภิญญ์ อินทรประเสริฐ, 2557)

ด้านปัจจัยส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงจากการวิจัยพบว่า ได้แก่ เพศ อายุ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอบายมุขหรือสิ่งเสพติด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม ความรุนแรงของเด็กและเยาวชน ซึ่งในช่วงวัยนี้เป็นวัยที่กำลังก้าวเข้าสู่วัยรุ่น สภาพภายในร่างกายมีการผลิตฮอร์โมนต่าง ๆ ที่กระตุ้นพัฒนาการจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ กลุ่มเยาวชนในช่วงวัยนี้จึงมีผลกำลังเพิ่มขึ้นมากอย่างรวดเร็ว ประกอบกับช่วงวัยนี้มักใช้เวลาอยู่กับเพื่อนฝูง ประกอบกับเป็นวัยที่ต้องการเป็นจุดเด่น มีความ เป็นตัวของตัวเองสูง เชื่อเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ทำให้มีความขัดแย้งกับพ่อแม่ผู้ปกครองได้ง่าย และมักรวมกลุ่มกันแสดงความคิดเห็นและใช้ความรุนแรงทางวาจา และทางกาย(สิริภิญญา อินทรประเสริฐ, 2557) ซึ่งสอดคล้องกับ ฐาศุภร์ จันประเสริฐ (2553) ที่ได้กล่าวว่าปัจจัยของความรุนแรงนั้นเกิดจากจากตัวเด็กนักเรียนเองที่มีความคิดและพฤติกรรมต่างกัน มีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ความคิดและความรู้สึก หรือการขาดวุฒิภาวะในการกลั่นกรองเรื่องต่างๆ ทั้งการคบเพื่อน ซึ่งมีผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมก่อเหตุความรุนแรง

ด้านปัจจัยแวดล้อมของเด็กและเยาวชนที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน จากการวิจัยพบว่าสื่อบุคคลภายในครอบครัว สื่อ บุคคลภายนอกครอบครัว และสถานการณ์ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรงของเด็กและเยาวชน โดยสื่อบุคคลภายในครอบครัว อิทธิพลความรุนแรงในครอบครัวเป็นการส่งเสริมประสบการณ์ชีวิตในทางที่ไม่ดีแก่ตัวเด็ก เป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้พฤติกรรมรุนแรง เป็นแรงกระตุ้นให้เด็กอยากแสดงการพฤติกรรมรังแกผู้อื่นตามแบบอย่างที่เขาเห็นหรือที่เคยมีประสบการณ์ และทำให้เด็กเกิดการยอมรับว่าพฤติกรรมรุนแรงเป็นเรื่องปกติธรรมดาในชีวิตประจำวัน ซึ่งยังแสดงให้เห็นว่าภาพความรุนแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดแรงจูงใจอยากที่จะทำตามแบบ ความอยากมีมากขึ้นเมื่อได้เห็นซ้ำ และเกิดการหาเหตุผลสนับสนุนหรือเกิดการยอมรับว่าความรุนแรงเป็นทางเลือกหนึ่งในการแก้ปัญหา ดังที่ Brendtro and Long (1995)กล่าวว่าเด็กที่ครอบครัวมีการทะเลาะเบาะแว้งกันและความขัดแย้งในครอบครัวบ่อยๆ ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นอันตรายทำให้เด็กมีความเครียดมากและเป็นเวลานาน มักจะเกิดอาการต่อต้านผู้ใหญ่และคิดว่าการจะทำให้ใครยอมรับนับถือต้องใช้กำลัง และต้องใช้ความรุนแรง และสอดคล้องกับ Remschmidt(1993) กล่าวว่าครอบครัวเป็นจุดหนึ่งที่ทำให้พฤติกรรมรุนแรงมีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะลักษณะครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมรุนแรง อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่หย่าร้างมีพฤติกรรมความรุนแรงสูงกว่ากลุ่มที่พ่อแม่ไม่ได้หย่าร้าง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สายสุรี จุติกุล (2555) ซึ่งกล่าวว่าเด็กที่ครอบครัวไม่สมบูรณ์ มีพ่อแม่หย่าร้าง ส่งผลให้เด็กกลุ่มนี้มีความ อ่อนแอ ซึ่งจะพบปัญหาอันดับแรกคือปัญหาด้านอารมณ์ไม่มั่นคง ไม่มีภูมิคุ้มกันต่อสิ่งแปลกปลอม ที่ไม่ดีที่อยู่รอบตัว จึงเปราะบาง และแสดงพฤติกรรมความรุนแรงหรือทำสิ่งผิดกฎหมายได้ง่ายกว่าเด็กที่มี ครอบครัวสมบูรณ์ ด้านสื่อบุคคลภายนอกครอบครัว

พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีความรุนแรงในกลุ่มเพื่อนฝูง ทั้งนี้ เนื่องจากบุคคลสามารถเรียนรู้พฤติกรรมก้าวร้าวโดยการสังเกตลักษณะพฤติกรรมความก้าวร้าวจากผู้อื่น และแสดงพฤติกรรมเหล่านั้น ซึ่งเป็นไปตามแนวทาง การเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning Theory) (Bandura & Walters, 2010) นอกจากนี้ ยังพบว่า การจะทำให้เป็นที่ยอมรับในกลุ่มได้นั้น จำเป็นต้องแสดงพฤติกรรมให้เหมือน ๆ กันกับเพื่อน ในกลุ่ม จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่เยาวชนจะแสดงพฤติกรรมความรุนแรงตามอย่างเพื่อนในกลุ่ม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางวัฒนธรรมและค่านิยมเฉพาะกลุ่มของบุคคล ซึ่ง อภิขญา บุญกระพือ (2550) ที่วิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำ ความผิดในคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญของผู้ที่อยู่ใน วัยหนุ่มได้สรุปไว้ว่าค่านิยมและวัฒนธรรมของกลุ่มสังคมบางกลุ่ม เช่น กลุ่มวัยรุ่น ก็อาจเป็นปัจจัยเหนี่ยวนำ การเกิดพฤติกรรมความรุนแรงได้ รวมถึงด้านภายในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรง ของเด็กและเยาวชน เป็นปัจจัยเอื้อช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ออกมา (Green & Kreuter, 2005) ดังนั้นการที่วัยรุ่นตอนต้นมีการใช้ การได้รับหรือเข้าถึงปัจจัยเอื้อ ได้แก่ การใช้สื่อที่มีความรุนแรง อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมในบ้านและชุมชน จึงทำให้แสดงพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นได้ และสามารถอธิบายได้จากแนวทางการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของ A. Bandura (1997) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งวัยรุ่นตอนต้นสามารถเรียนรู้พฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นได้โดยการสังเกตจากตัวแบบ ได้แก่ สื่อ กลุ่มเพื่อน สิ่งแวดล้อมในครอบครัวและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดนิเวศวิทยา (Ecological Perspective) ที่เชื่อว่า ความรุนแรงเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของบุคคลกับชุมชนที่อยู่แวดล้อม และแนวทางการเรียนรู้ทางสังคม (Socialization) เด็กและเยาวชนที่พบเห็นสถานการณ์ความรุนแรงในชุมชน เช่น การทำร้ายร่างกาย การด่าทอ ตลอดจนปัญหาอาชญากรรม เล็กเล็ขโมยน้อย ประสบการณ์ที่เคยพบเห็นเกี่ยวกับความรุนแรงเหล่านี้ถูกซึมซับเข้าไปในจิตใจ จนเกิดการยอมรับความรุนแรง หรือแก้ปัญหาโดยใช้วิธีการที่รุนแรงได้ (อภิขญา บุญกระพือ, 2550) และสอดคล้องกับ วิธนา เทียงธรรม (2558) ที่กล่าวว่ามีมูลเหตุจากสังคมซึ่ง หมายถึงโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม บางประการของชุมชนที่อยู่รายล้อมเด็กและเยาวชนนั้น ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถเทียบเคียงได้กับแนวคิดมนุษย์นิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (1979) ที่เห็นว่าการที่บุคคลมีพฤติกรรมใดๆ นั้น มีส่วนเกี่ยวข้องตั้ง แต่ระดับของตัวเด็กกับโครงสร้างในระดับจุลภาคซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับตัวที่สุดและให้ประสบการณ์โดยตรง

อีกทั้งยังเกิดจากสาเหตุที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของสังคมไทยที่เป็นสาเหตุให้เกิดการใช้ความรุนแรงตามมาโดย (อรมวิเศษ นาคทรพรพ (2548)) ได้ให้ข้อคิดเห็นถึงสาเหตุของความรุนแรงในเด็กไว้ 7 ประการได้แก่ 1. การเก็บกดก้าวร้าวจากสภาพครอบครัวที่ห่างเหินกันมากขึ้น 2. การใช้ชีวิตอิสระมากขึ้น เร็วขึ้น โกลพ่อแม่มากขึ้น 3. การเสพสื่อเล่นเกมมาตั้งแต่เด็ก 4. การเห็นผู้ใหญ่ในการใช้

ความรุนแรงในการแก้ปัญหา 5.การท่างเห็นศาสนา ไกลวัด 6.การลบบมด้อยเรื่องการศึกษาด้วยการใช้ความรุนแรง 7.การมีค่านิยมคิดสุดขั้ว แพ้-ชนะ ถูก-ผิด

2. การสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบหลังการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในด้านการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนพบว่าการใช้ความรุนแรงของกลุ่มทดลองส่วนใหญ่ต่ำกว่ากลุ่มควบคุม เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เปรียบเทียบหลังการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิเคราะห์โดยใช้สถิติ Pearson Chi-Square จะสังเกตได้ว่าพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงต่ำกว่าอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 แสดงให้เห็นถึงการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียนนั้นเป็นบูรณาการระหว่างการสอนวิชาการในโรงเรียนร่วมกับกิจกรรมสันติเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้สันติวิธี หรือการแก้ไขความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง เช่นนักเรียนสามารถหาทางออกให้กับปัญหาในชุมชนด้วยวิธีการสันติวิธี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริขวัญ ชินศรี (2553) ที่กล่าวว่าส่วนใหญ่โรงเรียนกำหนดให้มีการ บูรณาการ สันติศึกษาในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยนำมาใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งในการจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มากกว่าการบูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรสันติศึกษาเน้นการทำกิจกรรมที่พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เน้นสอดแทรกแนวคิดของการอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลายอย่างสันติสุข และการรู้จักการใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อีกทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนยังเป็นกิจกรรมที่พัฒนาความถนัด ความสนใจ ความต้องการของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและในหลักสูตรนี้ได้ระบุว่า ความสามารถในการคิด (Thinking)และความสามารถในการ แก้ปัญหา(Problem Solving) เป็นสมรรถนะที่สำคัญและจำเป็นในการเรียนรู้ในโลกยุคปัจจุบันของ ผู้เรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุณีย์ สุขเจริญ (2533) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดสันติ ศึกษาในหลักสูตรของมหาวิทยาลัยว่าควรมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีทักษะ รู้จักแก้ปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรงด้วยสันติวิธี ตระหนักถึงคุณค่าและมีจิตใจใฝ่สันติ

ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง สันติภาพซึ่งจากเป้าหมายของหลักสูตรดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรสันติศึกษา ที่เน้นพัฒนาผู้เรียนให้สามารถใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างที่เกิดขึ้น เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

จากผลการวิจัยที่พบว่าการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงระหว่างนักเรียน ส่งผลให้กลุ่มทดลองนั้นมีระดับความรุนแรงที่ต่ำกว่ากลุ่มควบคุมในเกือบทุกด้านและมีความสัมพันธ์กับความรุนแรงอย่างมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 ในด้านถูกเพื่อนรังแก ถูกเพื่อนละเลย เพิกเฉย ถูกเพื่อนทำร้ายร่างกาย ถูกเพื่อนปล่อยข่าวลือ ถูกขโมยเงิน สิ่งของ ถูกเพื่อนบังคับขู่ขี้ใจ ถูกเพื่อนรังแกด้วยวิธีอื่นๆ ยอมรับว่าล้อเลียนเพื่อน ยอมรับว่าเพิกเฉยเพื่อน ยอมรับว่าขโมยเงินเพื่อน แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นและจะนำไปสู่ความรุนแรงโดยใช้สันติวิธีทำให้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นนั้นลดน้อยลงซึ่งต่างจากกลุ่มควบคุมซึ่งยังมีระดับความรุนแรงที่ค่อนข้างสูงซึ่งสอดคล้องกับ อภิรดี ศรีสยาม(2554) ที่ได้ทำงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสันติศึกษาในโรงเรียนซึ่งได้กล่าวว่า หลังการเรียนรายวิชาสันติภาพแล้วนักเรียนมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาตามแนวสันติวิธีเพิ่มขึ้นและคะแนนอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนรายวิชาสันติภาพ วิธีการจัดกิจกรรมที่เน้นการคิดวิเคราะห์สามารถพัฒนาทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสันติวิธีและสามารถนำ ทักษะการคิดแก้ปัญหาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองและแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธีได้

การสอนของครูผู้สอนผู้สอนต้องใจกว้าง เปิดรับความคิดที่แตกต่างและให้ความสนใจแก่นักเรียน ใช้การสื่อสารอย่างสันติ มีการแก้ปัญหาและการศึกษาจากชีวิตจริงโดยใช้สันติวิธี นางเยาว์ เพ็ญแขและคณะ (2553) ได้เสนอแนวทางในการนำสันติวิธีเข้าสู่ห้องเรียน โดยกล่าวว่า เมื่อครูเข้าไปสอนจริงในชั้นเรียนจะทำกิจกรรม คือ สอนการสื่อสารกับนักเรียนและการบริหารชั้นเรียน โดยในการเรียนการสอน ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นสมองโดยใช้เทคนิคบูรณาการ เพื่อกระตุ้นยั่วยุทธ้าทายให้สมองทุกส่วนทุกระบบคิดและนักเรียนแสดงพฤติกรรมความคิดออก ซึ่งยังเน้นในเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยจัดห้องเรียนและพื้นที่สำหรับผู้เรียนให้เหมาะสมเพียงพอ และสอดคล้องกับการทำกิจกรรมของผู้เรียน รวมถึงวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักเรียน โดยครูแสดงถึงสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งนั้น ไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริขวัญ ชินศรี (2553) ที่ศึกษาเรื่องหลักสูตรสันติวิธีในโรงเรียนว่าการดำเนินงานของครูผู้สอนที่นำแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาสันติวิธีตามหลักสูตรสันติศึกษามาใช้ โดยใช้แก้ปัญหาผู้เรียนที่มีเรื่องชกต่อยกัน ครูผู้สอนแก้ปัญหาดังกล่าว โดยไม่ได้ลงโทษผู้เรียน แต่ให้ผู้เรียนที่เป็นคู่กรณีกันมานั่งพูดคุยถึงสาเหตุของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น แล้วให้ทั้งสองคนหาทางแก้ไขปัญหา

ซึ่งผลที่ได้ คือ ผู้เรียนตกลงกันได้ ลูกชิ้นจับมือกันและทำข้อตกลงกันว่า จะไม่มีเรื่องชกต่อยกันอีก เหตุการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการนำเอาแนวปฏิบัติตามหลักสูตรสันติ นอกเหนือจากการใช้ในจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเท่านั้น ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าว หากครูผู้สอนตัดสินลงโทษผู้เรียนด้วยการตี หรือการภาคทัณฑ์ อาจทำให้ผู้เรียนซึมซับการแก้ไขปัญหาด้วยความรุนแรง

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรง ควรเริ่มต้นจากครูผู้สอนที่ควรเป็นแบบอย่างในเรื่องของการใช้สันติวิธีในการสื่อสารและการแก้ปัญหาความขัดแย้งทั้งในและนอกชั้นเรียนเพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่ นักเรียน
2. ครูและนักเรียนควรร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติตัวอย่างสันติระหว่าง การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนสัมผัสได้และตระหนักถึงความพยายามเปลี่ยนแปลงตนเองในการดำรงตนในแนวทางของสันติวิธี
3. ผู้บริหารและครูควรเห็นความสำคัญของการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีโดยควรมีการสอดแทรกแนวทางสันติวิธีในทุกรายวิชาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการปรับพฤติกรรมในด้านความรุนแรงของนักเรียน
4. สร้างเจตคติที่ดีในการใช้สันติวิธีในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนเช่น การจัดนิทรรศการเพื่อให้ นักเรียนตระหนักถึงปัญหาการใช้ความรุนแรง ไม่มองว่าความรุนแรงนั้นเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงในระดับชั้นอื่นๆ หรือนำไปปรับใช้ในรายวิชาอื่นๆ

2. ศึกษาผลการจัดกิจกรรมหรือนิเทศการภายในโรงเรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงในโรงเรียน

3. ศึกษาความคงทนของพฤติกรรมที่เป็นผลจากการใช้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางสันติวิธีเพื่อลดระดับความรุนแรงและวัดความรุนแรงเป็นระยะ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กอร์ปบุญ ภาวะกุลและปราโมทย์ สุคนิษฐ์. (2554). การศึกษาพฤติกรรมการรังแกข่มขู่กับระดับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 56(1), 35-44.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2552). คลื่นลูกที่ 5-ปราชญ์สังคม : สังคมไทยที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: บริษัทซัคเซสมิเดีย.
- โคทม อาริยา. (2546). การส่งเสริมสันติวิธี. 30 ปี 14 ตุลา จดหมายข่าวประชาชน, 1 ตุลาคม.
- โคทม อาริยา. (2551). สันติวิธีกับความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธีมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชลิตาภรณ์ ส่งสัมพันธ์. (2545). เรื่องราวความรุนแรงในสังคมไทย:ฆ่าหั่นศพ ฆ่าลูก และอื่นๆอีกมากมาย. รัฐศาสตร์สาร, 23(2).
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2539). สันติศึกษา/วิถีวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโกมล คีมทอง.
- ชาญชัย ชัยสุขโกศล. (2551). สันติศึกษาคืออะไร รวมบทความที่เสนอในเวทีวิชาการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ครั้งที่ 2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ฐาศรี จันประเสริฐ. (2553). โครงสร้างทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงที่เด็กและเยาวชนถูกกระทำในโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนแห่งหนึ่งในเขตภาคกลาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐนันท์ ทวีสิน. (2542). ปลัดกรุงเทพมหานครกับนโยบายในการพัฒนาบุคลากรของกรุงเทพมหานคร. วารสารพัฒนาข้าราชการ กทม, 22(1), 4-7.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2557). สันติศึกษาเพื่อการแก้ไขความขัดแย้งในโรงเรียน.
- ทัศนีย์ จันอินทร์. (2550). วิวัฒนาการของมโนทัศน์การศึกษาสันติภาพในประเทศไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา), สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงเยาว์ เพ็ญแขและคณะ. (2552). กลยุทธ์สร้างสันติวัฒนธรรมในโรงเรียน เล่ม 1. นนทบุรี: โครงการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของเด็ก เยาวชน และครอบครัว.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2547). แนวคิดเกี่ยวกับสันติภาพและความรุนแรง.
from:<http://www.geocities.com/midschool2000/newpage7.htm>
- เนชั่นออนไลน์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชน. from เนชั่นออนไลน์
- บุญวดี เพชรรัตน์. (2543). การพยาบาลผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมรุนแรง. การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช, 6(2).
- ประชุมสุข อาชาวารุง. (2530). ประมวลความรู้เรื่องสันติภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเวศ วะสี. (2545). สุขภาพสังคม สู่สังคมสันติภาพ มนุษย์พันทุกขร่วมกันได้. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ และสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

- ประเวศ วะสี. (2548). จาระไน 5 ปัจจัยฉนวนความขัดแย้ง 4 ทนทางสร้างสันติวิธี(ออนไลน์). from www.nidambe.net
- ผู้จัดการออนไลน์. (2550). เวทีที่ชนะ:หลักสูตรป้องกันการรังแกกันในโรงเรียน - ทางออกลดความรุนแรงต่อเด็ก (ออนไลน์), ผู้จัดการออนไลน์.
- พระไพศาล วิสาโล. (2530). ล้นติภาพโดยล้นติวิธี.สื่อในล้นติภาพ ล้นติภาพในสื่อ. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- พระไพศาล วิสาโล. (2538). ศาสตร์และศิลป์แห่งการระงับความขัดแย้ง. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
- พระไพศาล วิสาโล. (2550). สร้างสันติด้วยมือเรา. นครปฐม: ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธีมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพศาล วงศ์วรวิสิทธิ์. (2533). สร้างสันติด้วยมือเรา. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม. มหิดล, ม. (2557). ศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี. from www.peace.madidol.ac.th
- มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ ป.อ.ปยุตโต. (2551). หนังสือขอความร่วมมือเสนอชื่อบุคคลเพื่อรับรางวัลส่งเสริมการศึกษาเพื่อสันติภาพ ประจำปี 2551(ออนไลน์).
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2548). การแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- วิศาลภรณ์, เ. (2534). ความขัดแย้ง : การบริหารเพื่อสร้างสรรค์. กรุงเทพมหานคร: ตะเกียง.
- วิภา เทียงธรรม. (2558). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการข่มเหงรังแกผู้อื่นในวัยรุ่นตอนต้น เขตกรุงเทพมหานคร. วารสารพยาบาลสาธารณสุข, ปีที่ 29 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม 2558).
- ศรัณญา อธิติเต. (2553). การศึกษาพฤติกรรมความรุนแรงของนักเรียนวัยรุ่น. (การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล. (2546). มนุษย์กับสันติภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริขวัญ ชิมศรี. (2554). สภาพและปัญหาการบูรณาการสันติศึกษาในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต), สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). สุขภาพคนไทย 2552: เพื่อสุขภาวะแห่งมนุษย์ หยุดความรุนแรง. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สมบัติ ตาปัญญา. (2550). รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณโครงการวิจัย "การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบแนวทางการป้องกันความรุนแรงต่อเด็กแบบยั่งยืน" ปีที่ 2: สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), และมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.).
- สำนักงานประสานนโยบายการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม. (2551a). คู่มือครูหลักสูตรสันติศึกษาสำหรับบูรณาการการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดชายแดนใต้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานประสานนโยบายการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม.
- สำนักงานประสานนโยบายการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม. (2551b). หลักสูตรสันติศึกษา สำหรับบูรณาการการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดชายแดนใต้. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานประสานนโยบายการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม.

- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). คู่มือการปฏิบัติงานของเครือข่ายเพื่อ
การเฝ้าระวังและเตือนภัยความเสี่ยงต่อความรุนแรงในครอบครัว. สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนา
สังคมและความมั่นคงของมนุษย์: กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การเพาะกล้าแห่งปัญญาได้มาซึ่งสันติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทยจำกัด.
- สิริภิญญา อินทรประเสริฐ. (2556). รายงานการวิจัยเรื่องอิทธิพลของสื่อที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความรุนแรง
ของเด็กและเยาวชน ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2538). ปัญหาความรุนแรงในโรงเรียนและวิธีการป้องกัน. วิทยาจารย์ 93, 5(พ.ค.2538).
- หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. (2550). ศธ.ทำโรงเรียนนำร่อง 4 ภาค ต้นแบบการลดความรุนแรง, หนังสือพิมพ์เดลินิวส์.
- หนังสือพิมพ์บ้านเมือง. (2550). เด็กไทยหลงในวังวนตบตี, หนังสือพิมพ์บ้านเมือง.
- อนุช อภาภิรม. (2543). บทเรียนบางประการว่าด้วยการสร้าง "การรู้" จากข่าวสาร. วารสารวิธีวิทยาการวิจัย คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 13(ก.ย.-ธ.ค. 2543).
- อภิขญา บุญกระพือ. (2550). ข้อขัดแย้งในเรื่องอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครอง : ประสบการณ์
จากการบังคับใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ.2540). (นิติศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อภิรดี ศรีสยาม. (2554). การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาสันติภาพที่เน้นการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมความสามารถใน
การแก้ปัญหาตามแนวสันติวิธีสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต),
สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรวิรัช นาคทรพรพ และจุฬากรณ์ มาเสถียรวงศ์. (2550). เผยผลสำรวจพฤติกรรมโจ้ไทยปี 49 ปรากฏมีเช็ทซ์เพิ่ม.
- อมรวิรัช นาคทรพรพและ จิรัฐกาล พงศ์ภาคเธียร. (2551). สันติวัฒนธรรม สันติในตน:แนวคิดและแนวทางการ
เสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้เรื่องสันติภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อมรวิรัช นาคทรพรพ. (2548). เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่าน
ศึก.

ภาษาอังกฤษ

- Bandura, A. (1997). *Social learning theory. Englewood Cliffs*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Bandura, A., & Walters, R. H. (1963). *Social learning and personality development* (Vol. 14): JSTOR.
- Bhai, R., & Dayal, P. (2003). Indo-Pak Relation: An Impact on Jammu Border People.
- Brendtro, L., & Long, N. (1995). Breaking the Cycle of Conflict. *Educational Leadership*, 52(5), 52-56.
- Bronfenbrenner, U. (1979). Contexts of child rearing: Problems and prospects. *American psychologist*, 34(10), 844.
- Corsini, R. J. (1999). *The dictionary of psychology*: Psychology Press.
- Galtung, J. (1975). *Essays in peace research* (Vol. 1): Ejlers Copenhagen.
- Galtung, J. (1996). *Peace by peaceful means: Peace and conflict, development and civilization* (Vol. 14): Sage.
- Green, L. W., & Kreuter, M. W. (2005). Health program planning: An educational and ecological approach.
- Johnson D, L. (1999). Do you like what you see? Self perceptions of adolescent bullies. *British Educational Research association.*, 25.
- Klapper, J. (2010). Reinforcement Theory: New York: John Wiley and Sons.
- Morgan, M. (2009). *Cultivation analysis and media effects*: na.
- Olweus D. (2003). A profile of bullying at school. *Journal of Educational Leadership*, 60, 12-17.
- Poland, A. S. (1989). Study of the effectiveness of a curriculum designed to enhance elementary students' understanding of concepts espoused by Nobel Peace Prize winners.
- Renschmidt, H. (1993). Cycle of violence. *Deutsches Aerzteblatt*, 39, 35-40.
- Solberg, M. E., & Olweus, D. (2003). Prevalence estimation of school bullying with the Olweus Bully/Victim Questionnaire. *Aggressive behavior*, 29(3), 239-268.

Walters, R. H., Parke, R. D., & Cane, V. A. (1965). Timing of punishment and the observation of consequences to others as determinants of response inhibition. *Journal of experimental child Psychology*, 2(1), 10-30.

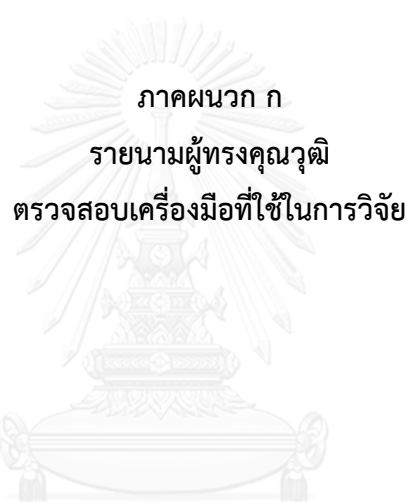
World Health Organization. (2003). *The world health report 2003: shaping the future*: World Health Organization.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

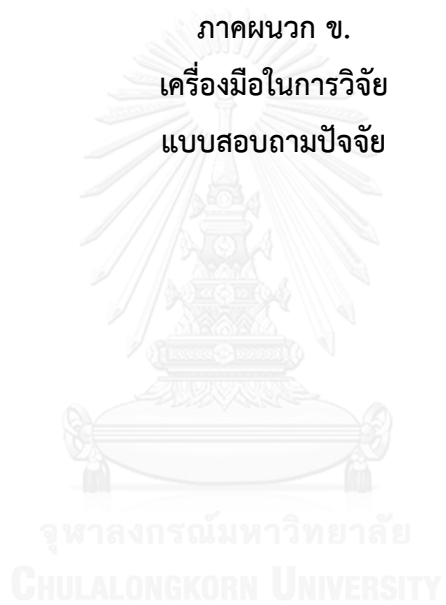
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ดร. ชานูชัย ชัยสุขโกศล
นักวิชาการอิสระเรื่องการใช้สันติวิธี
2. อาจารย์ สุภรณ์ แซ่ตระกูล
ครูชำนาญการพิเศษ วิชาแนะแนว โรงเรียนไตรมิตรวิทยาลัย
3. อาจารย์วาทนีพร ตันวิไลย
รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนอนุบาลวัดปรีณายก

ภาคผนวก ข.
เครื่องมือในการวิจัย
แบบสอบถามปัจจัย

แบบสอบถามสำหรับนักเรียน

ชื่อโรงเรียน: _____
วัน เดือน ปี: _____
ห้องเรียน (เช่น ป.5/1 หรือ ม. 1/2 เป็นต้น): _____

โปรดกากบาท X ลงในกล่องสี่เหลี่ยมข้างล่างสำหรับ ชั้นเรียน (เช่น ป.4 หรือ ป.5) และ ห้องเรียน ของนักเรียน (เช่น ห้อง /2 หรือ /3 หรือ /4)

ชั้น	ป.4	ป.5	ป.6	ม.1	ม.2	ม.3
	☐	☐	☐	☐	☐	☐
ห้องเรียน	/1	/2	/3	/4	/5	
	☐	☐	☐	☐	☐	

ในเอกสารต่อไปนี้ นักเรียนจะต้องตอบคำถามเกี่ยวกับชีวิตที่โรงเรียนนี้ แต่ละคำถามจะมีคำตอบให้เลือกหลายข้อ แต่ละคำตอบจะมีรูปกล่องสี่เหลี่ยมข้างหน้า ดังต่อไปนี้

1.	เธอชอบโรงเรียนของเธอหรือไม่	☐ ฉันไม่ชอบโรงเรียนนี้มากๆ เลย ☐ ฉันไม่ชอบโรงเรียนนี้ ☐ ฉันรู้สึกเฉย ๆ ☐ ฉันชอบโรงเรียนนี้ ☐ ฉันชอบโรงเรียนนี้มากๆ เลย
----	-----------------------------	---

ขอให้ตอบโดยขีดกากบาท X ลงในกล่องสี่เหลี่ยม หน้าคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของเธอที่มีต่อโรงเรียนมากที่สุด ถ้าเธอไม่ชอบโรงเรียนนี้มาก ๆ ก็ขอให้ขีดกากบาท X ลงในกล่องน้ำคำตอบที่ว่า “ฉันไม่ชอบโรงเรียนนี้มาก ๆ เลย” แต่ถ้าเธอชอบโรงเรียนนี้มาก ๆ ก็ให้ขีดกากบาท X ลงในหน้ากล่องคำตอบที่ว่า “ฉันชอบโรงเรียนนี้มาก ๆ เลย” หรือจะเลือกข้ออื่นก็ได้เช่นเดียวกัน แต่ขอให้เลือกเพียงข้อเดียวเท่านั้น พยายามขีดให้อยู่ในกล่องสี่เหลี่ยม เอาละ ลองขีดกากบาท X ลงในกล่องสี่เหลี่ยม หน้าคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของเธอที่มีต่อโรงเรียนดูนะ

ถ้าหากเธอภาคภูมิใจ ก็อาจเปลี่ยนแปลงไปกาอีกข้อหนึ่งได้ แต่ขอให้เติมดินสอดสีที่กาผิดให้เป็นสีดำทั้งหมดเสียก่อน คือ แล้วจึงขีดกากบาท X ลงในกล่องหน้าข้อที่เธอต้องการจริงๆ

โปรดอย่าเขียนชื่อลงบนแบบสอบถามนี้ จะไม่มีใครรู้ว่าเธอตอบคำถามต่อไปนี้ว่าอย่างไร แต่ก็เป็นเรื่องสำคัญมากที่เธอจะต้องตอบคำถามอย่างระมัดระวัง ให้ตรงกับความรู้สึกของเธอจริง ๆ บางครั้งเธออาจพบว่าตัดสินใจยากที่จะตอบว่าอะไร ก็ขอให้ตอบตามความคิดหรือรู้สึกในขณะนั้น หากมีคำถามหรือสงสัยอะไรขอให้ยกมือถามได้

คำถามส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับชีวิตของเธอในโรงเรียนนี้ในระยะเวลาสองเดือนที่ผ่านมา คือตั้งแต่เปิดเทอมมาจนถึงตอนนี้ ดังนั้นเวลาตอบจึงควรคิดถึงระยะเวลาในช่วงสองสามเดือนที่ผ่านมา ไม่ใช่เฉพาะตอนนี้เท่านั้น

เอาละ ต่อไปนี้ขอให้เธอตอบคำถามข้อต่อไปได้

2.	เธอเป็น ผู้ชาย หรือ ผู้หญิง?	☐ ผู้ชาย ☐ ผู้หญิง
----	------------------------------	---

3.	เธอมีเพื่อนที่ดีกี่คนในห้องเรียนของเธอ?	☐ ไม่มีเลย ☐ มี 1 คน ☐ มี 2 หรือ 3 คน ☐ มี 4 หรือ 5 คน ☐ มี 6 คน หรือมากกว่า
----	---	---

คำถามเกี่ยวกับการถูกรังแกโดยนักเรียนคนอื่น ๆ

ต่อไปนี้เป็นคำถามเกี่ยวกับการถูกรังแกโดยนักเรียนคนอื่น ๆ ตอนแรกเราคงจะต้องให้คำจำกัดความหรืออธิบายความหมายของคำว่า “การรังแกกัน” เสียก่อน เราจะบอกนักเรียนถูกรังแกเมื่อมีเพื่อนคนหนึ่งหรือมากกว่าทำสิ่งต่อไปนี้กับเขา เช่น

- ใช้คำพูดที่ทำร้ายจิตใจเขา เหยียดหยาม หรือล้อเลียนเขา หรือตั้งชื่อที่เขาฟังแล้วทำให้สบายใจ เพื่อให้คนอื่น ๆ เรียกหรือร่วมล้อเลียนเขาด้วย
- เพิกเฉย ละเลย ไม่สนใจเขาโดยสิ้นเชิง หรือกีดกันเขาไม่ให้เข้ากลุ่มเพื่อน หรือแกล้งลืมนึกเขาโดยมีเจตนาไม่让他เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ
- ชก เตะ ตบ ตี ทูบ ช่วน ผลักเขาแรง ๆ ทำร้ายร่างกายเขาด้วยวิธีอื่น ๆ ชังเขาไว้ในห้องหรือจำกัดการเคลื่อนไหวของเขา
- ปลอ่ยข่าวลือที่ทำให้เขาเสียหาย หรือสร้างเรื่องโกหกที่ทำให้คนอื่นไม่ชอบ ไม่อยากคบเขา
- ทำอะไรอย่างอื่น ๆ ที่ทำให้เขาต้องเจ็บปวดในทำนองเดียวกันนี้

การรังแกกันนี้มักจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ และคนที่ถูกรังแกมักจะป้องกันตัวเองไม่ค่อยได้ แม้กระทั่งการที่นักเรียนคนใดคนหนึ่งล้อเลียนเพื่อนซ้ำแล้วซ้ำเล่า โดยมีเจตนาจะทำร้ายจิตใจเขาให้อับอายหรือเจ็บช้ำใจ ก็ถือว่าเป็นการรังแกเหมือนกัน

แต่ถ้าการล้อเลียนนั้น ทำเพียงนิดหน่อย ในลักษณะที่เป็นมิตรและเป็นการเล่นสนุกเท่านั้น เราจะไม่เรียกว่าเป็นการรังแกกัน และถ้านักเรียนสองคนที่มีรูปร่างหรือกำลังพอดี ๆ กัน ทะเลาะหรือชกต่อยต่อสู้กัน เราก็จะไม่ถือว่าเป็นการรังแกเช่นกัน

4.	ในสองเดือนที่ผ่านมา เธอเคยถูกรังแกที่โรงเรียนบ่อยแค่ไหน?	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยถูกรังแกที่โรงเรียนเลย ☐ เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เกิดขึ้นเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
----	--	---

เธอเคยถูกรังแกที่โรงเรียนในสองเดือนที่ผ่านมา โดยวิธีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้หรือไม่? โปรดตอบคำถามทุกข้อ

5.	มีคนเคยใช้คำพูดหยาบคายกับฉัน ล้อเลียนฉันในลักษณะที่ทำให้ฉันเจ็บใจหรือเสียใจ	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา มันไม่เคยเกิดขึ้นกับฉันเลย ☐ เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เกิดขึ้นเกิดเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
6.	มีเพื่อนบางคนที่เคยไม่ชวนให้ฉันเล่นหรือทำกิจกรรมด้วย ไม่ยอมให้เข้ากลุ่มเพื่อน หรือแกล้งเมิน ไม่สนใจฉัน	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา มันไม่เคยเกิดขึ้นกับฉันเลย ☐ เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เกิดขึ้นเกิดเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง

7.	ฉันเคยถูกชก เตะ ดัน ผลักแรง ๆ หรือถูกขังไว้ให้ในห้อง	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยเกิดขึ้นกับฉันเลย ☐ เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เกิดขึ้นเกิดเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
----	--	--

เธอเคยถูกรังแกที่โรงเรียนในสองเดือนที่ผ่านมาโดยวิธีต่างๆ ดังต่อไปนี้หรือไม่? โปรดตอบคำถามทุกข้อ

8.	มีเพื่อนบางคนเคยสร้างเรื่องโกหกหรือปล่อยข่าวลือในทางไม่ดีเกี่ยวกับตัวฉัน และพยายามทำให้คนอื่น ๆ ไม่ชอบฉัน	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยเกิดขึ้นกับฉันเลย ☐ เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เกิดขึ้นเกิดเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
9.	ฉันเคยถูกขโมยเงิน แยมของ หรือถูกคนอื่นทำให้ของฉันเสียหาย	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยเกิดขึ้นกับฉันเลย ☐ เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เกิดขึ้นเกิดเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
10.	ฉันเคยถูกข่มขู่หรือบังคับให้ทำสิ่งที่ฉันไม่อยากจะทำ	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยเกิดขึ้นกับฉันเลย ☐ เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เกิดขึ้นเกิดเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
11.	ฉันเคยถูกรังแกด้วยการใช้คำที่ไม่ดีเรียกฉันหรือใช้คำพูดที่เกี่ยวกับเชื้อชาติหรือผิวพรรณ	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยเกิดขึ้นกับฉันเลย

	ของฉันทัน	☐ เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เกิดขึ้นเกิดเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
12.	ฉันทันเคยถูกรังแกโดยการเรียกฉันทันด้วยคำพูดที่ไม่ดี ด้วยการแสดงความเห็นหรือท่าทางที่สื่อไปในเรื่องทางเพศ	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมาฉันไม่เคยเกิดขึ้นกับฉันทันเลย ☐ เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เกิดขึ้นเกิดเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
13.	ฉันทันเคยถูกรังแกโดยวิธีอื่น ๆ	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมาฉันไม่เคยเกิดขึ้นกับฉันทันเลย ☐ เคยเกิดขึ้น 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เกิดขึ้นเกิดเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ สัปดาห์ละครั้ง ☐ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ถ้าตอบว่า “เคย” โปรดบอกว่าเคยถูกรังแกโดยวิธีไหน

14.	เธอเคยถูกรังแกโดยนักเรียนในห้องไหนบ้าง?	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมาฉันไม่เคยถูกรังแกเลย ☐ ในห้องเรียนของตนเอง ☐ ในห้องอื่น แต่เป็นระดับชั้นเดียวกัน ☐ ในชั้นเรียนที่สูงกว่า ☐ ในชั้นเรียนที่ต่ำกว่า ☐ ในชั้นเรียนอื่น ๆ หลายแห่งด้วยกัน
-----	---	--

15.	เธอเคยถูกรังแกโดย <u>เด็กผู้หญิงหรือเด็กผู้ชาย?</u>	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยถูกรังแกเลย ☐ ส่วนใหญ่โดยเด็กผู้หญิงคนเดียว ☐ โดยเด็กผู้หญิง 3-4 คน ☐ ส่วนใหญ่โดยเด็กผู้ชายคนเดียว ☐ โดยเด็กผู้ชาย 3-4 คน ☐ ทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย
16.	ตามปกติเธอเคยถูกรังแกโดย <u>นักเรียนกี่คน</u>	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยถูกรังแกเลย ☐ ส่วนใหญ่โดยเด็กคนเดียว ☐ โดยเด็กกลุ่มเดิม 2-3 คน ☐ โดยเด็กกลุ่มเดิม 4-9 คน ☐ โดยเด็กกลุ่มเดิมที่มากกว่า 9 คน ☐ โดยเด็ก 3-4 คน ที่เปลี่ยนคนหรือเปลี่ยนกลุ่มไปเรื่อย ๆ
17.	การรังแกนี้ <u>เกิดขึ้นติดต่อกันมานานเท่าไรแล้ว?</u>	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยถูกรังแกเลย ☐ เกิดขึ้นติดต่อกันนานประมาณ ☐ โดยเด็กกลุ่มเดิม 2-3 คน ☐ โดยเด็กกลุ่มเดิม 4-9 คน ☐ โดยเด็กกลุ่มเดิมที่มากกว่า 9 คน ☐ โดยเด็ก 3-4 คน ที่เปลี่ยนคนหรือเปลี่ยนกลุ่มไปเรื่อย ๆ

18.	เธอเคยถูกรังแกที่ไหนบ้าง? เธอเคยถูกรังแกในที่ต่อไปนี้ไหม?	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยถูกรังแกเลย (ถ้าเธอกากบาท X ในข้อนี้ ให้เว้นไปตอบข้อ 19 เลย) ☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันเคยถูกรังแกในสถานที่ต่าง ๆ ต่อไปนี้
-----	--	---

18a.	ในบริเวณสนามของโรงเรียน (ในช่วงเลิกพัก หรือพักกลางวัน)	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
18b.	ตามทางเดินหน้าห้องเรียนหรือตาม บันได	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
18c.	ในห้องเรียน (เวลาที่มีครูอยู่)	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
18d.	ในห้องเรียน (เวลาที่ครูไม่อยู่)	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
18e.	ในห้องน้ำ ห้องส้วม	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
18f.	ในห้องพละ หรือในห้องเปลี่ยน เสื้อผ้า ห้องอาบน้ำ หลังชั่วโมงพละ	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
18g.	ในโรงอาหาร	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
18h.	ในขณะที่เดินทางมาโรงเรียนหรือกลับ จากโรงเรียน	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
18i.	บริเวณที่จอดรถหรือป้ายจอดรถ หน้าโรงเรียน	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
18j.	บนรถขณะเดินทางมาหรือกลับจาก โรงเรียน	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

18k.	ที่อื่น ๆ ในบริเวณโรงเรียน	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ถ้าตอบว่าใช่ โปรดบอกว่าบริเวณไหนของโรงเรียน: <hr/>
------	----------------------------	--

19.	เธอเคยบอกให้ใครรู้บ้างไหมว่าเธอถูกรังแกที่โรงเรียนในสองเดือนที่ผ่านมา	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยถูกรังแกเลย (ถ้าเธอกากบาท X ในข้อนี้ ให้เว้นไปตอบข้อ 20 เลย)
19a.	เธอได้เคยบอกใครบ้าง (ว่าเธอถูกรังแก)? เช่น	☐ ฉันเคยถูกรังแก แต่ยังไม่เคยบอกให้ใครรู้เลย (ถ้าเธอกากบาท X ในข้อนี้ ให้เว้นไปตอบข้อ 20 เลย)
19b.	ครูประจำชั้น	☐ ฉันเคยถูกรังแก และได้บอกให้ใครบางคนรู้แล้ว (ทำต่อข้างล่าง 19a-19f)
19c.	ผู้ใหญ่อีกคนหนึ่งที่โรงเรียน (เช่น ครูอีกคนหนึ่ง ครูใหญ่ ผู้อำนวยการ พยาบาล ประจำโรงเรียน ภารโรง ครูแนะแนว หมอ ฯลฯ)	☐ ฉันเคยถูกรังแก และได้บอกให้ใครบางคนรู้แล้ว (ทำต่อข้างล่าง 19a-19f)
19d.	พ่อแม่หรือผู้ปกครองของเธอ	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
19e.	พี่หรือน้องของเธอ	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่

19f.	เพื่อนของเธอ บอกคนอื่น ๆ อีก	☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่
------	---	--

20.	เมื่อนักเรียนถูกรังแก ครูหรือผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ที่โรงเรียน เคยพยายามห้ามหรือหยุดการกระทำเช่นนั้นบ่อยแค่ไหน?	☐ แทบจะไม่เคยทำเลย ☐ เคยทำนาน ๆ ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเป็นบางครั้ง ☐ เคยทำบ่อย ๆ ☐ เคยทำแทบทุกครั้ง
-----	---	---

21.	เมื่อมีคนถูกรังแก นักเรียนคนอื่น ๆ เคยพยายามห้ามหรือหยุดการกระทำเช่นนั้นบ่อยแค่ไหน?	☐ แทบจะไม่เคยทำเลย ☐ เคยทำนาน ๆ ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเป็นบางครั้ง ☐ เคยทำบ่อย ๆ ☐ เคยทำแทบทุกครั้ง
22.	ในสองเดือนที่ผ่านมา มีผู้ใหญ่ที่บ้านของเธอเคยมาติดต่อกับโรงเรียน เพื่อพยายามห้ามหรือหยุดการรังแกกันหรือไม่	☐ ในสองเดือนที่ผ่านมา ฉันไม่เคยถูกรังแกที่โรงเรียนเลย ☐ ไม่เคยมีใครติดต่อกับทางโรงเรียนเลย ☐ เคยมีคนมาติดต่อทางโรงเรียน 1 ครั้ง ☐ เคยมีคนมาติดต่อทางโรงเรียน 3-4 ครั้ง

23.	เมื่อเธอเห็นนักเรียนอายุเท่า ๆ กัน บางคนถูกรังแกที่โรงเรียน เธอคิดหรือรู้สึกอย่างไร	☐ คิดว่าเขาคงไปทำอะไรมาบางอย่างที่สมควรให้ถูกรังแก ☐ ไม่รู้สึกอะไรมาก ☐ รู้สึกสงสารเขานิดหน่อย ☐ รู้สึกสงสารเขา และอยากจะช่วยเหลือ
-----	---	---

เกี่ยวกับการรังแกผู้อื่น

24.	ในสองเดือนที่ผ่านมา เธอเคยรังแกนักเรียนคนอื่น ๆ ที่โรงเรียนบ่อยแค่ไหน	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยรังแกเพื่อนคนอื่น ๆ เลย ☐ เคยทำ 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
-----	---	---

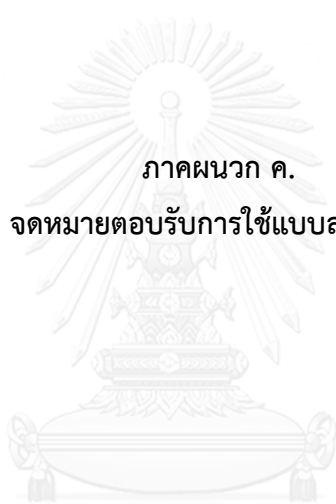
ในสองเดือนที่ผ่านมา เธอเคยรังแกเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนโดยวิธีต่อไปนี้บ้างไหม? โปรดตอบทุกคำถาม

25.	ฉันเคยใช้คำพูดร้าย ๆ เรียกคนอื่น ๆ ล้อเลียนเขาในแบบที่ทำให้เขาเจ็บปวดหรือเสียใจ	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ เคยทำแค่ 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
26.	ฉันเคยกีดกัน หรือไม่ชวนให้เขาเล่นหรือทำกิจกรรมด้วย ไม่ยอมให้เข้ากลุ่มเพื่อนของฉัน แกล้งเมิน ไม่สนใจเขาเลย	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ เคยทำแค่ 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง

27.	ฉันเคยชก ตะ ดัน ผลักเขาแรง ๆ หรือขังเขาไว้ในห้อง	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ เคยทำแค่ 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
28.	ฉันเคยสร้างเรื่องโกหก หรือปล่อยข่าวลือในทางที่ไม่ดีเกี่ยวกับตัวเขา และพยายามทำให้คนอื่น ๆ ไม่ชอบเขา	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ เคยทำแค่ 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
29.	ฉันเคยแย่งเอาเงิน แย่งของ หรือทำให้ข้าวของคนอื่นเสียหาย	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ เคยทำแค่ 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
30.	ฉันเคยข่มขู่ หรือบังคับให้ทำสิ่งที่เขาไม่ยอมทำ	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ เคยทำแค่ 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
31.	ฉันเคยรังแกเขาด้วยการใช้คำเรียกที่ไม่ดีเรียกเขา หรือใช้คำพูดที่เกี่ยวกับเชื้อชาติหรือผิวพรรณของเขา	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ เคยทำแค่ 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง

32.	ฉันเคยรังแกเขาโดยการเรียกเขาด้วยคำพูดที่ไม่ดี ด้วยการแสดงความคิดเห็นหรือท่าทางที่สื่อไปในเรื่องทางเพศกับเขา	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ เคยทำแค่ 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
33.	ฉันเคยรังแกเขาด้วยวิธีการอื่น ๆ	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ เคยทำแค่ 1-2 ครั้งเท่านั้น ☐ เคยทำเดือนละ 2-3 ครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละครั้ง ☐ เคยทำสัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง
34.	ในสองเดือนมานี้ ครูประจำชั้นหรือครูคนอื่น ๆ ได้เคยพูดคุยกับเธอเกี่ยวกับเรื่องที่เรารังแกเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนบ้างหรือเปล่า	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ ยังไม่เคยพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย ☐ เคยพูดเรื่องนี้แล้ว 1 ครั้ง ☐ เคยพูดเรื่องนี้แล้ว 3-4 ครั้ง
35.	ในสองเดือนมานี้ผู้ใหญ่ที่บ้านของเธอได้เคยพูดเกี่ยวกับเรื่องที่เรารังแกเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนบ้างหรือเปล่า?	☐ ในสองเดือนมานี้ฉันยังไม่เคยทำแบบนี้กับเพื่อนคนไหน ☐ ยังไม่เคยพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย ☐ เคยพูดเรื่องนี้แล้ว 1 ครั้ง ☐ เคยพูดเรื่องนี้แล้ว 3-4 ครั้ง
36.	เธอคิดว่าถ้ามีคนรังแกนักเรียนคนที่เธอไม่ชอบอยู่แล้ว เธอจะเข้าร่วมรังแกเขาด้วยอีกไหม?	☐ ใช่ ☐ บางทีอาจจะทำได้ ☐ ไม่รู้เหมือนกัน ☐ คงไม่หรอก ☐ ไม่ทำ ☐ ไม่ทำเด็ดขาด

37.	ตามปกติแล้วเธอเคยทำอะไร เมื่อเห็นหรือเข้าใจว่ามีนักเรียนคนหนึ่งที่อยู่เท่า ๆ กับเธอ กำลังถูกรังแกอยู่?	☐ ฉันยังไม่เคยสังเกตเห็นว่าเพื่อนอายุขนาดฉันถูกรังแกเลย ☐ ฉันเข้าร่วมวงรังแกด้วย ☐ ฉันไม่ได้ทำอะไร แต่ก็คิดว่าการรังแกกันเป็นเรื่องปกติ ☐ ฉันมองดูเฉย ๆ ว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง ☐ ฉันไม่ได้ทำอะไร แต่ก็คิดว่าช่วยคนที่ถูกรังแก ☐ ฉันพยายามจะช่วยคนที่ถูกรังแกไม่ว่าทางใดก็ทางหนึ่ง
38.	เธอถูกรังแกโดยรักเรียนคนอื่น ๆ ที่โรงเรียนบ่อยแค่ไหน	☐ ไม่เคยกลัวเลย ☐ นาน ๆ จะกลัวสักครั้ง ☐ กลัวเป็นบางครั้ง ☐ กลัวบ่อยบ้างเหมือนกัน ☐ กลัวบ่อย ☐ กลัวบ่อยมาก ๆ
39.	โดยรวมแล้ว เธอคิดว่าครูประจำชั้นของเธอได้ทำอะไรที่จัดการกับปัญหาการรังแกกันในสองเดือนที่ผ่านมาบ้าง	☐ ทำน้อยมา หรือไม่ได้ทำอะไรเลย ☐ ทำค่อนข้างน้อย ☐ ทำบ้างเหมือนกัน ☐ ทำค่อนข้างมาก ☐ ทำมากทีเดียว

ภาคผนวก ค.

จดหมายตอบรับการใช้แบบสอบถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

From: Dan Olweus

Sent: Monday, January 13, 2014 6:42 PM

To: 'Aida Midgett'

Subject: FW: Q-materials free 2012XX (only for research purposes) + Cyberbullying art.

Hello-

Please find attached the Olweus Bullying Questionnaire (OBQ) materials (see document with CodeForm in the file name for scoring) and some publications you may find useful. Use of OBQ should be referenced as Olweus, D. (1996). The Revised Olweus Bullying Questionnaire. Mimeo. Bergen, Norway: Research Center for Health Promotion (HEMIL), University of Bergen, N-5020 Bergen, Norway. Good luck with your work!

(Please note that, due to copyright regulations, you are not allowed to include a copy of the Questionnaire in a thesis/ dissertation or any other unpublished or (to be) published materials. However, selected text portions from the Questionnaire that have already been published, for example, in the attached Solberg & Olweus 2003 paper can be included/published without restrictions.

For possible further inquiries, you may contact Sue Thomas - srthomas@hazelden.org).

Kind regards

Dan Olweus

Research Professor of Psychology

Uni Health and the HEMILCenter, UiB

PB 7810

NO-5020 Bergen

NORWAY

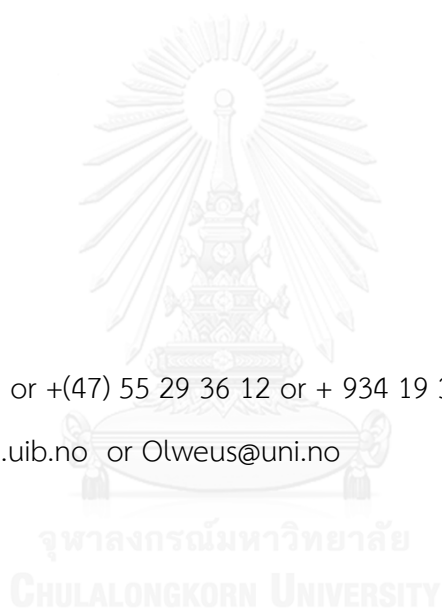
Address for visit:

Krinkelkroken 1

Bergen

Tel. +(47) 55 58 23 27 or +(47) 55 29 36 12 or + 934 19 380

Email: Olweus@psyhp.uib.no or Olweus@uni.no

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางณัฐริกา รอดสถิตย์ เกิดวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2531 ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร จบการศึกษาระดับมัธยมปลาย จากโรงเรียนเบญจมราชาลัยในพระราชูปถัมภ์ และสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชามัธยมศึกษาวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2553 ได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2555

